

Joona Elmeri Vasamies

”HOMOGENISAATIO, MODERNISAATIO JA VALVONTA”

Subjektipositiot Kiinan 2021–2026 digistrategiassa

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
5/2024

TIIVISTELMÄ

Joona Elmeri Vasamies: "Homogenisaatio, modernisaatio ja valvonta" – Subjektipositiot Kiinan 2021–2026 digistrategiassa
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
5/2024

Digitalisaation sävyttämänä aikakautena digitaalinen ympäristö ja sen suhde politiikkaan hakee muotoaan. Kiina on tiukentanut kontrolliaan digitaalisesta ympäristöstä ja huomannut datapolitiikan nousevan merkityksen. Yksilöiden rooli tässä murroksessa on jäänyt suuremman kuvan varjoon. Harvat kansainvälisen politiikan tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota digitaalisuuden, yksilön ja valtion väliseen suhteeseen. Tämän suhteen tutkimiselle on kuitenkin selkeä tarve kiihtyvästi digitalisoituvassa maailmassa. Tämän tutkimuksen kontekstissa se auttaa toisaalta ymmärtämään Kiinan toimintalogiikkaa, kun se joutuu järjestäytymään uudestaan uniikissa ympäristössä. Samalla se tuo näkyville yksilöiden roolin Kiinan toiminnassa. Tämän Pro gradu -työn tavoitteena on tarkastella Kiinan suhdetta digitaaliseen ympäristöön sekä yksilöihin. Pyrkimyksenä on tuoda näkyväksi Kiinan digitaalisuuteen kytkeytyvät sisäpoliittiset tavoitteet ja yksilöiden rooli niiden kontekstissa. Samalla tarkoituksena on luoda myös parempi ymmärrys Kiinan kansainvälispoliittisesta toiminnasta luomalla näkymä Kiinan sisäpoliittisiin tavoitteisiin.

Hyödynnän analyysissäni filosofi Michel Foucault'n kokonaisvaltaista ajattelua diskursiivisen vallankäytön sekä yksilön suhteesta. Erityisen hyödylliseksi tämän Pro gradu -työn kannalta osoittautui Foucault'n näkemys subjektien objektivoinnista. Objektivoinnin käsite auttaa ymmärtämään sen, kuinka Kiina käyttää diskursiivista valtaa yksilöiden kontrolloimiseksi. Erityisesti objektivoinnin sisälle lukeutuvat jaottelevat käytännöt tuovat näkyväksi sen, kuinka yksilöitä jaotellaan erilaisiin toimijuuksiin eli subjektipositioihin ja käsitellään sen perusteella.

Analyysini kohteena toimii alun perin Kiinan valtion kyberturvallisuuden ja digitalisaation komission vuonna 2021 julkaisema ja "DigiChina" -projektin englanniksi kääntämä "14th Five-Year Plan for National Informatization". Kyseessä on siis Kiinan digistrategia vuosille 2021–2026. Analyysini osoittaa kuinka Kiinan digistrategian keskiössä on kolme diskurssia, homogenisaatio, modernisaatio ja valvonta sekä sen, kuinka Kiina näkee ihmiset suhteessa näihin diskursseihin. Homogenisaatiota luonnehtii pyrkimys kohti harmonista ja tasalaatuista kansaa, modernisaatiota talouden keskeisyys Kiinan toimissa ja valvontaa Kiinan kontrollin tarve. Kaikki diskurssit toimivat myös symbioottisesti keskenään. Jokaisesta diskurssista löytyy niitä vastaavat yksilölliset toimijuudet, jotka esittelen laajemmin työssäni.

Tutkimustulokseni viestii siitä, että Kiina pyrkii kasvattamaan maailmanpoliittista valtaansa talous edellä vahvistaen samalla kokonaisvaltaista ja keskusjohtoista kontrolliaan kiinalaisista yksilöistä. Yksilöt nähdään yhteisöllisinä hyödykkeinä, jotka luovat arvoa yhteiskunnalle eivätkä luo sosiaalisia vastakkainasetteluja, vaan elävät keskusjohtoisesti harmoniassa.

Avainsanat: Kiina, homogenisaatio, modernisaatio, valvonta, objektivointi, subjektipositio, digitaalisuus, digistrategia, yksilö, diskurssi

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
1.1. TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
1.2. TUTKIELMAN RAKENNE	8
2. TEOREETTINEN VIIITEKEHYS JA AIKAISEMPI TUTKIMUS	11
2.1. KIELELLINEN KÄÄNNE	11
2.2. FOUCAULT´ LAINEN VALTAKÄSITYS, DISKURSSIT JA OBJEKTIVOINTI	12
2.2.1. <i>Diskurssit</i>	17
2.2.2. <i>Objektivointi ja subjektipositio</i>	19
2.3. AIEMPI TUTKIMUS.....	21
2.3.1. <i>Kiinan hallinnon tavoitteet ja strategiat</i>	21
2.3.2. <i>Kiina ja digitaalisuus</i>	24
2.3.3. <i>DigiChina</i>	27
3. TIETEENFILOSOFIA JA METODOLOGIA.....	28
3.1. SOSIAALINEN KONSTRUKTIONISMI	28
3.2. DISKURSSINTUTKIMUS JA DISKURSSIANALYYSI STRATEGIANA SEKÄ METODINA	30
3.2.1. <i>Diskurssintutkimuksen ja diskurssianalyysin kritiikki</i>	33
3.3. AINEISTO JA SEN ANALYYSI	35
3.4. POSITIONI TUTKIJANA	36
4. KIINAN DIGISTRATEGIASTA IDENTIFIOIDUT DISKURSSIT SEKÄ SUBJEKTIPOSITIOT	39
4.1. HOMOGENISAATIO.....	39
4.1.1. <i>Homogenisaatioon kytkeytyvät subjektipositiot</i>	43
4.2. MODERNISAATIO	48
4.2.1. <i>Modernisaatioon kytkeytyvät subjektipositiot</i>	53
4.3. VALVONTA	58
4.3.1. <i>Valvontaan kytkeytyvät subjektipositiot</i>	63
5. YHTEENVETO JA KESKUSTELU	68
5.1. KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET.....	69
5.2. KONTRIBUUTIO LAAJEMMIN TUTKIMUSKENTÄLLE	72
5.3. MAHDOLLISUUDET JATKOTUTKIMUKSELLE	75
LÄHTEET.....	78

1. JOHDANTO

Digitaalisuus on yhteiskunnan poikkileikkaava voima, minkä varassa maailma pitkälti nykyään pyörii etenkin teknologisesti kehittyneissä valtioissa. Ei ole elämäneluetta, jolle digitaalisuus ei olisi vielä ylettänyt. Suurin osa uusista innovaatioista ja pohdituista ratkaisuista globaaleille ongelmille pohjaa digitaalisuuteen. Digitaalinen ympäristö on sinänsä mielenkiintoinen, että se on tietyllä tapaa vapaa valtiorajoista. Sitä ei ole saatu täysin kontrolloitua pyrkimyksistä huolimatta, vaikka se monelta kantilta imitoi jo valtiollista valtaa, jonka tämä tutkielma osaltaan pyrkii tuomaan esille. Digitaalinen ympäristö on sinänsä nimenomaan historiallisesti ainutlaatuinen, koska se on yleisesti tunnustetusti jatkuvassa liikkeessä. Se on osittain vakiintunut, mutta samalla se elää koko ajan omaa elämäänsä. Se on ympäristönä jatkuvasti poliittisen keskustelun alla juuri sen takia, että se ei ole vielä löytänyt täysin muotoaan.

Viimeisten vuosikymmenten aikana digitaalisesta ulottuvuudesta on tullut tärkeä tila esimerkiksi kommunikaatiolle, ilmaisulle ja representaatiolle. Tämä tutkielma keskittyy jälkimmäiseen käsitteeseen eli representaatioon. Tarkastelen tutkimuksessa sitä, miten Kiina esittää digistrategiassaan ihmisiä ja minkälaisia toimijuuksia heille rakentuu näissä representaatioissa. Tarkemmin ilmaistuna, tutkielma pohjaa erityisesti Michel Foucault'n näkemykseen diskursiivisesta vallankäytöstä ja objektivoinnista sekä Kai Alhasen väitöskirjaan perustuvaan tulkintaan Foucault'n tuotannosta (Alhanen 2007). Representaatioiden läpikäyminen auttaa tuomaan näkyväksi sen, kuinka Kiina diskursiivisesti luo aktiivisesti todellisuutta, johon yksilöiden ja yhteisöjen on istutettava itsensä. Toisin sanoen keskiössä on Kiinan harjoittama vallankäyttö suhteessa kiinalaisiin ihmisiin. Tämä auttaa ymmärtämään Kiinan sisäpoliittisia toimia, jotka heijastuvat myös heidän ulkopoliittisiin toimiinsa sekä tarpeisiinsa.

Vallankäyttö liittyy erityisesti Foucault'n ajatukseen ihmisten objektivoinnista. Foucault jakaa objektivoinnin kolmeen eri tapaan, tieteen ja totuuden kautta tuotettu objektivointi, jaottelevat

käytännöt sekä itsekäytännöt. Tieteen ja totuuden tuottama objektivointi viittaa siihen, kuinka muun muassa akateeminen maailma sekä erinäiset instituutiot tuottavat ihmisistä ”*tietoa*”, mikä itsessään ohjaa tiedon subjekteja käyttäytymään tietyllä tavalla ja näkemään itsensä tietyssä valossa. Jaottelevat käytännöt perustuvat subjektien jaottelamiseen muun muassa terveeksi tai sairaaksi, pahaksi tai hyväksi. Tämä ohjaa ihmisiä tavoittelemaan norminmukaista elämää. Itsekäytännöt taas viittaavat siihen prosessiin, missä ihmiset omaksuvat tietyn subjektin. Kaikki kolme tapaa ovat tiiviisti kytköksissä toisiinsa. (Foucault 1982.)

Eryisesti jaottelevat käytännöt viittaavat siihen prosessiin, jossa erilaisissa diskursseissa rakentuu subjektipositioita. Ihmisiä jaotellaan erinäisiin ryhmiin ja heitä käsitellään ominaisuuksiensa perusteella. Esimerkiksi tämän tutkimuksen kontekstissa Kiina jaottelee digistrategiassaan ihmiset muun muassa maaseutulaisiksi ja kaupunkilaisiksi. Subjektipositio taas edustaa tässä yhtälössä ihmisen toimijuutta suhteessa johonkin erityiseen asiaan, kuten digitaalisuuteen vaikkapa maaseudun tai kaupungin asukkaana. Digistrategiassa maaseutulaisille sekä kaupunkilaisille rakentuu erilaiset toimijuudet, koska Kiinan hallinto näkee ja haluaa nähdä heidät hyvin eri tavoin. Tämä monisyinen prosessi voi johtaa siihen, että ihmiset sisäistävät heille esitetyt roolit ja seuraavat hallinnon norminmukaista jaottelua. Se voi johtaa myös siihen, että ihmiset nousevat vastarintaan hallinnon näkemyksiä vastaan. Tämä tutkimus keskittyy kuitenkin selvittämään nimenomaan seurausten edellytyksiä eikä seurauksia itsessään.

Kokonaisuutena objektivointi linkittyy Foucault’n ajattelussa siihen, kuinka erilaisia asioita ja ilmiöitä vakiinnutetaan diskursseihin, mistä esimerkkinä Foucault’n tutkimus hulluus. Hulluuden objektivointi diskurssiin luo sen ympärille erilaisia subjektipositioita, koska se määrittelee sen ketkä saavat puhua, miten ja mitä. Esimerkiksi kun hulluutta alettiin käsitellä mielenterveydellisenä ongelmana, antoi se uudenlaista toimijuutta lääkäreille. Lääkärit saivat toimijuuden määritellä hulluuden rajat, sekä antaa siitä julkilausumia, jotka tunnustettiin tietona. Tämä yleinen erottelu on olennainen tutkielmaani luettaessa. Itse keskityn nimenomaan siihen, minkälaisia subjektipositioita Kiinan digistrategiasta löytyy eli erityisesti jaotteleviin käytäntöihin objektivoinnin kokonaisuuden sijaan.

Digitaalisuus on niin merkittävä osa nyky-yhteiskuntaa, että niin valtiot kuin erilaiset instituutiot ja yritykset pyrkivät kesyttämään sen säännönmukaiseksi ja tavoitteelliseksi kokonaisuudeksi muun

muassa omien digistrategioidensa muodossa. Niissä rakentuvat diskurssit kertovat paljon valtioiden vallankäytöstä suhteessa erilaisiin toimijoihin. Digitaalinen ympäristö on ainutlaatuinen, koska voidaan ajatella, että sitä pyritään mukauttamaan olemassa oleviin normeihin, mutta samalla se tuo myös täysin uuden ulottuvuuden valtioiden toimintaan. Ymmärryksen rakentamiseksi olisi mielekästä käydä läpi jokaisen maailman valtion digistrategiat, jotta voitaisiin luoda laaja kuva valinnoista ja vaihtoehdoista. Tämän tutkielman puitteissa se on kuitenkin mahdotonta.

Tästä syystä valitsin aineistoksi jatkuvasti maailmanpoliittista merkitystään kasvattavan Kiinan digistrategian ”14th Five-Year Plan for National Informatization”, jonka on tuottanut Kiinan valtion kyberturvallisuuden ja digitalisaation komissio (Central Commission for Cybersecurity and Informatization 2021). Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa on jatkuvasti julkisessa keskustelussa läsnä. Erityisesti puheen alla on Kiinan ja Yhdysvaltojen välinen kamppailu kansainvälisestä johtajuudesta. Matej Šimalčík (2023) tuo esille artikkelissaan, kuinka Kiinasta on tullut maailman toiseksi suurin talousmahti, maailman toiseksi suurin sotilasmahti ja vakituinen osapuoli kansainvälispoliittisissa keskusteluissa, mistä kertoo muun muassa se, kuinka kiinalaiset virkamiehet ovat vierailleet vieraisissa maissa kolme kertaa enemmän vuoden 2013 jälkeen (Kironka & Turcsanyi 2024, 193–204). Kiinan poliittisten strategioiden tutkiminen erityisesti aineistolähtöisesti on kuitenkin haastavaa esimerkiksi kielellisen haastavuuden takia ja, koska Kiina ei julkaise kovin paljon strategioihinsa kytkeytyviä asiakirjoja. Tämä osaltaan lisää tutkimukseni merkittävyyttä.

Aineistoni valikoitui suhteellisen suoraviivaisen prosessin seurauksena. Olin jo päättänyt, että haluan tehdä diskurssianalyysiin perustuvan tutkimuksen subjektipositioista innostuttuani Michel Foucault’n tuotannosta ja näkemyksistä. Kandidaatintutkielmani taas oli vienyt huomioni digitaaliseen maailmaan ja sen poliittisiin kytköksiin. Näiden teemojen ajamana halusin keskittyä jonkin valtion digistrategiasta löytyviin subjektipositioihin. Kiinan valikoituminen kohdevaltioksi oli suhteellisen selkeä päätös. Ensinäkin Kiinan merkitys kansainvälisen politiikan saralla on lähihistorian aikana ollut jatkuvassa nousussa ja nousun on spekuloitu jatkuvan vielä tulevaisuuteen. Julkisessa keskustelussa on puhuttu jopa kahden suurvallan eli Yhdysvaltojen ja Kiinan taistelusta globaalin hallinnan saavuttamiseksi. Kiinan kulttuurinen konteksti on myös hyvin erilainen ja koen, että se on yleisesti ottaen huonosti ymmärretty länsimaissa. Länsimaissa on myös luotu Kiinalle tietynlaista antagonistista roolia, koska se uhkaa Yhdysvaltojen suhteellisen suvereenia

maailmanpoliittista valtaa. Tulevaisuutta silmällä pitäen, koin tärkeäksi ymmärtää paremmin Kiinan valtion kulttuuria ja pyrkimyksiä.

Kiinan jatkuva nousu ei tosiaan ole pysähtynyt, mikä nostattaa kysymyksiä sen roolista tulevaisuudessa. Tämän vuoksi Kiinan digistrategia on kansainvälisen politiikan näkökulmasta merkittävä tutkimuskohde. Kiinan sisäpoliittisilla käytännöillä on suoria implikaatioita myös muille valtioille, koska ne kuvastavat kokonaisvaltaisesti Kiinan poliittisia pyrkimyksiä. Digistrategian analyysi tuo osaltaan näkyväksi sen, millä tavoin Kiina näkee ihmiset suhteessa valtiokoneistoon. Tämä selventää sitä, minkälaisia arvoja ja toimia Kiina painottaa politiikassaan, mikä taas osaltaan johtaa myös Kiinan tulevaisuuteen kansainvälisen politiikan parissa. Etenkin samat arvot pätevät myös ulkopoliitikassa.

Foucault'n mukaisesti, kuten aiemmasta käy jo ilmi, käytän teoreettisena ja metodisena työvälineenäni diskurssianalyysia. Tutkielmani ei pyri rakentamaan mallinnettavaa totuutta tai kaiken kattavaa kuvaa totuudesta vaan sen tausta-ajatuksena on tuoda näkyviin maailmanpoliittiseen kontekstiin sidonnaisia näkemyksiä ja ajatuksia sekä ennen kaikkea diskursiivisia valintoja. Foucault'n inspiroimana näen, että kaikki maailman tapahtumat ovat historiallisesti kontingentteja, eli ei-välttämättömiä (Foucault, 1982).

Valtioiden ja instituutioiden tuottamat ja uusintamat diskurssit eivät ole näkemykseni mukaan tieteen ja tiedon kehityksen johdosta kumuloitunut väistämättömyys vaan kontekstisidonnaisia eli aikaan ja paikkaan liittyviä valintoja. Nämä valinnat ovat osaltaan tarkoituksellisia, mutta myös laajasti kontekstiin sekä aikaisempiin diskursseihin kytkeytyneitä. Diskurssianalyysi toimii tutkimuksessani metodologiana, jossa yhdistyy työni teoreettinen lähestymistapa, konstruktivistinen maailmankuva sekä aineistoni. Tässä tutkielmassa syvennyn tarkastelemaan, minkälaisia subjektipositioita Kiinan digistrategia luo ihmisille digitaalisessa kontekstissa ja kuinka nämä subjektipositiot tuovat näkyväksi Kiinan diskursiivista vallankäyttöä suhteessa subjekteihin.

Tutkimukseni keskittyy pitkälti Michel Foucault'n ajatteluun, sen ymmärtämiseen sekä yhdistämiseen tutkimukseni aineistoon, minkä lisäksi syvennyn aineistoni tulkintaan perusteellisesti. Tästä syystä suuri osa tutkimuksestani on teorian taustoitusta sekä aineiston analyysia, jonka takia muun muassa Kiina-tutkimukselle jää hieman vähemmän tilaa. Tiedostan siis,

että lähteitä on hieman suppeasti, mutta tämä on tietoinen valinta. Sen johdosta pystyn avaamaan lukijalle tutkimustani ohjaavan teoriapainotteisen ajattelun laajemmin ja pystyn syventymään aineistooni kattavammin.

1.1. Tutkimuskysymykset

Tutkielmani fokus on kahdessa tutkimuskysymyksessä.

- Minkälaisia diskursseja Kiinan digistrategia pitää sisällään?
- Minkälaisia subjektipositioita näistä diskursseista on hahmoteltavissa ja minkälaisia toimijuuksia niissä ihmisille rakentuu?

Pääasiallinen tarkoitukseni on tuoda esille digistrategiasta löytyvät subjektipositiot, minkä takia on välttämätöntä ensin keskittyä diskursseihin. Diskurssit ovat ikään kuin se konteksti, joka osaltaan luo subjektiposition. Diskurssi ja subjektipositio ovat symbioottisessa suhteessa, koska subjektipositio kiinnittyy aina tiettyyn diskurssiin. Diskurssien jälkeen avaan niistä löytyvät subjektipositiot. Subjektipositiot tuovat näkyväksi sen tavan, millä Kiina toisaalta näkee ihmiset suhteessa digitaalisuuteen ja myös sen, minkälaiseksi Kiina haluaa ihmisiä muokata. Foucault'n mukaisesti ajattelen, että diskurssien rakentaminen ja ihmisten jaottelu on tietoista ja osittain tiedostamatonta vallankäyttöä. Valta on kiistelty käsite, mutta sitä yleisesti luonnehditaan niin, että valtaa kuvastaa toimijan pyrkimys saada toinen toimija toimimaan haluamallansa tavalla. Näin ollen on perusteltua olettaa, että Kiina pyrkii muokkaamaan ihmisiä osana vallankäyttöään.

1.2. Tutkielman rakenne

Tutkielmani koostuu viidestä toisiinsa nivoutuvasta suuremmasta jaksosta. Ensimmäisessä luvussa eli tässä, orientoin lukijat tutkimukseeni ja sen aihepiiriin pienen alustuksen keinoin sekä esittelemällä muun muassa tutkimuskysymykseni. Tarkoitus on luoda kuva siitä, miksi tutkielmani on tarpeellinen ja minkälaisista osista se koostuu.

Toisessa luvussa pureudun tarkemmin tutkimukseni teoreettiseen viitekehykseen sekä aihettani sivuvaan aikaisempaan tutkimukseen. Alustan ensin lyhyesti yhteiskuntatieteiden kielellisen käänteeseen, minkä johdosta kielen merkitys alun perin alkoi korostumaan yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. Tämän jälkeen syvennyn tutkimukseni teoreettiseen pohjaan Michel Foucault'n ajatuksien, tuotannon ja ennen kaikkea käsitteiden kautta. Fokus on Foucault'n näkemyksessä subjektien objektivoinnista sekä objektivoinnin ja vallankäytön yhteydestä. Lopuksi esittelen aiheeseeni liittyvää aiempaa tutkimusta kansainvälisen politiikan kentällä, mikä nivoo tutkimukseni laajempaan tutkimuskenttään.

Kolmas luku on omistettu tutkimukseni tieteenfilosofisille lähtökohdille sekä metodologisille valinnoilleni, minkä lisäksi esittelen luvussa myös aineistoni. Kolmannen luvun aloitan johdattelulla lukijan tieteenfilosofiseen taustaani. Esittelen kompaktisti sosiaalisen konstruktioismin ja sen saaman kritiikin sekä sen merkityksen tutkimukselleni. Tieteenfilosofia on valinta ja se tietyllä tapaa kuvastaa myös tutkijan omaa positiota. Tieteenfilosofian jälkeen siirryn metodologiaani eli diskurssianalyysiin. Tässä on tärkeää huomata myös se, että diskurssianalyysi metodina nojaa diskurssintutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen, minkä takia esittelen johdonmukaisuuden ja luettavuuden vuoksi molemmat tässä vaiheessa. Metodologian jälkeen syvennyn tarkemmin aineistooni ja sen luonteeseen. Diskurssianalyysille konteksti on merkityksellinen aspekti, minkä vuoksi nivon aineistoni myös siihen kontekstiin, missä se on tuotettu. Lopuksi tuon näkyväksi vielä tarkemmin oman positioni tutkimuksen tekijänä, mikä on oleellista huomioiden etenkin tieteenfilosofisen sekä teoreettisen lähtöasetelmani.

Neljännessä luvussa siirrytään analyysivaiheeseen, missä käyn läpi tutkimustulokseni. Analyysiosio etenee diskurssijaottelun mukaan. Tunnistin aineistostani kolme pääasiallista diskurssia, jotka ovat homogenisaatio, modernisaatio sekä valvonta. Käyn järjestelmällisesti läpi jokaisen diskurssin ja siihen linkittyvät subjektipositiot. Avaan ensin diskurssin rakentumista digistrategiassa, minkä jälkeen tuon esille kyseisestä diskurssista löytyvät subjektipositiot. Tulkitsen samalla sitä, minkälaista vallankäyttöä diskurssiin liittyen tapahtuu ja miten Kiina esittää ihmisiä ja heidän toimijuuksiaan ohjaten heitä käyttäytymään tietyllä tavalla.

Viidennessä ja viimeisessä luvussa keskityn johtopäätöksiin ja nivon tutkimustulokseni laajemmin kansainvälisen politiikan tutkimuskenttään. Aloitan käymällä läpi analyysistäni syntyneet

johtopäätökset. Huomioitavaa on kuitenkin se, että kuten aiemmin mainitsin, tarkoituksena ei ole pyrkiä löytämään mitään monistettavaa totuutta vaan enemmänkin tuoda jotain olevaa näkyväksi. Tämän jälkeen sidon johtopäätökseni osaksi kansainvälisen politiikan kentälle käytävää tutkimuksellista dialogia Kiinasta, digitaalisuudesta ja vallasta. Lopuksi esittelen lukijalle tutkimukseeni linkittyvät mahdollisuudet sekä tarpeet jatkotutkimukselle. Viimeistelen tutkielmani lyhyellä yhteenvedolla.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA AIKAISEMPI TUTKIMUS

2.1. Kielellinen käänne

Ennen sosiaalisen konstruktionismin nousua yhteiskuntatieteellistä tutkimusta sävytti realistinen ja positivistinen ote, joka näki kielen pitkälti totuuden peilikuvana. Kieli oli totuuden välittäjä, ei rakennuspalikka. Tutkimus sai kuitenkin kritiikkiä esimerkiksi siitä, kuinka se korosti määrällisyyttä ja loi tietyllä tapaa objektiivisuuden harhan. Kielellinen käänne tarjosi näihin ongelmallisuuksiin uuden lähestymistavan, joka auttoi ymmärtämään käsitteiden rakentumista sekä kulttuuri- ja kontekstisidonnaisuutta. (Aro 2001, 32; Heiskala 2001, 35.) Kielellinen käänne toi uuden näkökulman tiedon syntymiseen sekä muokkautumiseen, haastoi tutkijoita lähestymään itsestään selvyyksiä kriittisellä otteella ja käänsi pohdinnan sosiaalisten ja kielellisten prosessien yhteyksiin (Kuortti, Mäntynen & Pietikäinen 2008, 29).

Joel Kuortti, Anne Mäntynen ja Sari Pietikäinen luonnehtivat artikkelissaan kielellistä käännettä tutkimuksellisenä murroksena, jonka johdosta kieli nousi tutkimuksen keskiöön ja kysymyksenasettelun lähtökohdaksi ihmis- ja yhteiskuntatieteissä. He jatkavat selittämällä, että käänteiden taustalla on sosiaalinen konstruktionismi ja sen tutkimuksellinen viitekehys, jonka mukaan todellisuus rakentuu vuorovaikutuksessa, minkä johdosta sitä ei voi tavoittaa kuin kielellisen viitekehysten avulla. (Kuortti, Mäntynen & Pietikäinen 2008, 25.) Tämän seurauksena etenkin yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa tutkimuksen kohteeksi nousivat tieto- ja käsitejärjestelmien sosiaalinen rakentuminen, ideologiat, identiteetit sekä representaatiot. Mäntynen ja Pietikäinen tuovat kirjassaan esille sen, kuinka edellisen kaltaisesta tutkimuksesta puhutaan usein yleistermillä diskurssintutkimus tai diskurssinanalyysi. (Mäntynen & Pietikäinen 2009, 25.)

Sosiaalinen konstruktionismi, johon palaan vielä hieman myöhemmin tarkemmin, loi siis ikään kuin tutkimuksellisen ketjureaktion painottamalla tieteenfilosofiassaan todellisuuden sosiaalista rakentumista. Sen kautta tutkimuskentällä syntyi kielellinen käänne, jonka yhtenä ilmentymänä yhteiskuntatieteissä voidaan pitää diskurssintutkimusta.

Osa kielellistä käännettä oli myös kielen korostuminen vallan muotona (Tompkins 1980, 226). Tästä oli erityisesti kiinnostunut ranskalainen filosofi Michel Foucault. Foucault asetti sekä itselleen, että muille diskurssintutkijoille mission, jonka mukaan diskursseja ei tulisi kohdella merkkien kokonaisuuksina vaan kohteitansa muotoilevina käytäntöinä. Hänen mukaansa sanat eivät pelkästään välitä tarkoituksia, vaan ne myös rakentavat niitä. Foucault'lle oli oleellista tehdä näkyväksi juuri se rakentumisen prosessi, jonka kautta diskurssit muokkaavat subjektejaan. (Foucault 2005/1969, 68–69.) Tähän prosessiin myös minun tutkimukseni pyrkii pääsemään käsiksi.

2.2. Foucault'lainen valtakäsitys, diskurssit ja objektivointi

Michel Foucault selittää vuonna 1982 julkaistussa artikkelissaan *"The Subject and Power"*, kuinka hänen keskeinen teemansa ei koskaan ole ollut niinkään valta vaan subjekti. Hän huomasi hyvin nopeasti, että subjekti on aina valtasuhteiden keskiössä, minkä takia myös hänen tutkimuksensa alkoi sivuamaan valtaa laajemmin. Foucault'n valtakäsityksen keskiössä on subjektien, eli tämän tutkimuksen kontekstissa ihmisten, objektivointi. Objektivoinnilla Foucault tarkoittaa tyypistetysti sitä, miten erinäiset tahot käyttävät diskursiivista (ja semioottista, kehollista jne.) valtaa muokataksaan tiedon subjekteja. Subjekteja on Foucault'n mukaan kahdenlaisia. On subjekteja toisille hallinnan ja riippuvuuden kautta sekä omaan identiteettiin nivoutuneita subjekteja tietoisuuden ja itsetietoisuuden kautta. Molemmat subjektit ovat alttiita vallankäytölle. Palaan objektivointiin kattavammin hieman myöhemmin. Keskeistä on kuitenkin se, että Foucault ei näe, että tämä objektivointi tapahtuisi tyhjiössä. Hän painottaa historian ja kontekstin vaikutusta diskursseihin. Monet uniikit valtarakennelmatkaan eivät ole Foucault'n mielestä tarkemman tutkiskelun jälkeen kovin uniikkeja. Ne ovat aina syntyneet olemassa olevasta rationalisoinnista. (Foucault 1982.)

Foucault tarkentaa valta käsitettään edellä mainitussa artikkelissa kertomalla, että hän puhuu erityisesti vallan muodosta. Tämä valta tunkeutuu jokaisen ihmisen arkiseen elämään kategorisoimalla yksilön, katalogisoimalla hänet yksilöllisten piirteidensä kautta, lukitsemalla hänet

identiteettiinsä sekä langettamalla hänen päälleen totuuden hänestä itsestään, jonka sekä yksilön itsensä, että hänen lähellensä olevien ihmisten tulee hänessä tunnistaa (Foucault 1982, 781).

Esimerkkeinä tämänlaisesta vallasta on muun muassa ihmisten jako sairaisiin ja terveisiin, hulluihin ja täysjärkisiin. Foucault näkee siis, että ympäristö ja konteksti määräävät osaltaan ihmisille heidän identiteettinsä. Ne muovaavat ihmisen kuvastamaan haluttuja lopputuloksia diskurssien kautta. Tämänkaltainen valta ei kuitenkaan ole täysin absoluuttista vaan ihminen voi myös tehdä vastarintaa. Vastarinta on teema, jota Foucault käsittelee paljon valtateoretisointinsa yhteydessä. Tutkielmassani minulla on kuitenkin fokus spesifisti vallan, diskurssien, subjektipositioiden ja objektivoinnin käsitteissä. (Foucault 1982.)

Foucault selventää artikkelissa myös sitä, miksi objektivoiva valta on hänen mielestään nykyisessä asemassaan. Hän paikantaa erityisen sysäyksen sille 1600-luvun tapahtumiin, jotka johtivat uuden poliittisen järjestäytymisen tapaan eli valtioon. Valtiovalta pyrkii totalisuuteen ja jättää yksilön pääosin huomioitta Foucault'n mukaan. Valtiot keskittyvät enimmäkseen ryhmien tai luokkien etuihin. Hän kuitenkin huomauttaa, että modernit valtiot käyttävät totaalisen vallan lisäksi myös yksilöllistävää valtaa. Foucault näkee tämän yksilöllistävän vallan johtavan kristinuskosta. Keskeistä on kuitenkin se, että yksilöllistävä valta nivoutuu vahvasti totalisuuteen. Foucault'n mukaan yksilöllistävää valtaa voidaan käyttää integroimaan yksilöt valtion totalisuuteen keskittyvään järjestelmään. Yksilöllisyyttä muovataan uusiin muotoihin, minkä avulla se ohjataan totalisuuden piiriin. (Foucault 1982, 782–783.)

Näen itse, että tämä ajattelu kytkeytyy aiemmin kuvattuun diskursiiviseen valtaan niin, että valtiot pyrkivät reduceoimaan yksilön identiteetin tiettyihin asetettuihin periaatteisiin ja identiteetin muotoihin, jotka omaksumalla yksilöt kiinnittävät itsensä perusteellisempaan ja kokonaisvaltaisempaan normalisoivaan hallintaan. Koen, että tämä yksilöllistävä vallankäyttö antaa tietyllä tapaa yksilöille valinnanvapauden harhan, koska he muodostavat identiteettinsä valmiiksi rakennetuista vaihtoehdoista ja vastakkainasetteluista. Tämän kautta yksilöt kuitenkin suunnistavat koko ajan totalisuuden kehyksessä. Foucault sanookin, että ehkä tässä hetkessä tehtävänäme ihmisinä ja tutkijoina ei ole kysyä enää mitä me olemme vaan hylätä se mitä me olemme (Foucault 1982, 785).

Vallan käsittelemiseksi on myös tärkeää ymmärtää mitä sen analysoiminen vaatii. Foucault'n mukaan valtasuhteen määrittelemiseksi ja havaitsemiseksi pitää nimittää viisi olemassa olevaa ominaisuutta konkreettisesti. Näitä ovat erittelyn systeemi, päämäärien tyypit, tavat millä valtasuhteita ylläpidetään, institutionaalistumisen tavat sekä rationalisoinnin tasot. Erittelyn systeemillä Foucault viittaa tapaan, jolla valtasuhde samaan aikaan syntyy erotteluista ja luo erotteluja. Tämänlaisia erotteluja ovat muun muassa taloudelliset erot ja osaamisen erot. Erottelut luovat valtaa toimia muiden toimien ohjaamiseksi. Päämäärien tyypit ilmaisevat valtaa käyttävän toimijan tarkoitusperiä, kuten esimerkiksi pyrkimystä ylläpitää etuoikeuksia. Tavat millä valtasuhteita ylläpidetään tarkoittavat niitä operationaalisia resursseja, jotka tietyllä tapaa antavat vallalle hallitsevan luonteen, kuten asevoimat tai valvonta. Institutionaalistumisen tavat taas viittaavat siihen, millä tavalla valta institutionalisoidaan osaksi järjestelmää, kuten esimerkiksi valtiot tekevät muun muassa armeijan, oikeusjärjestelmän, valvonnan ja sääntelyn avulla. Rationalisoinnin tasoilla Foucault taas tarkoittaa tapoja, joilla vallankäyttäjät mukautuvat tilanteisiin rationalisoinnin prosessien kautta. (Foucault 1982, 792–793.)

Kaikki nämä ominaisuudet ovat havaittavissa valtioiden toiminnassa ja Foucault näkeekin, että valtio on valtasuhteiden kannalta maailmassa keskeisin toimija. Foucault selventää ajatustaan selittämällä, että vaikka nyky-yhteiskunnassa valtio on vain yksi vallankäyttäjä, kaikki muut valtaa käyttävät toimijat tekevät sen valtion kontekstissa. Hän sanoo, että valtasuhteet on valtiollistettu eli täsmennetty, rationalisoitu ja keskitetty valtiollisten instituutioiden alle. (Foucault 1982, 792–793.) Tästä syystä voidaan todeta, että esimerkiksi Kiina käyttää ja on kykenevä käyttämään valtaa suhteessa subjekteihin. Tämä taustoitus on tärkeää, jotta vallankäyttö voidaan ylipäätään todeta olevaksi Foucault'n ajattelun mukaisesti. Keskityn kuitenkin tutkielmassani tarkemmin siihen, miten Kiina käyttää tätä valtaa digistrategiansa kautta.

Valitsin Michel Foucault'n tuotannon tutkimukseni lähtökohdaksi, koska se tarjoaa hedelmällisen viitekehyksen vallan ja yksilöiden välisen suhteen tutkimiselle. Foucault'n ajatusmaailma ja käsitteistö tarjoaa erinomaisia työkaluja valtiollisen vallankäytön dekonstruktioimiseksi kielellisin keinoin. Foucault on myös se henkilö, jonka ajatuksista kumpuaa monen muun tutkijan tekemä työ näiden teemojen ympärillä. Foucault'n työstä ja ajatuksista on tehty todella monenlaisia tulkintoja, minkä takia koin tärkeäksi palata mahdollisimman lähelle alkuperäistä lähdettä ja muodostaa sen

perusteella oman näkemykseni asiaan, jotta tutkimukseni pääsisi mahdollisimman lähelle asian ydintä.

Foucault'n tuotanto on julkisuuden mukana saanut myös paljon kritiikkiä. Kanadalainen filosofi Charles Taylor on yksi hänen valtakäsityksensä tunnetuimmista kriitikoista. Taylor näkee, että Foucault'n valtateoretisointi on antanut vallan tutkimiselle paljon, mutta hän kuitenkin kritisoi sitä, kuinka Foucault näkee valtasuhteet intentionaalisina ja ei-subjektiivisina ilman, että Foucault kuitenkaan perustelee sitä sen suuremmin. Taylor selittää, että tämä antaa vallasta sellaisen kuvan, että se on ikään kuin itsestään liikkuva tahto, jolla ei ole selkeää yhteyttä yksilön toimintaan. (Taylor 1986, 83–90.)

Foucault tarkoittaa intentionaalisuudella ja ei-subjektiivisuudella sitä, että yksilöt eivät edellä valtaa vaan hallinta muokkaa yksilöitä. Tämä on ongelmallista, koska subjektit ovat luonnollisesti keskeinen osa valtasuhteita. Foucault näkee, että valta on toimintaa toisen toimintaa kohtaan ja, että subjektit ovat valtasuhteiden keskiössä. Valta ei voi kuitenkaan syntyä ylimaallisessa tyhjiössä, josta se ilmestyy olevaksi ja muokkaa subjekteja. Se on aina yhteydessä subjektien väliseen kamppailuun. Kai Alhanen tarkentaa kuitenkin väitöskirjassaan, että tässä on kyse käsiteellisestä sekaannuksesta. Alhanen erottaa Foucault'n ajattelusta käsitteet valtasuhde ja hallinta. Hän tuo esille sen, että Taylor kritisoi nimenomaan Foucault'n käsitystä valtasuhteista, vaikka todennäköisesti Foucault tarkoitti enemmänkin, että hallinta on intentionaalista ja ei-subjektiivista. Hallinnan Alhanen määrittelee Foucault'ta mukaillen vakiintuneeksi vallankäytöksi, kun taas valtasuhteet ovat sosiaalisessa toiminnassa aina läsnä ja jatkuvasti muuttuvia. Foucault myös myönsi myöhemmässä tuotannossaan käsiteellisen epäselkeytensä ja tarkensi näkemyksiään Alhasen esittämällä tavalla. (Alhanen 2007, 123–125.) Käsiteellisestä näkökulmasta on siis tärkeää huomata, että tutkielmassani vallalla viitataan nimenomaan hallintaan, kun taas valtasuhteilla tarkoitan subjektien välistä kamppailua vallasta.

Toinen tunnettu Foucault'n kriitikko on saksalainen filosofi Jürgen Habermas. Habermasin kritiikki kohdentuu erityisesti Foucault'n näkemykseen siitä, mikä on tiedon ja vallan keskinäinen suhde. Habermas kritisoi etenkin sitä, että hän näkee Foucault'n näkemyksen olevan nivoutunut transsendentaaliin subjektifilosofiaan, jota Foucault kuitenkin itse samanaikaisesti vastustaa. Tämä tarkoittaa sitä, että valta tuottaa aina itseään vastaavaa tietoa, minkä Habermas näkee johtavan

loputtomaan relativismiin. Habermas siis näkee, että koska valta ja tieto ovat symbioottisessa suhteessa, syntyy siitä noidankehä, missä tietoa ei synny ilman valtaa ja valtaa ei ole ilman tietoa. (Habermas 1985/1990, 270–276.)

Kai Alhasen mukaan Habermasin kritiikki kohdistuu väärään asiaan. Alhanen näkee, että valtasuhteilla on keskeinen rooli tiedon diskursseissa johtuen siitä, että diskurssit perustuvat aina sosiaaliseen toimintaan. Tämän takia valtasuhteet voidaan nähdä tiedon edellytyksenä. Tieto myös luo valtasuhteita, koska objektivointi luo ja tuo näkyväksi uudenlaisia vallankäytön subjekteja sekä alueita. Tämä ei kuitenkaan Alhasen mukaan edellytä transsendentaalisuutta, koska valtasuhteet eivät määrittele itsessään millaista tieto on, vaan tieto enemmänkin on aina yhteydessä valtasuhteisiin. Konteksti määrittelee millainen vallan ja tiedon suhde, milloinkin on. (Alhanen 2007, 135–136.)

Spesifi valtasuhde ei kuitenkaan ole välttämättömyys tiedon syntymiselle tai muotoutumiselle, vaan se osana kokonaisuutta yhdessä kontekstin kanssa vaikuttaa tietoon. Tämä on mielestäni vahvasti yhteydessä Foucault'n näkemykseen siitä, että kaikki maailman tapahtumat ovat historiallisesti kontingenteja. Vallan ja tiedon suhde koostuu monenlaisista valinnoista tietyissä kontekstissa, mitkä saattavat johtaa joko erilaisiin tai samanlaisiin lopputuloksiin. Vallan ja tiedon suhde ei siis ole välttämättömyys, mutta se on aina olemassa. Alhanen näkee, että kritiikin pitäisi sen sijaan kohdistua ajatukselle siitä, että jokaiselle valtasuhteelle muodostuu Foucault'n ajattelussa aina sitä vastaava tietokenttä. Alhasen mukaan on paljon sellaista vallankäyttöä, jolle ei muodostu sitä vastaavaa tietokenttää. Hänen mukaansa Foucault'n ajatusta tulisi lieventää, niin että valtasuhde joko voi tuottaa tietoa tai sillä on taipumus tuottaa tietoa (Alhanen 2007, 137–138).

Alhanen ei kuitenkaan myöskään itse selvennä omaa ajatteluaan kuvailemalla tämänkaltaisia vallankäyttötilanteita. Mielestäni Alhasen näkemyksessä kuitenkin näkyy mahdollisesti sama käsitteellinen sekavuus, jota hän itse aiemmin tekstissään tarkentaa. Koen itse, että Foucault kompastuu omaan käsitteelliseen epätarkkuuteensa tekstissään ja tarkoittaa ennemmin, että valta eli hallinta valtasuhteiden sijaan tuottaa aina itseään vastaavan tietokentän. Tämä tulkinta tekee ajatuksesta huomattavasti loogisemman. Vakiintunut hallinta tuottaa luonnollisesti tietoa hallinnasta ja sen tueksi. Valta ei voi vakiintua hallinnaksi, jos se kulkee epäloogista polkua reagoiden jatkuvasti vaihtelevin tavoin. Hallintaa siis kuvastaa tietynlainen säännönmukaisuus. Näiden

käsitteellisten epäloogisuuksien takia käsitteiden selventäminen on erityisen tärkeää Foucault 'laista valtateoretisointia käytettäessä. On siis tärkeää, että teen selväksi sen, että termi valta viittaa tämän tutkielman kontekstissa hallintaan, kuten myös aiemmin jo totesin.

2.2.1. Diskurssit

Tutkimukselleni keskeisintä on selvittää, minkälaista valtaa Kiina käyttää objektivointien kautta digistrategiassaan. Keskeinen käsite on siis objektivointi. Objektivoinnin näyttämiseksi on kuitenkin ensin täysin välttämätöntä kiinnittää huomio diskursseihin, koska ne toimivat kontekstina objektivoinnille. Objektivoinnit syntyvät diskurssien sisällä ja niiden ymmärtämiseksi on tarpeellista tunnistaa ne diskurssit, joihin ne kiinnittyvät. Sari Pietikäinen ja Anne Mäntynen tuovat esille kirjassaan *"Kurssi kohti diskurssia"* sen, kuinka käsite diskurssi on hyvin monimerkityksinen sekä dynaaminen. Sitä käytetään sanana hyvin vapaasti ja se usein tarkoittaa eri konteksteissa eri asioita. Pietikäinen ja Mäntynen näkevät, että käsitteellisesti diskurssi on tietyllä tapaa erilaisten merkitysten kehien ympäröimä ja jokainen tutkija sijoittaa itsensä johonkin kohtaan näiden kehien risteymiä käyttäessään sanaa diskurssi. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 22–23.)

Tällaisia diskurssia ympäröiviä kehiä ovat esimerkiksi puhetapa, vakiintunut merkityksellistämisen tapa, kielenkäyttö kontekstissa, ymmärrys todellisuudesta, tekstiaineisto, merkityssuhteiden järjestelmä sekä lausetta suurempi kielenkäytön yksikkö. Tutkijan tehtävä on siis valita ja tehdä selväksi oma tulkintansa diskurssista. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 22–23.) Itse asetun tämän tutkielman puitteissa siihen risteykseen, missä kohtaavat kielenkäyttö kontekstissa, ymmärrys todellisuudesta, merkityssuhteiden järjestelmä sekä lausetta suurempi kielenkäytön yksikkö. Pyrin löytämään näiden lainalaisuuksien alta digistrategiasta löytyviä diskursseja sekä subjektipositioita.

Diskurssin käsite nousi esiin kielellisen käänteen jälkeen, kun useat vielä nykyäänkin vaikuttavat teoreetikot, kuten Michel Foucault, alkoivat nostamaan kielen tutkimuksensa keskiöön. Aluksi muutos vaikutti muun muassa kielitieteissä niin, että tutkijat kiinnostuivat lausetta pidemmän ja suuremman tekstikokonaisuuden tutkimisesta, kun aiemmin oli keskitytty tekstin pienempiin osiin, kuten lauseisiin ja sanoihin. Tästä hyvin nopeasti siirryttiin kiinnittämään huomiota kielenkäyttöön sen rakenteen sijaan, minkä seurauksena myös konteksti sai suuremman roolin tarkastelussa.

Tämän suuremman muutoksen kautta luotiin myös yhteinen nimitys tälle uudelle tutkimukselle, joka oli diskurssintutkimus. Diskurssintutkimus keskittyi tarkastelemaan lauseita isompia kielenkäytön kokonaisuuksia konteksteissaan, eli toisin sanoen diskursseja. Pietikäistä ja Mäntystä mukaillen näen diskurssin käsitteen tutkielmassani edellä mainitulla tavalla, mutta myös suhteessa sosiaaliseen toimintaan. Vaikka diskurssin käsitteen juuret ovat vahvasti kytköksissä nimenomaan tekstiin, niin voi se kuitenkin olla myös muuta. Diskurssit voivat ilmaantua myös esimerkiksi puhutussa tai viitotussa kielessä, piirroksissa, valokuvissa tai symboliikassa. Tämän tutkielman kontekstissa tarkastelen diskursseja kuitenkin juuri osana tekstejä, koska aineistoni on Kiinan digistrategiasta tehty kirjallinen dokumentti. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 23–24.)

Diskursseilla ja diskurssinanalyysilla on myös tiivis suhde representaatioon sekä vallankäyttöön. Pietikäinen ja Mäntynen tuovat esiin, kuinka diskursiivinen valta on diskurssintutkimuksen keskiössä. Diskursiivisella vallalla viitataan kielen kykyyn tehdä kuvauksia, rajauksia, määritelmiä, haastoja, muutoksia sekä asemointeja. Diskurssintutkimuksen kontekstissa diskursseilla on kyky rakentaa ja muovata käsityksiä. Tämä liittyy siihen, kuinka diskursseja käytetään luomaan kuvia totuudesta. Nämä totuudet ovat kuitenkin kontekstisidonnaisia ja niitä voi aina uudelleen muovata diskurssin keinoin. Tähän prosessiin kuuluu se, että tietoa merkityksellistetään niin, että sen rakentamisessa huomioidaan tietyt asiat, mutta samalla myös poissuljetaan toiset. Pietikäinen ja Mäntynen nostavat esimerkkinä esiin luonnonsuojeluun sekä talouteen liittyvät diskurssit. Sama yritys voi kahdessa eri raportissaan esittää samoja tietojaan täysin eri näkökulmista, mikä muokkaa tiedon merkitystä huomattavasti. Esimerkiksi metsätalousyritys UPM-Kymmene voi vastuullisuusraportissaan järjestäytyä luonnonsuojeludiskurssin näkökulmasta ja muovata tietoaan näyttämään heidän tekemä työ ympäristöllisen vastuullisuuden puolesta. Talousraportissaan he taas valitsevat talousdiskurssin ja tuovat esiin, kuinka tehokkaasti he tuottavat taloudellista arvoa sijoittajilleen. Representaation rooli on tässä tapauksessa ilmeinen. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 53–56.)

Representaatiolla tarkoitetaan leikkauspistettä, missä kohtaavat diskurssien kyky kuvata maailmaa sekä kontekstisidonnainen kielenkäytön tilanne ja erityiset toimijat. Representaatio koostuu siis niistä valinnoista, joita kielenkäyttäjät valitsevat käyttöönsä tuottaessaan kuvaa hänen näkemästään tai ajamastaan todellisuudesta. Representaatiolle on myös oleellista se, että jokainen representaatio on uniikki ja uusi. Esimerkiksi vanha, mutta uudestaan julkaistu kirjoitus tai kuva on

ainutlaatuinen representaatio, vaikka se esittää vain vanhan asian uudelleen. Se kuitenkin samalla liittää materiaalin kontekstiltaan uniikkiin tilanteeseen, johon on myös osaltaan vaikuttanut jokainen hetki edellisen ja uudelleen julkaisun välissä. Representaatio on keskeinen osa diskursiivista vallankäyttöä. Representaatiota tuottava osapuoli saa vallan päättää mitä se kuvaa, miten se sitä kuvaa, mitä se tuo kuvattavasta asiasta esille ja mitä se jättää ulkopuolelle. Representaation tekijällä on siis erityinen asema muokata todellisuutta, minkä voimaan tosin vaikuttaa myös se, kuinka paljon näkyvyyttä representaatio saa. Tähän kokonaisuuteen osuu myös objektivointi ja erityisesti subjektipositioden luominen. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 53–56.)

Käytän tutkimuksessani Pietikäisen ja Mäntynen näkemystä diskursseista, koska se on hyvin yleistajuinen ja laaja-alainen. Se toisaalta selittää hyvin pätevästi auki diskurssit, mutta antaa myös tutkijalle tilaa luoda oma suhteensa niihin. Tämänlainen menetelmällinen vapaus toimii hyvin teoreettisen pohjani taustalla. Pietikäinen ja Mäntynen viittaavat myös paljon tutkimukseni pohjana toimivaan Michel Foucault 'iin ja hänen ajatuksiinsa, mikä tukee tutkimukseni kokonaisuutta.

2.2.2. Objektivointi ja subjektipositio

Objektivointi on tälle tutkielmalle keskeinen käsite. Objektivoinnin käsite kulkee Michel Foucault'n ajattelussa koko ajan mukana ja kuten aiemmin totesin, Foucault jakaa objektivoinnin kolmeen erilaiseen muotoon. Näitä ovat tieteen ja totuuden kautta tuotettu objektivointi, jaottelevat käytännöt sekä itsekäytännöt. Keskityn tämän tutkielman kontekstissa erityisesti jaotteleviin käytäntöihin, jotka luovat subjektipositioita. Mielestäni Kiinan digistrategian tapauksessa on hedelmällisintä keskittyä siitä löytyviin subjektipositioihin, koska se tuo laajemmin ja selkeämmin näkyviin Kiinan diskursiivista vallankäyttöä. Esimerkiksi tieteen ja totuuden kautta tuotettuja objektivointeja tarkastelemalla voisi selvittää niitä muutoksia, joita Kiinan ajattelussa on tapahtunut ajansaatossa. (Focault, 1982.)

Foucault ajattelee, että diskursiiviset käytännöt säätelevät diskurssien lausumien muodostamista, mikä taas johdattelee ihmisten ajattelua. Foucault'n omien tutkimusten mukaisesti esimerkiksi hulluuden ympärille luotiin 1600- ja 1700-luvuilla tietynlaiset diskursiivisen käytännön säännöt,

jotka määrittivät sitä millä tavoin hulluudesta voitiin puhua. Hulluus siis objektivoitiin diskurssiin tietynlaisena. Tämän seurauksena diskurssista syntyi erilaisia jaottelevia käytäntöjä ja sitä kautta subjektipositioita eli puhuvien subjektien asemia, joihin diskurssissa toimivat ihmiset asettuivat. (Alhanen 2007, 61–70 & Foucault 1991/1964.)

Tieteen ja totuuden kautta tuotettu objektivointi ei kuitenkaan ole välttämätöntä subjektipositioiden syntymiselle. Subjektipositioita rakentuu kaikkien diskurssien yhteydessä. Subjektipositiot ilmaisevat erilaisia asemia, sijainteja ja paikkoja, jotka subjekti voi puhuessaan ottaa tai saada. Subjektipositiot siis määrittelevät sitä, millä tavoin subjektit toimivat osana diskurssia. Foucault'n oma tutkimus keskittyy pitkälti tutkimaan edellä mainittuja käytäntöjen sääntöjä ja niistä muodostuvia sääntöjärjestelmiä hänen itsekehittämänsä metodiksikin luonnehditun historiallisen arkeologian kautta. Foucault siis pyrkii tuomaan näkyväksi sen, miten tietynlaiset objektivoinnit syntyvät. Oma tutkimukseni lainaa Foucault'n ajattelusta, mutta pyrkii tuomaan luotuja subjektipositioita esille sen sijaan, että keskittyisin laajemmin selvittämään sitä kontekstia ja niitä asioita, jotka alun perin vaikuttavat objektivoinnin syntymiseen. (Alhanen 2007, 61–70 & Foucault 1991/1964.)

Foucault huomioi tutkimuksissaan kuitenkin myös objektit sekä subjektit, koska hänen analyysitapansa sitä vaatii. Foucault'n ajattelussa subjekteja tutkittaessa ei ole oleellista selvittää subjektin omaa toimintaa vaan sitä, kuinka objektivoinnit ohjaavat ihmisen ajattelua erityisellä tavalla ja minkälaisen toimijuuden ne mahdollistavat ihmisille eri subjektipositioissa (Alhanen 2007, 70). Luonnonsuojeludiskurssia voidaan käyttää tässä taas esimerkkinä. Luonnonsuojelu on objektivoitu diskurssiin tietynlaisena, minkä kautta sen ympärille on rakentuneet myös tietynlaiset "legitiimit" subjektipositiot. Tällaisia subjektipositioita voivat olla esimerkiksi ympäristöasiantuntija, aktivisti, alueen asukas, hallituksen virkamies tai kestävän kehityksen kannattaja. Subjektipositiot eivät ole välttämättä selkeärajoja ja yksi subjekti voi toimia monessa subjektipositiossa, mutta eri positioiden välillä on eroavaisuuksia. Esimerkiksi jos osallistut elokapinan mielenilmaukseen, niin saat sen mukana väistämättä aktivistin subjektiposition. Luontokatoa käsittelevän artikkelin kirjoittanut biologi taas toimii ympäristöasiantuntijan subjektipositiossa. Kestävän kehityksen kannattajan voi nähdä passiivisena subjektipositiona, jossa subjekti osoittaa ajatuksellista tukea, mutta ei näkyvämmiin toimi luonnonsuojelun toteuttamiseksi.

Näin subjektipositiot rajaavat ja ohjaavat ihmisten toimintaa. Ne määrittelevät sen, missä subjektipositioissa ihminen voi liikkua ja mikä on erityiselle subjektipositiolle legitiimiä toimintaa tietyssä diskurssissa. Subjektipositioilla voidaan siis ohjata ihmisen käyttäytymistä suhteessa diskurssiin, määrittelemällä ne toimintatavat ja asemat, jotka kullekin yksilölle annetaan vaihtoehtoiksi. Tätä objektivointia seuraa subjektifikaation prosessi, jossa subjekti sisäistää hänelle luodut subjektipositiot ja mallintaa oman käyttäytymisensä sekä ajattelunsa niiden kautta, minkä seurauksena subjektipositiot konkretisoituvat (ks. Colaci 2019). Subjektifikaatio on olennainen osa objektivoitien manifestoitumista, mutta tämän tutkielman puitteissa keskityn vain subjektipositioiden rakentumiseen, koska se heijastelee paremmin Kiinan vallankäyttöä.

2.3. Aiempi tutkimus

2.3.1. Kiinan hallinnon tavoitteet ja strategiat

Kiinan digitaalisuutta ja digitaalista kehitystä on tutkittu huomattavan paljon erilaisista näkökulmista. Etenkin Kiinan valtiotasoisista digitaalista hallintaa on tutkittu isolla volyymilla, mutta vähemmän löytyy tutkimuksia, jotka käsittelevät tämän hallinnan subjekteja (ks. esim. Jiang 2023). Kiinan hallinnon strategioista löytyy kuitenkin suhteellisen kattavasti tutkimusta.

Lawrence Freedman ja Jeffrey Michaels käsittelevät kirjassaan eri valtioiden ydinaseisiin liittyvää strategiaa. Kiinalle on kirjassa oma luku, jossa käsitellään toisen maailmansodan jälkeisen Kiinan suhtautumista ydinaseisiin. Freedman ja Michaels tuovat esille, kuinka Kiinan ydinase strategisointia sävytti valtion kommunistinen näkökulma. Kiina vähätteli ydinaseiden voimaa ja nosti etusijalle massojen mobilisoinnin tuottaman sotilaallisen edun. Valtio kehysti tämän ajatuksen kutsumalla sotia ”*ihmisten sodaksi*”. Kiina kuitenkin osti näin vain aikaa aloittaakseen oman ydinaseohjelmansa ja lopulta sai sen käyntiin 1960-luvulla. Mielenkiintoisinta tässä luvussa on se, että Freedman ja Michaels tuovat esille sen, kuinka Kiina on historiallisesti tottunut käyttämään diskursiivista valtaa. He eivät kuitenkaan itse keskity tähän diskursiivisuuteen vaan käsittelevät aihepiiriä pikemmin tapaustutkimuksen keinoin. (Freedman & Michaels 2019, 389–401.)

Luvusta tulee kuitenkin selkeästi esille se, kuinka Kiina on luottanut painavissa ulkopoliittisissa asioissa semiotiikkaan ja symboliikkaan ihmisten kontrolloinnissa. Mao Zedong muun muassa sanoi kommunistisen puolueen näkevän ydinpommin ikään kuin paperitiikerinä. Zedongin mukaan atomipommi näyttää kauhealta, mutta ei sitä kuitenkaan ole. Hänen mukaansa ihmiset ratkaisevat sodat aseiden sijaan. Tähän ajatukseen kytkeytyi vahvasti ”*ihmisten sota*”. Toisin sanoen samalla kun kommunistinen puolue rakensi diskurssin keinoin kuvaa yhteisöllisestä ja vahvasta Kiinasta, se rauhoitteli Kiinan kansalaisia symboliikan keinoin vertaamalla ydinpommeja paperitiikeriin. Tässä näkyy Kiinan vahva perinne diskursiivisessa vallankäytössä, jonka takia se on myös otollinen kohde subjektipositivoiden tutkimiselle. Subjektipositivoiden ymmärtäminen on erityisen tärkeää, mikäli haluaa ymmärtää Kiinan ajattelua ja tavoitteita. (Freedman & Michaels 2019, 389–401.)

Lawrence Reardonin kirjassa käsitellään Kiinan taloudellisen kehityksen strategiaa Mao Zedongin hallitsemiskaudesta 2000-luvulle saakka. Kirjan johtopäätöksissä Reardon kuvailee, kuinka vuodesta 1949 alkaen Kiina käytti Marxsis-Leninistis-Zedongilaista kommunistista ideologiaa hallitakseen ja kontrolloidakseen Kiinan kansaa. Mao Zedongin kuoleman jälkeen valtaan nousi Deng Xiaoping, joka avasi Kiinan taloutta kiihdyttääkseen talouskasvua, kuitenkin luopumatta Kiinan hallinnon Stalinistisista perinteistä. 1980-luvusta eteenpäin Kiinan kommunistinen puolue joutui taas sopeutumaan ja muutti ideologiaansa niin, että se hyväksyi ulkopuolelta tulevan kehityksen ja päätti nivoa sen yhteen kommunistisen ideologian kanssa. Tämä avasi Kiinan valtiota monipuoliselle ajattelulle, jonka johdosta 1980-luvun lopussa kommunistinen puolue kohtasi vastarintaa muun muassa mielenilmaisujen muodossa. Vastarinnan kuitenkin lopetti Zhao Ziyang, joka yhdisti taas vahvemmin Kiinan hallinnon ja kommunistisen puolueen yhteen ja keskittyi ottamaan tiukempaa otetta valtiosta. (Reardon 2021, 248–259.)

Tämä sama keskittämisen ja hajauttamisen sykli on ollut läsnä Kiinan hallinnon politiikassa koko sen lähihistorian ajan. Ensin on aina lähdetty tiukasta keskittämisestä ja Kiinan kommunistisen puolueen hallitsevasta sekä valvovasta asemasta. Tästä on siirrytty tekemään hallinnan hajauttamisen kokeiluja, mitkä ovat avanneet Kiinan yhteiskuntaa ja johtaneet ennen pitkää vastaliikkeisiin. Vastaliikkeiden syntymisen seurauksena kommunistinen puolue on taas kiristänyt asemaansa hegemonisena hallitsijana. Kiinan talouspolitiikka siis keskittyy hyvin paljolti tasapainottelemaan maailman markkinoiden sekä kommunistisen puolueen tiukan hallinnan välillä. Tutkielmaani liittyen

tämä avaa hedelmällisen paikan nähdä Kiinan digistrategian subjektipositioiden kautta osaltaan sen, mikä on Kiinan hallinnon positio tässä hetkessä ja kontekstissa. (Reardon 2021, 248–259.)

Mielenkiintoinen esimerkki Kiinan strategiaa koskevasta tutkimuksesta on Youguo Zhangin kirja *”Environmental economics research and China’s green development strategy”*. Youguo Zhang on tutkija, joka työskentelee Kiinan humanististen tieteiden akatemiassa (Chinese Academy of Social Sciences / CASS). CASS on valtiojohtoinen instituutti, joka työskentelee vahvasti Kiinan kommunistisen puolueen alaisuudessa. Tämänkaltaista Kiinan kommunistisen puolueen alaisuudessa tehtyä tutkimusta löytyy paljon erilaisista akateemisista hakemistoista. Tämä yli 400 sivua pitkä kirja käsittelee Kiinan talouden ja ympäristötyön yhteyttä monesta eri lähtökohdasta. Kirjan lopussa on noin yhden sivun pituinen yhteenveto, jossa annetaan Kiinan hallinnolle poliittisia suosituksia. Suosituksia on ytimeltään vain yksi ja se on se, että Kiinan tulisi vastustaa Yhdysvaltojen ja Euroopan Unionin päästötariffeja. Tämä tutkimus, kuten moni muu vastaava, kertoo Kiinan kommunistisen puolueen vahvasta hallitsevasta asemasta. Puolue pystyy hallitsemaan hyvin tiukasti yhteiskunnan eri osa-alueita, kuten akateemista maailmaa. Tutkimuskirjallisuudesta ei kovin paljoa löydy Kiinan hallintoa kohtaan kritiikkiä. Tämä valta-asetelma antaa erityistä painoarvoa Kiinan hallinnon julkaisujen valta-analyysille. Se tuo näkyviin asioita ja ajatuksia, joiden konkreettisiin toteutuksiin Kiinan hallinnolla on myös kyvykkyyksiä. (Zhang 2020.)

Merkittäväntä on se, että Kiinan erilaisia strategioita on tutkittu suhteellisen paljon kansainvälisen politiikan alalla. Suuri osa tästä tutkimuksesta on kuitenkin keskittynyt Kiinan valtiokoneiston toimintaan ja sen kansainvälispoliittiseen käyttäytymiseen. Tutkimusta Kiinan ulkopoliittisista strategioista ja sotavoimiin liittyvistä strategioista on erityisen paljon. Kiinan itse tuottamaa tutkimusta sen ulko- ja sisäpoliittisista strategioista löytyy myös todella paljon, joskin se on väriänyttä, koska se ajaa hyvin selkeästi Kiinan hallinnon asiaa. Tutkimusta mikä keskittyy katsomaan Kiinan strategioiden taakse, löytyy kuitenkin huomattavan vähän. Asiaa ei ole juurikaan lähestytty yksilöiden tai diskurssin kautta. Osaltaan tämä johtuu todennäköisesti kielellisistä haasteista ja toisaalta myös siitä, että Kiinan hallinto ei täysin läpinäkyvästi julkaise kaikkia asiakirjojaan. Tässä on kuitenkin mielestäni selkeä tutkimuksellinen aukko. Suurin osa tutkimuksista tulkitsee Kiinan konkreettista toimintaa pyrkimättä näkemään toimintaa edeltävän ajattelun taakse. Tutkielmani pyrkii täyttämään juuri tämän aukon. Tarkoituksena on tuoda näkyviin se

ajatusmaailma, joka vaikuttaa Kiinan digistrategian taustalla. Tarkemmin sanottuna se, miten Kiina näkee subjektin suhteessa strategiaansa.

2.3.2. Kiina ja digitaalisuus

Kiinan suhdetta digitaalisuuteen on myös luonnollisesti tutkittu. Suuri osa tästä tutkimuksesta on tehty etenkin kauppatieteiden näkökulmasta. Kiinnostus on siinä, miten Kiina on hyödyntänyt digitaalisuutta taloutensa kasvattamisessa. Esimerkkinä tästä Hong Jiangin ja Johann Murmannin artikkeli *"The Rise of China's Digital Economy: An Overview"*. Artikkelissa vertaillaan Kiinan ja Yhdysvaltojen kehitystä verkkokaupan sekä internet palveluiden aloilla. Jiang ja Murmann nostavat esille, kuinka nopeaa Kiinan digitalisaatiokehitys on ollut. He näkevät Kiinan eduksi ihmismassan lisäksi valtavan panostuksen digitaaliseen infrastruktuuriin. Kiinasta löytyy muun muassa maailman kattavin valokuituverkko, jonka kautta lähes 93 %:lla kiinalaisista internetin käyttäjistä löytyy valokuituyhteys. Kiina on myös panostanut laajentamaan verkkoyhteyksiään ympäri maata, mistä esimerkkinä se, että vuonna 2001 noin 2 % kiinalaisista oli yhteydessä internettiin, kun taas vuonna 2019 luku oli jo noin 65 %. Yhdysvalloissa nämä samat luvut olivat 43 % ja 85 %, minkä valossa on syytä ottaa huomioon se, että Kiinassa on noin nelinkertainen määrä ihmisiä Yhdysvaltoihin verrattuna. Tämän lisäksi he ovat tehneet internetyhteydestä saavutettavan hinnoittelemalla sen halvaksi. (Jiang & Murmann 2022.)

Jiangin ja Murmannin analyysistä käy selvästi ilmi, kuinka digitaalinen konteksti on otettu Kiinan lähihistoriassa tehostetusti haltuun ja kuinka sen merkitys vain jatkuvasti kasvaa. He ovat pyrkineet tietoisesti levittämään digitaalisuutta valtion jokaiseen kolkkaan, minkä johdosta digitaalinen konteksti on erityisen merkittävä tutkimuskohde. Siihen laitetaan paljon resursseja ja toisaalta se on vielä kehittymässä. Kiinan digitaalisen painotuksen vuoksi on merkityksellistä ymmärtää, miten he näkevät digitaalisen kontekstin ja ihmiset suhteessa siihen. (Jiang & Murmann 2022.)

Lizhi Liu on kirjoittanut artikkelin Kiinan datapolitiikasta ja -taloudesta hieman erilaisesta näkökulmasta. Liu aloittaa määrittelemällä datan erityislaatuisen luonteen hyödykkeenä. Data on yleisesti käytettävissä eikä samalla tavalla kilpailun alla, kuten materiaaliset hyödykkeet. Tämän

lisäksi data on muovattavissa eikä kaikki siitä ole oleellista. Näiden luonteenpiirteiden takia data on valtiovallasta osittain ulkoistettua, siihen on laajasti sitouduttu ja sitä on vaikea arvottaa. Tämä aiheuttaa Liun mukaan Kiinalle ja Kiinan arvioimiselle kolmenlaisia ongelmia. Ensimmäkin Kiina haluaa pitää datansa itsellään, mikä saattaa aiheuttaa kansainvälisiä selkkauksia. Toiseksi dataan sitoutuminen aiheuttaa Kiinan hallinnolle edelliseen liitännäisen ongelman, koska data on haluttua ja sen siirtäminen sekä hankkiminen on helpompaa kuin fyysisen materiaalin, on se myös vaarassa joutua muiden valtioiden käsiin. Kolmanneksi datan arvo ei näy nykyisissä arviointityökaluissa, kuten bruttokansantuotteessa, mikä saattaa vääristää kuvaa valtioiden välisistä voimasuhteista. Liu esittää, että tämä on se viitekehys, missä datapolitiikkaa tulisi tarkastella. (Liu 2021.)

Hän esittää jokaisesta ongelmasta erillisen esimerkin artikkelin lopussa. Ulkoistamisen ongelmasta on esimerkkinä EU:n antamat sakot Googlelle ja Amazonille yksityisyyslakien rikkomisesta. Sitoutumisen ongelmasta esimerkkinä Venäjän sekaantuminen Yhdysvaltojen vuoden 2016 presidentinvaaleihin. Arvottamisen ongelmasta esimerkkinä monen valtion luoma digitaalisuuden verotus. Loppuun Liu tuo esille, että data on muuttanut käsitystä vallasta. Valtio ei enää voi luottaa pelkästään taloudelliseen tai sotilaalliseen mahtiinsa vaan suuri osa sen vallasta riippuu sen kyvystä kerätä, jalostaa ja hyödyntää digitaalista dataa. Liu näkee myös, että datan rooli vallan määrittäjänä tulee vain kasvamaan. Myös tämä Lizhi Liun tutkimus auttaa toisaalta antamaan kontekstia Kiinan digistrategialle samalla, kun se tuo esille digitaalisen kontekstin tutkimisen tärkeyden. Datapolitiikka on nousussa ja sen voidaan nähdä olevan koko ajan merkitystään kasvattava vallan lähde ja muoto. Digitaalisen kontekstin syvemmän ymmärtämisen tärkeys siis painottuu tässä hetkessä koko ajan kiihtyvämmin. (Liu 2021.)

Michael Filimowics on kirjoittanut kirjan Kiinan digitalisaatiosta, mikä menee lähemmäs yksilöä. Se keskittyy Kiinan sosiaalisen luoton järjestelmään (Social Credit System) sekä Kiinan algoritmeihin keskittyvään käänteeseen, missä valtio tarkkailee yksilöitä heidän jokaisella elämäntilallaan. Kiinalla on jo 1980-luvulta alkaen ollut pyrkimys rakentaa sellainen järjestelmä, joka sallisi yksilöiden sosiaalisen luotettavuuden arvioimisen. Tällaista kokonaisvaltaista ja julkista järjestelmää ei ole koskaan syntynyt, mutta Kiina kuitenkin tekee sosiaalisen luotettavuuden arviointia erilaisissa yhteyksissä. Filimowics tutkii kirjassa niitä tapoja sekä innovaatioita, joiden kautta Kiina kerää dataa ihmisistä. Hän huomauttaa, että tämän datan avulla vaikutetaan suoraan ja epäsuoraan ihmisten yksilönvapauksiin, taloudellisiin mahdollisuuksiin sekä sosiaaliseen liikkumavaraan. Filimowicsin

kirja tuo esille Kiinan hallinnon vahvan kontrollin digitaalisessa kontekstissa suhteessa yksilöihin. Kirja nostaa esiin kysymyksiä yksityisyydensuojasta ja etiikasta, mutta se ei tarkastele yksilöiden roolia tässä kokonaisuudessa. Digitaalisen kontekstin vahva alistaminen hallinnon alaisuuteen nostattaa kysymyksiä siitä, miten yksilöiden rooli nähdään kokonaisuudessa. Filimowicsin kirja antaa vielä enemmän perusteita sille, miksi tutkielmani aihe on tärkeä. Kiinan hallinnon kontrolli tulee selkeästi esille, mutta kysymys siitä, miten se pyrkii kontrolloimaan jää auki. (Filimowics 2023.)

Kiinan hallinnon vahva kontrolli ei missään nimessä ole täydellistä, kuten professori Jing Wang tuo omassa kirjassaan ”*The Other Digital China: Nonconfrontational Activism on the Social Web*” esille. Wang tutkii kirjassa Kiinan kontekstissa tapahtuvaa digitaalista aktivismia sillä lähtökohdalla, että se on vaikuttanut Kiinan valtioon, mikä näkyy Xi Jinpingin johdolla tiukennetussa digitaalisessa sensuroinnissa. Wang pyrkii murtamaan länsimaisen näkemyksen siitä, että totalitaaristen valtioiden kansalaiset olisivat aivopestyjä passiivisia hyväksyjä. Hän tuo esille, kuinka Kiinassa on rakentunut vahva vastarinta hallinnon toimia vastaan. Tämä vastarinta toimii kuitenkin erilaisella logiikalla kuin länsimaissa on totuttu aktivismi näkemään. Se ei keskity avoimeen ja näkyvään kritiikkiin vaan näkymättömään ja hiljaiseen järjestäytymiseen, joka muuttaa yhteiskuntaa taivuttamalla sääntöjä ja löytämällä porsaanreikiä. (Wang 2019.)

Vastarinta toimii Kiinan tarjoamassa kulttuurisessa kontekstissa. Avoin ja kovaääninen kritiikki pystytään paikantamaan ja tukahduttamaan hetkessä, kun taas hiljainen ja näkymätön kritiikki on tehokasta juuri sen takia, että se toimii varjoissa. Tämä on erityisen tärkeä asia ottaa huomioon, kun tutkitaan Kiinan digistrategiaa. Kiinan hallinta ei ole täysin kokonaisvaltaista ja pitävää vaan myös se kohtaa vastarintaa, mutta hyvin erilaisessa muodossa kuin esimerkiksi länsimaissa on totuttu näkemään. Tämän ymmärtäminen on tärkeää kontekstin hahmottamiseksi. Se todennäköisesti ohjaa myös tietyllä tapaa Kiinan valtion strategisia lähtökohtia. Digitaalisen vastarinnan tutkiminen Kiinan kontekstissa tarkemmin olisi erittäin hedelmällistä monesta eri näkökulmasta. Tutkielmani puitteissa tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Tutkielmani kuitenkin osaltaan luo pohjaa vastarinnan tutkimiselle. (Wang 2019.)

Kiinan suhdetta digitaalisuuteen on siis tutkittu, kuten aiemmista kappaleista käy ilmi. Digitaalisen kontekstin merkitys on tutkimusmaailmassa huomattu ja siihen liittyen on tullut enenevässä määrin tutkimusta viimeisten vuosien aikana. Vaikka tutkimusta on suhteellisen paljon, keskittyy se pitkälti

ylätasoiseen tulkintaan eikä yksilöitä ole siinä juurikaan huomioitu. Tämän lisäksi diskurssin tutkiminen on jäänyt paljolti huomiotta. Aiheesta löytyy paljon sisällönanalyttistä tutkimusta, tapaustutkimuksia ja jopa antropologisia näkökulmia, mutta diskurssintutkimus on jäänyt sivuun. Tutkielmani tuo kaksi merkittävää ja valaisevaa näkökulmaa aiheeseen, yksilön sekä diskursiivisuuden.

2.3.3. DigiChina

Yksi suuri digitaalisen Kiinan tutkimukselle omistautunut instituutio on Stanfordin yliopiston geopolitiikan, teknologian ja hallinnon ohjelmassa perustettu ”*DigiChina*” projekti. Projektin sivuilla kerrotaan, että sen pyrkimys on yrittää analysoida ja ymmärtää Kiinan teknologiaan liittyviä poliittisia käytäntöjä ja niiden kehityskulkuja. Pyrkimystään se yrittää toteuttaa analysoimalla Kiinan hallinnon julkaisemia raportteja, kääntämällä niitä yleiseen lukuun, selvittämällä raporttien konteksteja sekä antamalla asiantuntijoiden arvioita niistä. (DigiChina 2024.) DigiChina projekti on kääntänyt englanniksi myös Kiinan uusimman digistrategian ”*14th Five-Year Plan for National Informatization*”. Käytän tätä käännöstä aineistonani tässä tutkimuksessa.

Aineiston julkaisun saatteena julkaistiin myös sen pääkääntäjien lyhyt analyysi sen sisällöistä. Modernin kiinan tutkimuksen apulaisprofessori Rogier Creemers Leidenin yliopistosta ja vanhempi neuvonantaja Paul Triolo Paulson instituutista käsittelevät analyysissään ytimekkäästi dokumentin sisällön ja sen kansainvälispoliittiset implikaatiot. Creemers käy ensin dokumentin sisällön läpi ja lopuksi tuo esille, että se signaloi Kiinan siirtymää globaalista ja vapaasta internetistä, jonka keinoin on rakennettu taloudellista tuottoa, kohti tasapainoisempaa kehityskulkua, jota luonnehtii Kiinan kommunistisen puolueen arvomaailma. Triolo käsittelee hieman dokumentin kieltä ja esittelee hieman laajemmin saman lopputuloksen kuin Creemers eli sen, että Kiinan hallinto on ottamassa vahvempaa kontrollia yritysten hallitsemasta digitaalisesta ympäristöstä. Triolo tuo myös esille sen, että dokumentti on kirjoitettu pitkälti passiivissa eli toimintaa toteuttavat subjektit on jätetty epäselväksi. Molemmat tutkijat painottavat dokumentin arvoa ja etenkin Triolo tuo esille sen tyhjiön, jonka tutkielmani pyrkii täyttämään. Subjektipositivoiden analysointi tekee dokumentin ja sen taustalla piilevän ajattelun huomattavasti ymmärrettävämmäksi. (Creemers & Triolo 2022.)

3. TIETEENFILOSOFIA JA METODOLOGIA

3.1. Sosiaalinen konstruktioismi

Sosiaalinen konstruktioismi on tieteenfilosofinen näkökulma, joka sai akateemisesti populaarin alkunsa vuonna 1967, kun Peter Berger ja Thomas Luckmann julkaisivat kirjansa *"The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge"*. Heti kirjan alussa he tuovat esiin ajatuksen sosiaalisen konstruktioismin takana, mikä on kirjan nimen mukaisesti se, että todellisuus on sosiaalisesti rakentunut. Berger ja Luckmann pitävät keskeisinä käsitteitä totuus sekä tieto. Näiden käsitteiden avustamana he esittävät redusoituna sosiaalisen konstruktioismin ytimen sosiaalisen relativismin kautta. Tämä ydin on se, että esimerkiksi se mikä on totta saamelaiselle opettajalle, ei välttämättä ole totta vaikkapa tšadilaiselle maanviljelijälle. Samalla tavalla tämä pätee tietoon. Salametsästäjän tietopohja on erilainen kuin metsänhoitajan. (Berger & Luckmann 1967, 10–12.)

Nämä asiat viittaavat siihen, että totuus sekä tieto ovat ympäristönsä muokkaamia. Ne syntyvät ihmisten välisestä kommunikaatiosta, sosiaalisesta todellisuudesta. Esimerkiksi minulle vapaus ja tulonsiirtojen tuottama turva ovat totuuksia, mutta suurimmalle osalle maailman ihmisistä näin ei ole. Nämä totuudet ovat vuosikausia kestäneiden sosiaalisten prosessien huipentumia, mitkä muokkaavat kaikkea sitä dialogia mitä itse käyn muiden kanssa. Sosiaalinen konstruktioismi on kiinnostunut selvittämään millaisten prosessien seurauksena aina sosiaalisissa tilanteissa syntyvä, välitettävä ja säilytettävä tieto, muuttuu tavalliselle ihmiselle totuudeksi (Berger & Luckmann 1967, 13). Tieteenfilosofialle on siis keskeistä purkaa ja analysoida alueellisia sekä kontekstisidonnaisia totuuksia ja selvittää, miten ne rakentuivat. Se irtaantuu siitä ajatuksesta, että on olemassa yleismaailmallisia totuuksia, jotka voidaan lukita johdonmukaisen ja analyyttisen tutkimuksen kautta ikuiseen ja kumuloituvaan objektiiviseen tietopohjaan.

Tämän tutkielman aiheeseen liittyen, sosiaalisen konstruktioismin suhdetta teknologiaan on myös tutkittu paljon 80-luvulta alkaen. Suuntaus sai alkunsa siitä, kun alettiin huomaamaan, kuinka tietokoneiden kehittymisen myötä tehostunut tietojenkäsittely alkoi vaikuttamaan muun muassa

työllisyyteen. Tutkijat alkoivat painottamaan sitä, kuinka teknologia vaikuttaa yhteiskuntiin sekä sosiaalisiin suhteisiin. Tutkimuksen pääpaino on siirtynyt tähän päivään tultaessa siitä, kuinka teknologia vaikuttaa, siihen, kuinka teknologian käyttäjät hyödyntävät ja uusiokäyttävät teknologiaa omien tarkoituksensa saattelemana. Sosiaalisen konstruktionismin edustajat ovat siis jo pitkään kiinnittäneet huomiota siihen, minkälainen rooli teknologialla on sosiaalisen todellisuuden rakentumisessa. (Pinch 2018.)

Sosiaalinen konstruktionismi sopii hyvin tutkimukseni tieteenfilosofiseksi lähestymistavaksi. Sen sijaan, että keskittyisin tutkimaan teknologian materialistista sosiaalista rakentumista, pyrin tuomaan esille sitä, kuinka Kiina suurvaltana pyrkii sosiaalisesti rakentamaan kehyyksen teknologian käyttäjille. Diskurssintutkimus soveltuu erinomaisen hyvin sosiaalisen konstruktionismin kehyyseen. Käytän omassa tutkimuksessani diskurssintutkimusta metodina, joka mahdollistaa tekstissä rakentuvien puhekäytäntöjen tunnistamisen. Diskurssintutkimuksen keskeisen roolin johdosta, käsittelen sitä laajemmin myöhemmin. Tärkeintä on ymmärtää, että sosiaalinen konstruktionismi on tieteenfilosofinen lähtökohta, jonka päälle koko tutkimukseni rakentuu. Tieteenfilosofiani ohjaa sekä tutkimukseni teoriaa, metodologiaa, aineistoa, että käsitteistöä.

On tärkeää huomata, että sosiaalinen konstruktionismi on myös kohdannut kritiikkiä. Suuri osa siitä koskee nimenomaan tieteellisen tiedon objektiivisuutta. Kritiikkiä on annettu muun muassa relativismin, individualismin sekä kokemuksen ylikorostamisen kautta. Nämä kaikki kiteytyvät siihen ajatukseen, että sosiaalinen konstruktionismi näkisi kaikki todellisuuden ilmentymät samanarvoisina. Näin ei kuitenkaan ole, vaan keskeistä on se, että eri ajanjaksoina erilaiset totuudet rakentuvat hegemonisiksi ja ottavat näin vallan yleisestä ajattelusta. Tämän lisäksi myös esimerkiksi on annettu kritiikkiä siitä, että kaikki on sosiaalisesti rakentunutta. Psykologi Steven Pinker kritisoi kirjassaan *"The Blank Slate: The Modern Denial of Human Nature"*, sellaisia konstruktionistisia näkemyksiä, jotka hylkäävät muun muassa biologian merkityksen ihmisluonnossa (Pinker 2002). En henkilökohtaisesti ota tähän kovin vahvaa kantaa. Näen itse asian niin, että on esimerkiksi joitain todennettuja biologisia asioita, kuten se, että ihmisillä on erilaisia kromosomeja ja perinnöllisyystekijöitä. Kaikki tämän päälle tehty tulkinta on kuitenkin sosiaalisesti rakentunutta. Tulkinta loppupeleissä muovaa ihmistä ympäröivän todellisuuden, koska havainnot itsessään eivät rakenna mitään kuvaa ihmisestä, vaan se miten havainnot tulkitaan. Foucault ei myöskään omassa ajattelussaan ota kovin vahvasti kantaa asiaan, eikä etenkään korosta esimerkiksi biologiaa.

Toisaalta hän ei myöskään sulje sitä pois täysin, vaan näkee enemmänkin sen osana yhteiskunnan monimutkaista kokonaisuutta.

3.2. Diskurssintutkimus ja diskurssianalyysi strategiana sekä metodina

Tutkimukseni metodologisena pohjana toimii diskurssianalyysi, joka kiinnittyy diskurssintutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. Lotta Lehti, Lauri Haapanen ja Liisa Kääntä selittävät artikkelissaan, että diskurssintutkimus on niin sanottu teoreettismenetelmällinen viitekehys. Diskurssintutkimuksen teoreettinen tausta on siis tiiviisti symbioottisessa suhteessa diskurssianalyysin menetelmän kanssa. Diskurssintutkimus pyrkii tuomaan näkyväksi kielenkäytön sekä yhteiskunnan suhdetta toisiinsa. Tutkimuskohde käsitetään aina merkityksellistämisen tapoina diskurssintutkimuksen kontekstissa ja nämä merkitykset rakentuvat sekä rakennetaan kielenkäytön keinoin. Tämä logiikka on lähtökohtana jokaiselle diskurssintutkimukselle. Diskursiivisen merkityksellistämisen tarkemmaksi analysoimiseksi voi kuitenkin käyttää erilaisia lähestymistapoja diskurssianalyysin kontekstissa, mikä on se vaihe missä jokainen diskurssintutkija tekee omat valintansa ja erottuu muista tutkimuksista. Tässä tutkielmassa teoreettinen viitekehykseni on Michel Foucault'n näkemykset identiteetin rakentumisesta sekä diskursiivisesta vallankäytöstä sekä Sari Pietikäisen ja Anne Mäntysen näkemykset identiteetistä sekä representaatiosta. (Lehti etc. 2018, 5.)

Diskurssintutkimus ei kiinnity välttämättä pelkästään kirjoitettuun ja puhuttuun kieleen, kuten jo aiemmin totesin, kun käsitelin diskurssin käsitettä teoriataustassani. Tutkija voi diskurssintutkimuksen kontekstissa tutkia myös visuaalisia sekä multimodaalisia diskursseja. Oma tutkimukseni keskittyy kuitenkin kirjoitettuun kieleen, koska aineistoni on Kiinan hallinnon julkaisema virallinen strategiadokumentti, josta ei löydy lähes yhtään visuaalisia osia paitsi graafisen jäsenyyksen osalta. Diskurssintutkimusta voi tukea myös kvantitatiivisten menetelmien avulla. Kvantitatiiviset menetelmät kuitenkin tukevat aina pääosin nimenomaan aineiston analysointia, eivätkä sinänsä muuta diskurssintutkimuksen laadullista otetta. (Lehti etc. 2018, 5–6.)

Diskurssintutkimus ei ole yleensä suoraviivainen prosessi, jota tutkija voi oppikirjamaisesti seurata. Jokainen diskurssintutkimus on uniikki ja tutkija itse usein operationalisoi erinäisiä diskurssintutkimuksen keskeisiä käsitteitä metodikseen, kuten identiteetti, representaatio, subjektipositio ja objektivointi tämän tutkielman kontekstissa (Porttikivi 2016). Menetelmällisesti merkityksellistä on analyysin lisäksi muun muassa aineiston kerääminen sekä sen luokittelu. Menetelmälliset valinnat vaikuttavat siihen, missä menetelmän fokus on. Tässä tutkielmassa käytän menetelmänä kriittistä diskurssianalyysia, jonka keinoin pyrin osoittamaan Kiinan diskursiivista vallankäyttöä heidän digistrategiassaan, Kiinassa asuville ihmisille rakentuvien subjektipositioden kautta. Menetelmän fokus on siis tämän tutkimuksen kontekstissa tekstiaineiston analyysissa. Lehden, Haapasen ja Kääntän mukaan kaikki tutkimuksen rakentamisen osa-alueet analyysista aineistoon ja luokitteluun, vaikuttavat kuitenkin tutkimustulosten pitävyyteen ja luotettavuuteen. Prosessin eri vaiheiden tulee olla koherentteja keskenään. Tämäkin tutkielma on rakennettu kokonaisuus mielessä, vaikka menetelmällinen fokus on tekstianalyysissa. Aineisto ja teoriatausta ovat rakentuneet palvelemaan tutkimusongelmaan vastaamista ja aineiston luokittelu palvelee analyysia. (Lehti etc. 2018, 10–11.)

Tärkeä lähtökohta diskurssintutkimukselle on se, että sen pyrkimys ei ole tuottaa totuuksia vaan tuoda esille merkityksiä, sosiaalisuuden rakenteita sekä vakiintuneita mutta ei välttämättömiä toiminnan tapoja (Keller 2016). Arja Jokinen jakaa laadullisen tutkimuksen erilaisiin näkökulmiin, joista konstruktivistinen näkökulma edustaa diskurssintutkimusta. Jokinen tuo hyvin esille konstruktivistisen näkökulman erityispiirteet eli myös diskurssintutkimuksen lähtökohdat. Ensinäkin todellisuus rakentuu suhteissa, on monisyistä ja kontekstisidonnaista sekä jatkuvasti muuntuvaa. Objektiviivisen todellisuuden ja kumuloituvan tietopohjan rakentaminen on siis tästä näkökulmasta mahdotonta. Keskeistä on ymmärtää merkityksellistämisen ja sosiaalisten suhteiden kontekstisidonnaisia prosesseja. Kielen rooli on myös keskeinen, koska se on todellisuuden rakentaja. (Jokinen 2024.)

Tutkimuksen kohteena on konstruktivistisessä näkökulmassa kontekstisidonnaiset merkitykset, ihmisten välinen vuorovaikutus sekä näiden suhde toimintaan ja toimijuuteen. Aineiston rooli on antaa näytteitä todellisuuden eri ilmentymistä. Tutkijan osalta taas tulkinta on keskeistä. Konstruktivistinen tutkimus tunnustaa ja tunnistaa tutkijan subjektiivisen merkityksen tutkimuksessa ja tutkija tekee jatkuvaa argumentoitua tulkintaa aineistosta osana analyysiaan.

Tämä ei kuitenkaan vesitä tutkimustuloksia, koska päämääränä on tuoda näkyväksi näytteitä monisyisestä todellisuudesta. Ensisijainen päämäärä on kuitenkin haastaa ihmisten ajattelua purkamaan olemassa olevia itsestäänselvyyksiä ja tuottaa sitä kautta mahdollisuuksia jollekin uudelle. Nämä erityispiirteet ovat taustalla toimivia ohjaajia diskurssintutkimuksessa. (Jokinen 2024.)

Diskurssianalyysi on diskurssintutkimuksen ensisijainen työkalu eli tutkimusmenetelmä. Eero Suoninen kuvailee diskurssianalyysia niin, että se keskittyy tutkimaan kielellistä maailmaa empiirisestä näkökulmasta. Suonisen mukaan diskurssianalyysin keskiössä on tutkia sosiaalisen todellisuuden rakentumista tarkastelemalla kielenkäyttöä kontekstissaan. Yleensä diskurssianalyttiset tutkimukset keskittyvät kysymään sellaisia kysymyksiä kuin, mitä ilmaistaan, miten se ilmaistaan, missä kontekstissa se ilmaistaan ja mitä siitä seuraa. Myös tämä tutkimus pyörii vastaavan kysymyksenasettelun ympärillä, joskin paino on ensimmäisessä kahdessa kysymyksessä. Tavoitteena on selvittää, minkälaisia subjektipositioita Kiinan digistrategiassa rakentuu ihmisille, minkä vuoksi keskeistä on selvittää mitä ja miten digistrategiassa ilmaistaan. (Suoninen 2024.)

Suoninen avaa näitä kysymyksiä tarkemmin selittämällä, että mitä-kysymys kiinnittää huomion kielenkäytöstä löytyviin merkityksellistämisen muotoihin ja miten-kysymys taas täydentää edellistä kohdistamalla huomion kielen muotoiluun, tyyliin sekä sävyihin, jotka osaltaan muokkaavat merkityksiä. Tutkimukseni avaa myös väylän seuraamusten tutkimiselle, koska se pohjustaa asiaa avaamalla mitä yleisesti ottaen tapahtuu, jonka avulla voidaan arvioida tapahtumien vaikutuksia reaali maailmaan. Oleellista diskurssianalyysille on myös se, että aineiston moniäänisyys otetaan huomioon. Tekstit eivät koskaan kiinnity vain yhteen diskurssiin, vaan niistä löytyy useampia erilaisia diskursseja. Tämä on aina tärkeää nostaa tutkimusprosessissa esille, vaikka tutkimus keskittyisi johonkin tiettyyn diskurssiin. Tämän tutkimuksen kontekstissa on kuitenkin tärkeää pilkkoa aineisto useampaan eri diskurssiin, koska subjektipositiot kiinnittyvät aina diskursseihinsa. (Suoninen 2024.)

Diskurssianalyysi ei ole kuitenkaan yksiselitteinen ja suoraviivainen menetelmä, vaan sen sisältä löytyy myös muutamia erilaisia suuntauksia. Diskurssianalyysi on ikään kuin kattoterminä näille samoista lähtökohdista lähteville menetelmällisille työkaluille. Diskurssianalyysin voi karkeasti jakaa kriittiseen sekä analyttiseen diskurssianalyysiin. Analyttinen diskurssianalyysi keskittyy tutkimaan arkisen kielenkäytön suhdetta toimintaan. Esimerkkinä Suoninen nostaa esille psykologian alle

menevän puheen ihmisen luonteenpiirteistä. Erilaisten tuntemusten, mielihalujen ja asenteiden luokittelu ja tyypittely johtaa suoraan ihmisten toimintaan ja toimijuuteen. Tämä tutkimus nojaa kuitenkin kriittiseen diskurssianalyysiin Michel Foucault'n innoittamana. Joe Kincheloe ja Peter McLaren tyypittelevät laadullisen kriittisen tutkimuksen yleispiirteet kirjassaan ”*Rethinking Critical Theory and Qualitative Research*”. Heidän mukaansa kriittinen tutkimus olettaa, että sosiaaliset valtasuhteet toimivat kaiken ajattelun välittäjänä, faktat ovat aina tiiviisti yhteydessä arvoihin ja ideologioihin ja kielenkäyttö on keskeisessä roolissa subjektin rakentumisessa. Näiden lisäksi epätasa-arvoisuus vallitsee maailmassa ja tämän taustalla oleva sorto toisintaa itseään sen kautta, että ihmiset hyväksyvät toimijuutensa annettuna. Ensisijaisen merkitsevää kriittiselle ajatukselle on se, että valtavirta tutkimusorientaatio osaltaan toisintaa tätä sortoa (Kincheloe & McLaren 2006, 138–157). Näihin ongelmallisuuksiin myös kriittinen diskurssianalyysi pyrkii vastaamaan. (Suoninen 2024.)

Kriittisen diskurssianalyysin keskiössä on kielenkäytön tuottama eriarvoisuus erityisesti sosiaalisessa sekä poliittisessa kontekstissa. Kriittiselle diskurssianalyysille on tyypillistä se, että se tutkii valtaapitäviä diskursseja, jotka ohjaavat ihmisten toimintaa. Iver Neumann kuvailee, kuinka diskurssit koostuvat usein yhdestä tai useammasta dominoivasta representaatiosta, jotka saavuttavat siinä määrin hegemonisen aseman, että niitä ei juurikaan haasteta (Neumann 2008, 70). Ihmisten toiminnan ja toimijuuden analysoimiseksi kriittisessä diskurssianalyysissä selvitetään usein nimenomaan subjektipositioita eli sitä, minkälaisia toimijuuksia kielenkäyttö tuottaa. Toimijuuksien selvittäminen on myös tämän tutkimuksen ytimessä. (Suoninen 2024.)

3.2.1. Diskurssintutkimuksen ja diskurssianalyysin kritiikki

Benno Herzog avaa hyvin diskurssianalyysin kriittistä luonnetta kriittisestä näkökulmasta artikkelissaan ”*Discourse analysis as immanent critique: Possibilities and limits of normative critique in empirical discourse studies*”. Herzog jakaa kriittisen otteen kaksoismerkitykseen. Toisaalta kriittinen ote merkitsee kriittisten metodien käyttämistä tutkimuksessa, mutta samalla se implikoi aina myös normatiivista kriittisyyttä. Normatiivisella kriittisyydellä Herzog viittaa siihen, että kriittisten tutkimusten oletusarvo on se, että esitetty muutos tai tapa tarkastella asiaa nähdään

lähtökohtaisesti parempana kuin alkuperäinen vaihtoehto. Kriittisessä diskurssianalyysissä etenkin Foucault´laisessa näkökulmassa normatiivisuuden ongelma on se, että vallan nähdään olevan läsnä kaikissa sosiaalisissa suhteissa, minkä lisäksi valta nähdään ongelmallisena. Tällöin myös tutkijan kielellinen vallankäyttö ja normatiivisuus voidaan nähdä ongelmallisena. (Herzog 2016.) Tämän tutkimuksen kontekstissa koen kuitenkin, että normatiivinen kritiikki ei ole ongelma. Ensinäkin päämääränä tässä tutkimuksessa on tuoda diskursseja ja subjektipositiioita näkyväksi, ei tarjota niille vaihtoehtoja. Tämän lisäksi tunnistan oman positioni tutkijana ja avaan sitä hieman myöhemmin. Tarkoituksena ei myöskään ole näyttää asioita toteen vaan konstruktionistisen näkökulman mukaan tuoda esille näytteitä totuudesta. Teen tämän mahdollisimman läpinäkyvästi, jotta jokainen lukija voi luoda oman näkemyksensä aiheesta.

Stephanie Taylor listaa kirjassaan yleisimmät kritiikit diskurssianalyysille. Näitä ovat diskurssianalyysin liian tiukka keskittyminen kieleen, yksilöiden liiallinen huomiotta jättäminen, haastattelujen epäpätevyys aineiston keräämisessä, tutkimusten tulkintapainotteisuus faktojen sijaan sekä diskurssianalyysin käytännöllisyyden puute (Taylor 2013, 77–85). Tämän tutkimuksen puitteissa pääpaino tosiaan on kielenkäytössä, mutta en näe sitä ongelmallisena. Keskityn tuomaan esille sitä, minkälaisia toimijuuksia ihmisille rakentuu nimenomaan osana kielenkäyttöä. Tämä avaa mahdollisuuden jatkotutkimuksille esimerkiksi subjektifikaation näkökulmasta, jonka avulla voidaan tutkia sitä, miten nämä toimijuudet manifestoituvat muun muassa kehollisesti. Yksilöllisyyden sekä haastattelujen kritiikki kohdentuu erityisesti haastattelujen tekemiseen aineiston keräämiseksi, joka ei ole tämän tutkielman kontekstissa relevanttia, koska aineistona ei ole haastattelut. Tutkimuksen tulkinnallisuuden lähtökohtana taas on konstruktionistinen näkökulma, joka ei oikeastaan usko faktojen tuottamiseen. Totuus on monisyistä ja muuttuvaa, jonka takia hyvin argumentoitu tulkinta on välttämätöntä. Totuutta ei voi vangita tutkimuksen keinoin. Mitä tulee käytännöllisyyteen, tämän tutkimuksen käytännöllinen sovellutus tulee esiin parhaiten siinä, miten kerättyä tietoa jalostetaan jatkotutkimuksen keinoin. Tutkimukseni auttaa myös ymmärtämään Kiinan toimintaa kansainvälisessä toimintaympäristössä.

3.3. Aineisto ja sen analyysi

Aineistoni on siis alun perin Kiinan kyberturvallisuuden ja informatisaation keskuskomission julkaisema, mutta Stanfordin yliopiston ”*DigiChina*” projektin tutkijayhteisön kääntämä ”*14th Five-Year Plan for National Informatization*” (Creemers etc. 2022). Julkaisun päämääränä on toimia Kiinan koko hallinnon ohjenuorana digitaalisessa kehityksessä ja se julkaistaan aina viiden vuoden jaksoissa, kuten otsikosta käy ilmi. Kyseinen julkaisu on vuosille 2021–2026, eli siis uusin versio strategiasta. Keskeisin ongelmallisuus tässä aineistossa on se, että se on käännetty. Ensinäkin kuten aiemmin totesin, Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen suhde on jännitteinen, minkä johdosta yhdysvaltalaisen yliopiston tuottamaan käännökseen pitää suhtautua jokseenkin kriittisesti. Huomioon on myös syytä ottaa se, että projekti on yhdysvaltalaisen suuryritysten rahoittama ja sen sivuilla lukee, että se saa suurimman osan rahoituksestaan muun muassa Ford Foundationilta. Julkaisu on kuitenkin vain käännös, mikä parantaa sen luotettavuutta, vaikka käännöstyö jättää myös tulkinnalle varaa. Aineiston käsittely muulla tavoin on kuitenkin mahdotonta minulle, koska en osaa kiinan kieltä. Aineistoa on myös käytetty muutamien muiden Kiina-tutkimusten tukimateriaalina, mikä lisää sen relevanssia ja luotettavuutta.

Asenteeni aineistoon on kriittinen ja lukijan on tärkeä huomioida nämä aspektit. Toinen hankaluus käännöksessä on se, että se ei täysin kuvaa alkuperäistä julkaisua, koska erilaiset kulttuurispesifit ilmaukset eivät käänny suoraan toiselle kielelle. Tämän lisäksi kulttuurinen konteksti luo kielen ymmärtämiselle tietynlaiset erityisolosuhteet. ”*DigiChina*” projektin tutkijat ovat kuitenkin ansioituneita Kiinan tutkijoita ja heidän käännöksensä vastaa todennäköisesti huomattavasti keskiverto käännöstä paremmin alkuperäistä julkaisua. Tietynlainen kriittisyys on hyvä pitää mielessä, mutta samalla on myös hyväksyttävä se, että tämän lähemmäksi on mahdotonta päästä itse alkuperäistä julkaisua puutteellisella kielitaidolla.

Toteutin aineiston analyysin monivaiheisena prosessina. Luin aineiston ensin läpi useamman kerran, minkä perusteella jaoin digistrategian pääasiallisiin teemoihin. Teemat muodostuivat niistä asioita, jotka nousivat tekstissä jatkuvasti esille, kuten talous, valvonta sekä harmonia. Jaottelun jälkeen kävin tekstin uudestaan läpi muutaman kerran etsien tekstistä teemoja tukevia sekä koskevia käsityksiä ja merkityksellistämisen tapoja. Tarkastelin sitä, minkälaisia ilmaisun tapoja käytetään

missäkin kontekstissa. Yliviivasin tekstistä teemojen ympärille rakentuvia puhumisen tapoja, jotka toistuivat useammassa kohdassa. Ryhmittelin eri teemat aineistosta eri väreillä. Sain tämän prosessin seurauksena muodostettua suurempia yhteneväisiä aineisto-osia, jotka yhdistin laajempaan kontekstiin. Tunnistin eri teemoista lopulta kolme vahvasti esiin nousevaa aihekokonaisuutta, joista muodostin diskurssini.

Analysoin tekstissä diskursseja juuri kielellisten osien kautta. Avasin sitä, minkälaisia merkityksellistämisen tapoja diskurssien ympärillä käytetään ja mitä niillä halutaan saavuttaa. Diskurssin analysoituani siirryin analysoimaan diskursseihin kytkeytyviä subjektipositioita. Luin tekstin taas useaan otteeseen uudestaan ja etsin eri diskurssien yhteydestä niihin liittyviä toimijuuksia. Tämän jälkeen toin toimijuudet esille analyysissäni ja toin näkyville sen, minkälaista toimijuutta erilaisille subjektipositioille annetaan tekstissä suhteessa digitaalisuuteen.

Toin aineiston lainaukset tutkimukseeni alkuperäisellä käännöskielellä eli englanniksi, jotta merkitykset pysyvät mahdollisimman lähellä alkuperäistä. Koin riskiksi sen, että kiinankielinen teksti on ensin käännetty englanniksi, jonka jälkeen vielä itse kääntäisin jo kerran käännetyn tekstin suomeksi. Viitteiden keskeiset sisällöt kuitenkin avataan sekä käsitellään tutkimuksessani suomeksi. Lukija voi tehdä oman tulkintansa käännösteni pitävyydestä.

3.4. Positioni tutkijana

Laadullinen tutkimus on luotettavuutensa osalta kokonaisvaltaisesti kytköksissä tutkijaan. Jari Eskolan ja Juha Suorannan mukaan,

”Tutkimuksen luotettavuuden kriteeri on aina viime kädessä tutkija ja hänen rehellisyytensä, koska arvioinnin kohteena ovat tutkijan tutkimuksessaan tekemät teot, valinnat ja ratkaisut.” (Eskola & Suoranta; teoksessa Vilka 2015, 126.)

Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven mukaan puolueettomuusnäkökulma on hyvälle laadulliselle tutkimukselle tärkeä aspekti. Puolueettomuusnäkökulmalla he tarkoittavat sitä, että tutkija pohtii omaa rooliaan suhteessa tutkimuksen kohteeseen ja huomioi myös yhteiskunnallisen aseman, sukupuolen, iän, arvojen, uskomusten tai uskontoperustaisten sekä poliittisten asenteidensa ja

näkemyksen merkittävyyden suhteessa osana tutkimusta tehtyyn tulkintaan (Sarajärvi & Tuomi 2018, 119). Hyvälle akateemiselle tutkimukselle ominaista on myös se, että se on arvoista vapaata. Arvovapaus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tutkija tarkastelee aihettaan täysin objektiivisesta näkökulmasta. Hanna Vilkan mukaan olennaista on se, että tutkimuksessa tuodaan selkeästi näkyväksi tutkijan omat arvot, jotka osaltaan muokkaavat koko prosessia sekä tuotosta. Tämä tekee tutkimuksesta läpinäkyvän, jolloin jokainen lukija voi tarkastella sitä mahdollisimman kriittisesti (Vilka 2015, 127).

Kuvailin itseäni omassa kandidaatintutkielmassani keskiluokkaisena suomalaisena nuorena aikuisena miehenä, jonka poliittiset arvot ovat vasemmalla ja tämä kuvaus pitää edelleen paikkansa. Samoin kuin kandidaatintutkielmani kontekstissa, joudun tätäkin aihetta tutkimaan ikään kuin ulkopuolelta, koska en ole kiinalainen. Kiinalaisen tutkijan johtopäätökset voisivat olla todella erilaiset, mutta samaan aikaan koen, että näkemykseni Kiinan sisäpolitiikasta on suhteellisen puolueeton. Osittain tämän takia rajasin myös aiheeni niin, että tutkin pelkästään Kiinan sisäpoliittisia subjektipositioita. Ulkopoliittinen näkemykseni Kiinasta on hyvin pitkälti länsimaisen median ja tutkimuksen värittämää. Tähän liittyen on ehkä hyvä tuoda esille myös se, että Kiinalla on maailmanpoliittisesta näkökulmasta tarkasteltuna hyvin negatiivisia konnotaatioita mielessäni. Kiinaa on länsimaisessa mediassa käsitelty paljon ”uhkana”, minkä takia oma lähtökohtani tähän tutkimukseen saattaa olla alitajuntaisesti kallistunut hieman enemmän etsimään jotain negatiivista digistrategiasta. Pyrin kuitenkin käsittelemään aineistoa mahdollisimman läpinäkyvästi ja olen todella analyttinen sekä kriittinen luonteeltani.

Keskiluokkaisuuden vaikutus tutkimukseen on ehkä hieman pienempi kuin mielikuvieni Kiinasta. Se saattaa kuitenkin tietyllä tapaa vaikuttaa siihen, minkälaisiin diskursseihin kiinnitän huomiota. Sama pätee myös vasemmistolaisiin arvoihini. Ne todennäköisesti vetävät minua arvojeni mukaisten diskurssien puoleen. Olen myös sellaista ikäluokkaa, että olen kasvanut teknologian keskellä. Tämän johdosta suhtaudun digitalisoitumiseen ehkä suopeammin kuin vanhemmat sukupolvet. Teknologinen kehitys on tuntunut minulle luonnolliselta ja tietyllä tapaa itsestäänselvyydeltä (ks. Seemiller & Grace 2019). Totesin kandidaatintutkielmassani, että pyrkimykseni on häivyttää omat asenteeni tutkimuksesta, mutta on kuitenkin tärkeää tuoda ne lukijalle ilmi, jotta hän pystyy arvioimaan onnistumiseni.

Koen, että tämä sama pyrkimys on läsnä myös tässä tutkimuksessa. Tämän luvun päämäärä on tehdä ajattelustani läpinäkyvää, jotta jokainen lukija voi itse arvioida näkyvätkö positioni vaikutukset tutkimuksessa.

4. KIINAN DIGISTRATEGIASTA IDENTIFIOIDUT DISKURSSIT SEKÄ SUBJEKTIPOSITIOT

Tässä luvussa esittelen analyysini tuloksena löytyneet keskeiset diskurssit sekä niihin kiinnittyvät subjektipositiot. Aloitan jokaisen alaluvun esittelemällä ensin yhden kolmesta diskurssista, jotka ovat *homogenisaatio-, modernisaatio sekä valvontadiskurssi*. Keskityn avaamaan diskursseja sisällöllisesti nostaten esiin sen, minkälaista todellisuuskuvaa jokainen diskurssi rakentaa. Teen tämän aineiston kautta, käyttäen konkreettisia puhumisen tapoja esimerkkeinä digistrategiasta. Aineistoni toimii jokaisen luvun pohjana. Luettavuuden vuoksi laitan suorien lainauksien yhteyteen vain sivunumeron, jonka kautta lainauksen voi löytää aineistomateriaalista. (The Central Commission for Cybersecurity and Informatization 2021; käänös Creemers ym. 2022.)

Sen jälkeen, kun diskurssi on avattu, siirrän huomioni diskurssiin kiinnittyviin subjektipositioihin. Tuon aineistosta nostettujen esimerkkien kautta esille sen, minkälaisia toimijuuksia diskursseissa rakentuu. Päämääräni on tuoda näkyville se liikkumavara, joka Kiinan digistrategiassa rakentuu Kiinan alueella asuville ihmisille. Tarkoituksena on luoda ymmärrystä Kiinan sisäpoliittisesta ajattelusta sekä toiminnasta, mikä taas linkittyy myös valtion ulkopoliittisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

4.1. Homogenisaatio

Suomen kielitoimiston sanakirja kuvailee sanaa homogeeninen seuraavasti, *”tasakoosteinen, -rakenteinen, -laatuinen”* (Kielitoimiston sanakirja 2024). Olen nimennyt ensimmäisen diskurssin homogenisaatioksi, mikä perustuu edelliseen luonnehdintaan. Sitä kuvaa näkemys valtiosta ja kansasta yhtenäisenä aineksena. Heather Raen mukaan patologinen homogenisaatio on keskeinen osa valtioiden identiteetin rakentamista ja se jakaa valtiot ”meihin” ja ”niihin”. Tämän käytännön ongelmallisuus perustuu Raen mukaan siihen, että valtion eliitit saavat suhteellisen vapaat kädet konstruoida sen, mikä ilmentää ”meitä” ja mikä ilmentää ulkopuolisia. Näin ollen eliitit vastaavat

valtion sisäisen identiteetin rakentamisesta. Käytännön saavuttama legitimitetti taas toimii tiettyjen ihmisryhmien ja identiteettiä vastustavan opposition kaltoinkohtelun mahdollistajana (Rae 2002, 14–15). Esimerkiksi Kiinan kontekstissa voidaan karkeasti sanoa, että paljon mediassa esillä ollut uiguurien kaltoinkohtelu saa Raen näkemyksen perusteella osan legitimitetistään patologisesta homogenisaatiosta. Kiinalaiset eliitit ovat määritelleet valtion moraalisen identiteetin ja sen, mikä jää sen ulkopuolelle (ks. Skön & Tolsa 2022).

Homogenisaatioon kytkeytyviä ilmaisuja käytetään Kiinan digistrategiassa jatkuvasti. Yksi useampaan otteeseen esiin nouseva ilmaisu on ”Meidän maamme” (eng. Our country). Se konstruoi vahvaa kuvaa Kiinasta ”meinä”, jonka ulkopuolella on muut. Muita samankaltaisia ilmaisuja, joita tekstissä esiintyy ovat muun muassa ”Kiinan kansakunta” (eng. Chinese nation), ”Yhteiskunta” (eng. Society), ”Maa” (eng. Country), ”Yhteisö” (eng. Community), ”Sivilisaatio” (eng. Civilization), ”Kansallinen” (eng. National), ”Me” (eng. We), ”Universaali” (eng. Universal) ja ”Sino-ulkomainen” (eng. Sino-foreign). Kaikki edellä mainitut ilmaisut toimittavat samaa tarkoitusta kuin ”Meidän maamme”. Ne esiintyvät useimmiten tekstissä etuliitteillä kiinalainen ja/tai meidän painottaen erottelua. Erityinen huomio minulla kohdistui ilmaisuun ”Universaali”. Universaali eli yleismaailmallinen viittaa sanana usein nimenomaan maailmanlaajuisiin asioihin ja ilmiöihin. Digistrategiassa sen avulla kuitenkin kehystetään tiettyjä maansisäisiä toimia.

”Universalize the use of resident e-health numbers, and accelerate the online handling of the entire healthcare workflow including visiting medical referrals to other locations, medical appointments, hospital stays, and medical insurance.” s.40

”Build low-cost, broad-coverage, reliable, and secure public algorithmic services, and stimulate the universal application of algorithms.” s.20

Tämänlainen kehystys tekee kiinalaisista arvoista ja tavoitteista universaaleja ja näin ollen toisaalta legitimoit hallinnon sisäpoliittisia toimia, mutta samalla myös konstruoi arvoja ja tavoitteita maailmanlaajuisina eli legitimoit Kiinan ulkopoliittisia toimia sisälle päin. Arvojen ja tavoitteiden yleismaailmallistaminen rakentaa Kiinan moraalista identiteettiä hallitsevaksi ja muiden yläpuolella olevaksi.

Kiinassa asuvia ihmisiä homogenisoidaan digistrategiassa toistuvasti. Useampaan otteeseen käytettyihin ilmaisuihin kuuluu muun muassa "Ihmiset" (eng. People), "Asukkaat" (eng. Residents), "Tavalliset kansalaiset" (eng. Popular masses), "Väestö" (eng. Population) ja "Etniset alueet" (eng. Ethnic areas). Kaikki nämä ilmaisut jättävät yksilöllisyyden taakseen ja konstruoivat Kiinassa asuvia ihmisiä yhtenäisenä massana, joskin hieman eri näkökulmista. Termit "Ihmiset" ja "Väestö" homogenisoivat koko kansaa, mutta muut ilmaisut toimivat homogenisaation lisäksi myös erittelevinä. Termi "Tavalliset kansalaiset" homogenisoi osaltaan ihmisiä, mutta samalla se tekee mielestäni eronteon Kiinan asukkaiden ja hallinnon eliitin välillä. Termiä käytetään holhoavasti ja sen avulla ilmaistaan sitä, mitä eliitti pyrkii tuottamaan ihmisille. Eliittiä ei siis nähdä osana keskiverto kansalaisia.

*"... let the **popular masses** have a stronger sense of gain, happiness, and security amid informatization development, and provide powerful drivers for the new march of building a modern Socialist country and the advance towards the second centenary struggle objective."* s.10

*"Accelerating digitized development, advancing the modernization of the national governance system and governance capabilities, and forging publicly built, publicly governed, and public social governance structures help satisfy the **popular masses'** expectations for beautiful lives."* s.8

Mielenkiintoista on se, että ainut ihminen joka tekstissä yksilöidään, on Kiinan kommunistisen puolueen pääsihteeri Xi Jinping. Hänen ajatuksiaan muun muassa luonnehditaan tärkeiksi. Tämä omalta osaltaan tukee ajatusta siitä, että termillä "Tavalliset kansalaiset" tehdään eronteko eliitin ja tavallisten kansalaisten välille. Termi "Asukkaat" toimii samanlaisena erottelijana ihmisten ja eliitin välillä kuin "Tavalliset kansalaiset". Se ilmentää Kiinan keskusjohtoisuutta ja sitä käytetään sellaisissa yhteyksissä, joissa puhutaan hallinnollisista tavoitteista massojen suhteen.

Ilmaisua "Etniset alueet" käytetään vain kaksi kertaa koko digistrategiassa, mikä kertoo etnisyyden problemaattisuudesta Kiinassa. Kiinaa on usein syytetty etnisten vähemmistöjen ihmisoikeuksien rikkomisesta ja yleisestä kaltoinkohtelusta (ks. Harrell 2011). Ilmaisun käytön vähäisyys on mielenkiintoista sinänsä, että Kiinan väestöstä noin 8.5 % kuuluu Kiinassa julkisesti tunnustettuihin etnisiin vähemmistöihin. Tunnustettuja etnisiä vähemmistöryhmiä on Kiinassa 55 (Minority Rights Group International 2017). Termin avulla homogenisoidaan 55:tä erilaista etnistä vähemmistöä, mutta samalla erotellaan ne muista ihmisistä. Tekstissä "Etniset alueet" on osana listaa, jossa

käsitellään informaatiovajeisia ryhmiä. Ne tietyllä tapaa siis kehystetään alempiarvoisina kuin muut alueet.

*”Fully mobilize resources from all sectors of society to carry out regular digital skills assistance for key groups such as low-income groups, the elderly, the disabled, orphans, left-behind children, children in distress, and residents of old revolutionary base areas, remote areas, **ethnic areas**, and poverty-stricken areas.” s.47*

*”Support the development of voice, video, search technology and software in ethnic languages, and strengthen the construction of digital education content and the supply of cultural products in **ethnic areas**.” s.47*

Digistrategiassa tehdään kuitenkin myös tietynlaisia myönnytyksiä etnisille vähemmistöille, kuten edellisestä lainauksesta käy ilmi. Hallinto ilmaisee halunsa tukea ”Etnisten alueiden” kulttuurillista perimää ja sen lisäksi tuottaa heille palveluja heidän vähemmistökielellään. Toisaalta tämä voidaan nähdä myös yhtenäistävänä kontrollina ottaen huomioon Kiinan kulttuurisen kontekstin, jossa ihmisten käsillä oleva tieto on hallinnon suodattamaa (ks. Associated Press News 2023). Vähemmistökielisten irtautuminen hallinnon regiimistä on hallinnolliselle eliitille riski, minkä takia kontrollin saavuttamiseksi on tärkeää tuottaa heille suodatettua informaatiota heidän omalla kielellään.

Homogenisaatio tulee esille tekstissä myös muissa kuin ihmisiin kytkeytyvissä ilmauksissa. Yksi jatkuvasti tekstissä viljelty sanonta on ”Kaikki” (eng. All). Tekstissä ilmaistaan todella usein, että muun muassa kaikkien seutujen, yksikköjen, piirien, kaupunkien, alueiden, sektoreiden ja tekijöiden pitää sitoutua johonkin yhtenäiseen agendaan. Kiinan eri osille ei jätetä kovinkaan paljoa liikkumavaraa vaan jokaisen odotetaan sopeutuvan keskushallinnon tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Eri alueiden erityispiirteet jätetään hyvin pitkälti huomioitta. Tähän liittyen digistrategiassa hyvin suorasti tuodaan esille, että päämääränä on pitää koko maa yhtenä ja yhtenäisenä pelikenttänä, mikä ilmaisee taas eliitin ja kansan välistä kuilua.

*”...uphold the **entire country** as one chessboard...” s.11*

Tekstistä löytyy myös paljon homogenisaatiota tukevia verbejä ja adjektiiveja, kuten ”Rakentaa silta” (eng. Bridge), ”Tehdä yhteistyötä” (eng. Cooperate ja Collaborate), ”Liittyä yhteen” (eng. Join

hands), "Yhteiset" (eng. Joint), "Takoa yhteen" (eng. Forge), "Yhdenmukainen" (eng. Uniform), "Keskinäinen" (eng. Mutual), "Yhdenvertainen" (eng. Equal), "Jakaminen" (eng. Sharing), "Vuorovaikuttaminen" (eng. Interaction), "Läpi maan" (eng. Across ja Throughout the country) sekä "Osallistuminen" (eng. Participation). Kaikki nämä puhumisen tavat vaativat kansalaisilta yhtenäisyyttä, aktiivisuutta sekä yhteistyötä. Passiivista kansalaisuutta tai oman tien kulkemista ei anneta minkäänlaisena vaihtoehtona. Kansalaisten tulee sopeutua ja toimia eliitin toiveiden mukaisesti. Yhdistävänä ja ohjaavana tekijänä digistrategiassa mainitaan "Sosialistiset ydinarvot" (eng. Socialist core values). Xi Jinpingin aikakautena kyseinen arvomaailma on painottanut Kiinan kommunistisen puolueen vahvaa otetta yhteiskunnan eri osista (Ma 2021).

*"Enhance the informatization level of rural housing management **across** the country."* s.54

*"...**bridge** the digital divide..."* s.5

*"...**forge** high-quality digital lives..."* s.11

Homogenisaation päämäärät tulevat myös epäsuorasti esille strategiasta. Sitä käsittelevien osuuksien yhteydessä mainitaan muun muassa "Vakaus" (eng. Stability) sekä "Harmoninen yhteiselo" (eng. Harmonious coexistence). Tämänkaltaiset päämäärät nivoutuvat vahvasti ja monisyisesti kiinalaiseen kulttuuriin. Ne vankistavat eliitin kontrollia, koska ne painottavat yhteisen linjan noudattamista. Samalla ne kuitenkin kytkeytyvät myös Kiinan poliittisuskonnolliseen perintöön. Kiinalla on pitkä sosialistinen historia, jonka lisäksi myös sen pääuskonnot eli buddhalaisuus, taolaisuus ja kungfutselaisuus painottavat harmoniaa sekä yhteisön etua. Tämä perintö on valjastettu myös hallinnolliseen käyttöön. (ks. Daji & Xuezheng 2014.)

4.1.1. Homogenisaatioon kytkeytyvät subjektipositiot

Homogenisaatio ottaa laajasti kantaa koko kiinalaiseen yhteiskuntaan, mutta digistrategiassa selkeinten nousee esille jako kaupunkilaisten ja maalaisten välillä. Tähän kahtiajakoon otetaan kantaa käytännössä läpi strategian. Kaupunkialueista ja kaupunkilaisista maalataan kuvaa moderneina ja aikaansaavina. Kaupungit edustavat Kiinan menestystä. Maaseudun ja maalaisten

taas nähdään roikkuvan kehityksessä perässä ja strategiassa annetaan erityistä huomiota sille, kuinka maaseutu saadaan kaupunkien tasolle. Tämänlainen kehystys muokkaa vahvasti ihmisten toimijuuksia ja asemaa yhteiskunnassa. Kaupunkilaisuus nähdään ideaalina, jonka takia myös maaseudun väestön on pyrittävä vastamaan heitä. Maaseudun väestön idylliä ei voi rakentaa, koska sellaista toimijuutta heille ei suoda. Strategiassa maaseutua luonnehditaan tietyllä tapaa jopa villinä läntenä.

*"Promote smart public legal services and advance the construction of a **rules-based countryside.**"*

s.54

Edeltävä lainaus implikoi, että maaseudulla ei toimita lain puitteissa. Maaseutu nostetaan myös esiin samalla kun käsitellään huono-osaisia yleisesti. Maaseudulla asuvat siis nähdään digistrategiassa ikään kuin toisen luokan kansalaisina. Tämän erottelun puitteissa nostetaan esille sellaisia subjektipositioita kuin, maaseutulaiset, maanviljelijät, kylissä asuvat ihmiset sekä kaupunkilaiset.

*"...**the disparity** in urban-rural service level should notably narrow..."* s.13

*"...and **the difference between** urban and rural informationization development levels **should narrow further.**"* s.53

*"...**reduce the gap between** regions, urban, and rural settings, and schools..."* s.41

Typistän mainitut subjektipositiot maaseudun väestöön, maanviljelijöihin sekä kaupunkilaisiin. Maanviljelijät kuuluvat maaseudun väestöön ja myös heistä siten luodaan kuvaa toisen luokan kansalaisina. Maanviljelijöiden toimijuus kuitenkin tunnustetaan myös erikseen nimenomaan maanviljelijöinä. Heidät nähdään digistrategiassa menneisyyteen jämähtäneinä toimijoina, joilta vaaditaan sopeutumista ja kehitystä digitaaliseen aikaan. Esimerkiksi perinteinen viljely tai luonnonmukainen maanhoito ei ole digistrategian puitteissa mahdollisuus. Maanviljelijöiltä vaaditaan muutosta ja sitä kautta heidän toimijuutensa maanviljelijöinä kapenee. Perinteistä maanviljelyä ei arvosteta eikä tueta.

*"Accelerate the improvement of the digital skills of **farmers**; vigorously cultivate a new group of **farmers.**"* s.54

Toisaalta digistrategiassa huomioidaan muutaman kerran myös kansallinen ruokaturva, jonka hoitamisessa maanviljelijöillä on suuri vastuu. Näin ollen heille suodaan myös toimijuutta kansallisen huoltovarmuuden takaajana, minkä johdosta heidän toimijuutensa hieman laajenee. Heillä on kyvykkyys huolehtia ruoan tuotannosta, minkä takia heillä on myös valta ja toisaalta vastuu toimia sen suhteen niin kuin he osaavat.

Kaupunkilaiset taas edustavat menestyvää ja modernia ideaalia, kuten jo aiemmin totesin. Digistrategiassa toistetaan usein sitä, että tavoitteena on edistää kaupungistumista. Kaupungeista puhumisen yhteydessä mainitaan usein sana ”Viisas” (eng. Smart). Tavoitteena on digitalisoida kaupungit entistä vahvemmin, mikä tekee niistä älykkäitä. Karrikoituna voidaan tehdä suora vertaus siihen, että tämä ilmaus implikoi, että muut alueet kuin kaupungit ovat vielä ikään kuin vähemmän älykkäitä. Kaupunkilaisen toimijuutta kuitenkin myös kavennetaan jalustalle nostamisen yhteydessä. Heidän tulee olla aktiivisia, tuottavia ja digitaalisia kansalaisia. Se on kuva mikä heistä strategiassa luodaan eikä sille tarjota minkäänlaista vaihtoehtoa. Passiivista ja digitaalisuudesta irtautunutta kaupunkilaista ei edes tunnusteta. Kaupunkilaisen vahvan ideaalin vuoksi, kaupunkilaisten toimijuus on myös rajattua, joskin laajempaa kuin maaseudun väestön.

*”Steadily advance the construction of urban data resource systems and data brains; forge interconnected, open, and enabling **smart hubs**; perfect urban information model platforms and operational management and service platforms; explore the construction of digital twin cities. Implement the construction and transformation of **smart urban governance infrastructure**; effectively enhance the broad sensing and **smart decision making capabilities** of urban operations and economic operational states. Roll out models for “one map” datafied urban management and “joint management through one web”. Enrich digital life experiences, and accelerate the development of digital households.” s.36*

Toinen selkeä homogenisaatioon liittyvä erottelu, joka nousee digistrategiassa esille, on ihmisten jako niin sanotusti ”meihin” sekä ”niihin”. Meillä tarkoitetaan Kiinassa asuvia ihmisiä sekä ulkomailla asuvia Kiinan kansalaisia ja niillä taas kaikkia niitä ihmisiä, jotka asuvat Kiinan ulkopuolella eivätkä omaa Kiinan kansalaisuutta. Jako nousee esiin aina kun strategiassa mainitaan kansainvälinen kauppa tai yhteistyö. Tekstissä selkeästi painotetaan Kiinan vientiä ulkomaille sekä ulkomaisia investointeja Kiinaan, eikä niinkään kansainvälistä yhteistyötä, mutta myös se nostetaan esille välillä, kun kyse on Kiinan intressien toteutumisesta. Jakoa vahvistetaan viittaamalla ”Kiinan

kansalaisiin” (eng. Chinese citizens) usein kun kansainvälisyys on keskustelun alla. Tämän avulla homogenisoidaan Kiinan kansaa ja rakennetaan kuvaa siitä, että Kiinan kansalaisten tulee toimia yhdenmukaisesti sekä valtion edun mukaisesti. Minkäänlainen maailmankansalaisuus tai kaksoiskansalaisuus ei ole vaihtoehto. Homogenisaatiota vahvistetaan muutenkin nimenomaan kiinalainen etuliitteellä useampaan otteeseen. Yksi ainoista globaaliin yhteisöön viittaavista osioista käsittelee kulttuurista vaihtoa Kiinan ja muiden valtioiden välillä. Tässäkin kuitenkin painotetaan nimenomaan vaihtoa ja etenkin kiinalaisen kulttuurin esittelemistä maailmalle eikä niinkään kulttuurista sekoittumista.

*”Forcefully develop digital cultural trade, vigorously use online platforms to display **Chinese culture**, and create and promote Sino-foreign cultural exchanges and mutual civilizational learning.” s.31*

*”...enhance security protection work for **Chinese citizens** and entities abroad as well as foreign affairs information service levels, and strengthen capabilities to protect foreign interests, and for early warning and prevention of risks.” s.44*

*”...greatly enhance modernization levels of data-based national governance capabilities and transform the structural advantages of **Socialism with Chinese Characteristics** into powerful national governance abilities; it is a period for important breakthroughs in building a cyber superpower and a digital China and for enhancing international discursive power...” s.5*

Kiinan kansalaisille rakennetaan siis toimijuutta kansainvälisessä kehityksessä nimenomaan kiinalaisina. He eivät ole globaalin yhteisön edustajia tai kahteen valtioon identifioituvia kansalaisia vaan he ovat kiinalaisia, missä päin maailmaa he ovatkin. Kiinan kansalaisella on siis valtion tuottamassa diskurssissa mahdollisuus olla joko kiinalainen tai ei-kiinalainen, eikä välimuotoja ole. Ulkomaisille valtioille, yhteisöille ja yksilöille annetaan laajemmin toimijuuksia strategiassa, mutta keskityn tämän tutkimuksen puitteissa nimenomaan Kiinan sisäisiin subjektipositioihin.

Kolmas suurempi kokonaisuus, joka homogenisaatioon liittyen nousee esiin digistrategiassa, on holhoukseen liittyvät subjektipositiot. Näihin ihmisryhmiin viitataan vain, kun puhutaan holhouksen tarpeesta. Holhottaviin kuuluu muun muassa ”Vanhukset” (eng. Elderly), ”Nuoret” (eng. Young), ”Alaikäiset” (eng. Minors), ”Köyhät” (eng. Low-income groups), ”Vammaiset” (eng. Disabled), ”Orvot” (eng. Orphans), ”Huono-osaiset ja hädässä olevat lapset” (eng. Left-behind children &

Children in distress), ”Vanhojen vallankumousalueiden asukkaat” (eng. Residents of old revolutionary base areas) sekä ”Kaukaisten ja etnisten alueiden asukkaat” (eng. Residents of remote and ethnic areas). Holhouksen kohteiden toimijuus nähdään passiivisena suhteessa digitaalisuuteen ja he toimivat vain sen vastaanottajina. Heidän toimijuutensa kapenee huomattavasti, koska heillä ei ole valtaa kontrolloida digitaalisuuden linkittymistä heidän elämäänsä vaan heidän tulee ottaa se vastaan annettuna.

Yksi mielenkiintoinen asia on se, että holhous kohdistuu myös vanhojen vallankumousalueiden asukkaisiin sekä etnisten alueiden asukkaisiin. Heidät rinnastetaan siis muun muassa vanhuksiin, orpoihin sekä vammaisiin. Vanhat vallankumousalueet sijaitsevat strategisissa paikoissa ympäri Kiinaa yleisesti ottaen kaukaisilla ja vaikeakulkuisilla alueilla. Näitä alueita käytettiin Kiinan vallankumoussodassa kapinallisten tukikohtina, joiden kautta he pystyivät käymään sissisotaa (Averill 2002). Alueita nostetaan usein esiin Kiinan valtion julkaisemissa dokumenteissa ja valtio selkeästi kokee olevansa niille velkaa. Etnisten alueiden rinnastaminen holhouksen tarpeessa oleviin ihmisryhmiin rakentaa kuvaa siitä, että etnisten ihmisryhmien nähdään olevan myös holhouksen tarpeessa. Monikulttuurisuutta ei arvosteta ja etnisistä ihmisryhmistä halutaan saada ote. Heitä ajetaan niin sanotusti kohti kokonaisvaltaista kiinalaisuutta.

*”Precisely help information-disadvantaged groups. Fully mobilize resources from all sectors of society to carry out regular digital skills assistance for key groups such as **low-income groups, the elderly, the disabled, orphans, le47ft-behind children, children in distress, and residents of old revolutionary base areas, remote areas, ethnic areas, and poverty-stricken areas.** Effectively improve the literacy level of information disadvantaged groups in the use of digital devices, online service acquisition, digital consumption, and prevention of online fraud.” s.47*

*”Cultivate and standardize smart **elder care** services.” s.57*

*”...standardize the use of **minors’** personal information.” s.23*

Kaikkia homogenisaatioon linkittyviä subjektipositioita yhdistää se, että digitaalisuus nähdään välttämättömänä osana ihmisten elämää ja heidän tulee ottaa se vastaan. Tämä tekee heidän toimijuudestaan kapeampaa, koska he ovat passiivisia vastaanottajia suhteessa digitaalisuuteen ja digitaalisuus määrittää heidän tulevaisuuttansa sekä toimintaa.

4.2. Modernisaatio

Olen nimennyt toisen digistrategiasta keskeisesti esiin nousevan diskurssin modernisaatioksi. Modernisaation diskurssi keskittyy erityisesti Kiinan talouspolitiikkaan ja sen sanasto pyörii paljon yrittämisen, tutkimuksen, kehittämisen ja opettamisen piirissä. Modernisaatiota leimaa näkemys Kiinan kansalaisista talouden ajureina. Modernisaation ajurina taas toimii digitaalisuus ja sen uudet muodot. Käytännössä läpi digistrategian puhutaan siitä, kuinka digitaalisuuden keinoin Kiina modernisoidaan uudelle aikakaudelle ja uuteen mahtiin. Modernisaatio jaottelee ihmiset karkeasti tuottajiin sekä kuluttajiin. Ronald Inglehartin ja Christian Welzelin modernisaatio teorian mukaan taloudellinen kehitys johtaa kulttuurisiin muutoksiin, joiden kautta muun muassa valtion yksilönvapaus ja demokraattisuus kasvavat (Inglehart & Welzel 2001). Teoria ei kuitenkaan näytä toteutuvan Kiinan tapauksessa. Talouskasvu on ollut viime vuosina kovaa Kiinassa ja taloudellinen modernisaatio on jatkuvasti keskustelun alla, mutta silti Kiina sijoittui sijalle 149 vuonna 2023 CATO instituutin vuosittain teettämässä ”Human freedom” -indeksissä. Pääpiirteittäin indeksi ottaa huomioon valtion demokraattisuuden sekä yksilönvapaudet (CATO Institute 2023). Kiinan modernisaatio on hyvin kontrolloitua sekä valtiojohtoista.

Modernisaatioon kytkeytyviä yleisiä ilmaisuja, joita digistrategiassa käytetään ovat muun muassa ”Informatisaatio” (eng. Informatization), ”Modernisaatio” (eng. Modernization), ”Kehitys” (eng. Development), ”Edistys” (eng. Progress), ”Digitalisaatio” (eng. Digitization), ”Teknologinen vallankumous” (eng. Technological revolution), ”Muutos” (eng. Change), ”Urbanisaatio” (eng. Urbanization), ”Teollisuus” (eng. Industry), ”Tutkimus” (eng. Research) sekä ”Digitaalinen Kiina” (eng. Digital China). Näistä ilmaisuista käy ilmi se, että modernisaatio liitetään vahvasti positiiviseen muutokseen sekä digitaalisuuteen. Talous ja teollisuus taas toimivat modernisaation symboleina. Mielenkiintoista on myös se, että termejä käytetään ikään kuin väistämättöminä. Kysymys ei ole siitä tapahtuuko muutos vaan siitä missä aikataulussa se tapahtuu ja mitä ihmisiltä vaaditaan sen toteuttamiseksi. Heti digistrategian alussa lukijalle tuodaan esille se, kuinka välttämätöntä modernisaatio on, mitkä ovat sen hyödyt ja miten se saavutetaan. Toin aiemmin esille sen, kuinka koko digistrategiassa viitataan vain yhteen yksittäiseen yksilöön muutaman kerran. Tämä henkilö on Xi Jinping ja hänen avullaan tiettyjä pointteja vahvistetaan strategiassa. Yksi näistä pointeista on

myös heti strategian alussa ja se painottaa digitaalisuuden välttämättömyyttä modernisaation saavuttamiseksi.

"General Secretary Xi Jinping has stressed that without informatization, there is no modernization." s.5

*"...the historical opportunity of informatization development must be acutely grasped. Accelerating digitized development and building a digital China are **inherent requirements** for meeting the changed circumstances of a new development phase, **grasping the opportunities** of the information revolution, **building new advantages** for national competition, and **accelerating the creation** of a modern Socialist country..." s.5*

Modernisaation päämääriä kuvaillaan myös jatkuvasti digistrategiassa. Niitä luonnehtii muun muassa sellaiset sanavalinnat kuin, "Viisas" (eng. Smart), "Kilpailullisuus" (eng. Competitiveness), "Älykäs" (eng. Intelligent), "Uusi" (eng. New), "Mahdollisuus" (eng. Opportunity), "Etu" (eng. Advantage), "Johtava" (eng. Leader), "Mahdollistaa" (eng. Enable), "Pääsy" (eng. Access) ja "Hyötyä" (eng. Benefit). Päämääriä luonnehditaan siis myös erittäin positiiviseen sävyyn. Ainoat negatiiviset ilmaukset koskevat muutoksen hitauden vaaroja. Ensimmäinen asia, joka tästä minulle nousee esiin, on se, että käytetty kieli heijastelee tietyllä tapaa realismiin pohjautuvaa ajatusta kansainvälisestä anarkiasta (ks. esim. Jackson 2005). Modernisaatioon liittyen keskitytään paljon sellaisiin asioihin, jotka antavat jonkinlaista kilpailullista etua Kiinalle suhteessa muihin valtioihin. Talouden näkökulmasta Kiinan hallinto siis näkee kansainvälisen järjestelmän yhteisön sijasta kilpailullisena ympäristönä. Toinen mielenkiintoinen asia on se, että tekstissä viljellään jatkuvasti sanoja viisas sekä älykäs. Digitalisaatio liitetään näihin sanoihin hyvin vakaasti, mikä mielestäni pohjaa hallinnon näkemykseen digitaalisuuden kyvystä kerätä tietoa ihmisistä. Viisas ja älykäs hallinto siis tietää mahdollisimman paljon sen hallinnan alla olevista ihmisistä. Sanoja ei käytetä suhteessa yksilöihin vaan niillä kuvaillaan yhteiskunnan eri kokonaisuuksia sekä niiden potentiaalia. Mielestäni modernisaation päämäärinä on siis tuottaa taloudellista kilpailuetua sekä kattavia tietokantoja Kiinalle tai toisin sanoen sisäpoliittista hallintaa ja kansainvälispoliittista valtaa.

*"...and international market **competitiveness** in information and telecommunication technologies, products, and services increased substantially." s.7*

*"...forge new **advantages** for a digital country..." s.10*

*"Implement the construction and transformation of **smart** urban governance infrastructure; effectively enhance the broad sensing and **smart** decision making capabilities of urban operations and economic operational states." s.36*

Yrityksiltä ja ihmisiltä vaaditaan erittäin paljon erilaisia asioita modernisaation saavuttamiseksi. Yrityksiin viitataan tekstissä esimerkiksi ilmauksilla, "Tieto" (eng. Knowledge), "Tieteellinen" (eng. Scientific), "Kierto" (eng. Circulation), "Kaupallinen" (eng. Commercial), "Resurssit" (eng. Resources), "Strateginen" (eng. Strategic), "Ajurit" (eng. Drivers), "Visio" (eng. Vision), "Arvo" (eng. Value), "Yritys" (eng. Enterprise), "Tuotanto" (eng. Production), "Jakelu" (eng. Distribution), "Tarjonta" (eng. Supply) sekä "Tuottavuus" (eng. Productivity). Yrityksien tärkein tehtävä on siis tuottaa taloudellista arvoa yhteiskunnalle. Se ei itsessään ole kovin normaalista poikkeavaa kapitalistisessa todellisuudessa, mutta arvon tuottamisen keinot kumpuavat kiinalaisen yhteiskunnan erityispiirteistä. Tieto ja tieteellinen tutkimus ovat keskeisessä roolissa arvon tuottamisessa. Digistrategiassa painotetaan huomattavan paljon yritysten, akateemisen maailman sekä hallinnon kolmiyhteyttä. Niiden tulee toimia ikään kuin symbioosissa, jossa kaikki kolme jakavat toisilleen tietoa, jonka avulla taas tuotetaan taloudellista arvoa. Yrityksimaailma sekä akateeminen maailma ovat Kiinassa hyvin kontrolloituja ja ohjattuja (ks. He 2002; Chow 2012). Näin ollen hallinnolla on vahva ote kummastakin, joskin niiden tärkeästä roolista johtuen kummallakin on myös ylimääräistä toimijuutta ohjata yhteiskuntaa johonkin suuntaan, kunhan se tuottaa taloudellista arvoa. Tiedon tuottaminen, jakaminen ja hallitseminen näyttää olevan digistrategiassa pääasiallinen keino tuottaa arvoa.

*"Support the construction of major **scientific** and technological infrastructure with participation from subjects in government, **industry**, education, research, and **application**..." s.36*

Tekstissä käytetään paljon verbejä, joilla ilmaistaan sitä mitä yrityksiltä vaaditaan hallinnollisten päämäärien saavuttamiseksi. Näitä ovat muun muassa "Kiivetä" (eng. Scale), "Rakentaa" (eng. Build), "Stimuloida" (eng. Stimulate), "Läpäistä" (eng. Penetrate), "Saavuttaa" (eng. Reach), "Parantaa" (eng. Improve), "Päästää irti" (eng. Unleash), "Kiihdyttää" (eng. Accelerate), "Päivittää"

(eng. Upgrade), "Kasvaa" (eng. Increase), "Ponnistella" (eng. Strive), "Vapauttaa" (eng. Liberate), "Kohdentaa" (eng. Allocate), "Popularisoida" (eng. Popularize), "Ottaa käyttöön" (eng. Adopt) sekä "Optimoida" (eng. Optimize). Ilmaisuja tukevia sanoja, jotka kuvailevat tapaa, jolla toiminta tulee toteuttaa ovat esimerkiksi "Voimakkaasti" (eng. Powerfully) sekä "Tehokkaasti" (eng. Effectively).

Taloudellisesta menestyksestä ja kehityksestä rakennetaan näiden verbien ja adjektiivien avulla kuvaa maskuliinisuudesta sekä sankaruudesta. Digistrategiassa selkeästi nähdään talouden olevan kytköksissä aggressiiviseen maskuliiniseen kilpailuun. Tästä viestii muun muassa sellaiset ilmaisut kuin läpäistä, päästää irti, kiihdyttää, vapauttaa ja voimakkaasti. Kiina onkin pärjännyt todella huonosti erilaisissa tasa-arvo vertailuissa, joissa on mitattu muun muassa talouteen liittyviä indikaattoreita (Wang, Chiang & Xiao 2024). Naisten asema on kuitenkin koko ajan parantumassa Kiinassa YK:n (Yhdistyneet kansakunnat) tutkimusten mukaan (UNDP 2024). Joka tapauksessa Kiinan digistrategiassa naiset nähdään alisteisina maskuliinisuudelle talouden kentällä. Sankaruudesta taas kertovat ilmaisut kuten, kiivetä, saavuttaa, parantaa ja ponnistella. Kaikkien on laitettava itsensä likoon päämäärien saavuttamiseksi, koska se on sankarillista. Ihminen, joka ei osallistu taloustalkoisiin nähdään konnana, kiinalaisen yhteiskunnan vihollisena.

*"Every region and department must integrate implementation with practicality, **unleash the benefits of pilots and demonstrations, adhere to a full-sided integration...**" s.59*

*"...**powerfully** enhance economic quality, efficiency, and core competitiveness." s.59*

*"Informatization brings opportunities for the Chinese nation to **scale difficult peaks...**" s.5*

*"...and **strive** to realize development of ever higher quality, greater efficiency, greater fairness, greater sustainability, and greater security." s.10*

Ihmisiltä vaaditaan yksilöinä myös asioita, mutta heidät jaotellaan kahteen ryhmään. He ovat sekä tuottajia, että kuluttajia. Heihin viittavia sanoja ovat digistrategiassa muun muassa, "Kyvykkyydet" (eng. Capabilities), "Innovointi" (eng. Innovation), "Käyttäjät" (eng. User), "Henkilöstö" (eng. Human resources), "Koulutus" (eng. Education), "Saavutukset" (eng. Accomplishments), "Taidot" (eng. Skills), "Kysyntä" (eng. Demand) sekä "Kulutus" (eng. Consumption). Tuottamisen osalta koulutusta painotetaan tekstissä paljon. Ihmisiltä vaaditaan kovaa työntekoa sekä kouluttautumista, joiden avulla he voivat tehdä saavutuksia ja luoda kyvykkyyksiä sekä taitoja. Suurimmat saavutukset

kehystetään innovoinnin kautta. Uusien asioiden keksiminen nähdään siis ensiarvoisena kyvykkyytenä. Yksilön rooli on saavutuksista huolimatta taka-alalla ja heidät nähdään nimenomaan laajemman talouden resursseina. He ovat osa suurempaa koneistoa, eikä yksilön arvo itsessään ole kovinkaan suuri, vaan päämääränä on luoda näitä ”resursseja” johdonmukaisesti ja määrällisesti paljon. Yksilöllisyyttä siis myös häivytetään osana modernisaatiota. Kuluttajina yksilöiden rooli on suurempi. Yrityksiltä vaaditaan sitä, että he osaavat vastata yhteisön kysyntään, jotta kulutus kasvaa. Yksilöillä on siis valtaa tietyllä tapaa ohjata markkinoita halujensa pohjalta ja digistrategiassa nostetaan myös esille sitä, kuinka ihmisten uusiin haluihin pyritään vastaamaan.

*”...and the **digital accomplishments and skills** of the entire population should steadily increase.”*

s.40

*”...**human resources are abundant...**” s.8*

*”...accelerate the development of novel cultural enterprises, cultural business models, and cultural **consumption models**. Enrich online music, online cartoons, online performances, digital art, online presentations, online fitness, online competitions, live sports broadcasts, and other such digital content...” s.31*

Modernisaatio linkittyy talouden lisäksi kuitenkin myös ekologisuuteen. Tämä tematiikka saa suhteellisen paljon tilaa tekstissä. Ekologisuuteen liittyen käytetään ilmaisuja, kuten ”Vihreä” (eng. Green), ”Ekologinen” (eng. Ecological), ”Kestävä” (eng. Sustainable), ”Terveellinen” (eng. Healthy), ”Vähä-hiilidioksinen” (eng. Low-carbon), ”Monimuotoisuus” (eng. Diversity), ”Ympäristö” (eng. Environment), ”Saastuminen” (eng. Pollution) ja ”Suojelu” (eng. Protection). Pelkästään sana ekologinen mainitaan tekstissä 22 kertaa. Puhtaasti päästöjen määrässä Kiina on maailman kärkimaa, mutta suhteutettuna väkilukuun Kiina oli maailman 19. pahin saastuttaja vuonna 2023. Sijoitus parani vuodesta 2019 kahdeksan sijaa, jolloin Kiina oli suhteellisesti maailman 11. pahin saastuttaja (IQAir 2024). Mielestäni digistrategiasta huokuu se, että Kiina on aidosti kiinnostunut parantamaan ekologisuuttaan. Valtio kuitenkin menee talous edellä etenkin tässä ajassa, kun se kykenee vielä talouskasvuun ja käy valtakamppailua muiden suurvaltojen kanssa. Digitaalisuutta ja modernisaatiota pyritään kuitenkin hyödyntämään ympäristönsuojelussa ja hallinnolla on selkeästi ajatus siitä, että aihe on tärkeä. Hallinto toki näkee myös varmasti vihreän teknologian taloudellisen

potentiaalin, mutta digistrategiassa puhutaan myös esimerkiksi vesistöjen sekä monimuotoisuuden suojelusta.

*”Deeply advance the building of a **green, smart, ecological** civilization, and promote digitized and **greened** coordinated development. Continue to broaden smart **green manufacturing, green efficient energies, and the greening of information carriers**; develop smart logistics; advocate for **low-carbon transportation**; promote the creation of production methods, ways of life, and consumption patterns that **are green and low-carbon**, civilized, healthy, and create customs that are favorable for all. Strengthen digitized governance in the **ecological environment**, strengthen law enforcement, oversight in the Changjiang marine reserve and **the protection of diversity of aquatic life**, perfect joint mechanisms **for pollution prevention and control** regions as well as **ecological environment governance systems** dealing both with land and water.” s.16*

Modernisaation pääasiallinen fokus on siis taloudessa, mutta se kattaa myös ekologisuuden. Tämä näkyy myös siihen linkittyvissä subjektipositioissa.

4.2.1. Modernisaatioon kytkeytyvät subjektipositiot

Modernisaation sisällä selkein jaottelu suhteessa ihmisiin on jako kuluttajiin ja tuottajiin. Näiden kahden ryhmän sisällä on vielä spesifimpiä erontekoja muun muassa asiakkaisiin, käyttäjiin ja työttömiin sekä johtoon, käytännön tekijöihin ja kouluttajiin. Tuottajat nähdään digistrategiassa aktiivisina toimijoina, jotka vievät Kiinan taloutta eteenpäin ja tarjoavat kilpailuetua suhteessa muihin valtioihin. Heidät kehystetään ikään kuin taloudellisen vallan tuottajina. Kuluttajat ovat passiivisempia toimijoita, jotka vastaanottavat heille tarjottuja tuotteita ja palveluita. Tekstissä nähdään, että kulutus on tuottajien kontrolloitavissa ja he pystyvät muun muassa stimuloimaan kuluttajia kuluttamaan. Kuluttajien oikeudet mainitaan muutaman kerran tekstissä ja sitä kautta myös heidän toimijuutensa laajennetaan, tosin hallinnon asettamissa puitteissa. Tekstissä ei suoranaisesti huomioida kuluttajien mahdollisuutta aktiiviseen toimijuuteen muun muassa kulutus päätösten kautta, vaikka se tulee ilmi epäsuorasti erinäisistä lauseista, jotka viittaavat siihen, että kysyntä ohjaa osaltaan tuotantoa.

*“International competition in the digital space is entering a new phase, and **national innovation and competitiveness focused on information technology ecosystem advantages, digitization transformation capabilities, and data governance abilities at the core, is currently becoming the focal point of a new round of competition between countries worldwide...**” s.8*

*“...shape a higher-level dynamic balance where **demand leads supply and supply creates demand.**” s.15*

Tuottajien ja kuluttajien toimijuudet suhteessa digitaalisuuteen nähdään tekstissä hyvin erilaisina, vaikka kaikkien on se otettava sinänsä annettuna osaksi toimijuuttaan. Tuottajat ovat positiossa, jossa he voivat aktiivisesti hyödyntää digitaalisuutta osana toimintaansa. Digitaalisuus nähdään tuottamisen työkaluna, jonka avulla voidaan tehostaa ja parantaa tuotantoa. Kuluttajien toimijuus taas on täysin passiivista suhteessa digitaalisuuteen. Heidän toimijuutensa jopa kapenee sen myötä, koska tekstissä mainitaan usein, kuinka erinäiset palvelut tulee muuttaa digitaaliseen muotoon. Näin ollen kuluttajilla ei ole enää mahdollisuutta hyödyntää tiettyjä palveluita fyysisesti ja läsnä, vaan digitaalisuus määrittää ja rajoittaa heidän kokemustaan.

Tuottajapuolen subjektipositioita, jotka mainitaan tekstissä ovat muun muassa ”Yrittäjät” (eng. Entrepreneurs), ”Sijoittajat” (eng. Investors), ”Johto” (eng. Management), ”Kehittäjät” (eng. Developers), ”Lahjakkuus” (eng. Talent), ”Tutkija” (eng. Researcher), ”Innovoija” (eng. Innovator), ”Konsultti” (eng. Consultant), ”Rakentajat” (eng. Builders), ”Kulttuurintuottajat” (eng. Culture producers), ”Työntekijä” (eng. Worker), ”Virkamiehet” (eng. Public servants), ”Maanviljelijät” (eng. Farmers), ”Vapaaehtoiset” (eng. Volunteers), ”Opettaja” (eng. Teacher) sekä ”Opiskelija” (eng. Student). Ylimpään johtoon liitännäisillä toimijuuksilla, kuten yrittäjillä, johtajilla ja sijoittajilla on laajin toimijuus suhteessa digitaalisuuteen. He voivat hyödyntää digitaalisuutta työkaluna tarkkaillessaan organisaatioidensa toimintakykyä sekä tehokkuutta. Digitaalisuus käytännössä laajentaa heidän toimijuuttaan vakiinnuttamalla ja lisäämällä heidän valta-asemaansa. Toisaalta se samalla kaventaa yrittäjien mahdollisuuksia, koska hyvän yrittäjyyden keskiössä on digitaalinen innovointi, joten organisaatioiden on suunnattava toimintaansa sekä resurssejaan kohti digitaalisuutta.

*“...and **entrepreneurship parks** that combine startup incubators, technological innovation, and skills training should be preminilarly built.” s.59*

*“Establish categorized and tiered management systems for **industrial Internet enterprises** and perfect monitoring, early warning, reporting, and response mechanisms.” s.30*

Työntuottajat ja -tekijät jakaantuvat hyvin voimakkaasti erityisiin lahjakkuuksiin sekä perusresursseihin. Se kumpaan kastiin kuuluu, määrittää pitkälti myös toimijuuden. Lahjakkuuksien puolelle lukeutuu karkeasti kehittäjät, tutkijat, innovoijat, lahjakkaat yksilöt sekä konsultit. Digitaalisuus määrittää heidän toimijuuttaan, mutta heillä on laajemmat toimintamahdollisuudet sen puitteissa kuin niillä, joita pidetään yleisesti ottaen resursseina. Lahjakkuuksia luonnehditaan tekstissä välttämättöminä palasina Kiinan menestykselle. Sanana se esiintyy tekstissä 19 kertaa, joka on kaikki subjektipositiot mukaan lukien aivan kärkisijoilla. Lahjakkuuksien toimijuutta ei tuoda kovin paljoa suoraan esille tekstissä, mutta se käy ilmi rivien välistä. Tekstistä käy ilmi, että lahjakkuuksien kysyntä on kovaa, mikä itsessään jo antaa heille valtaa ja sitä kautta toimijuutta. Heidän toimijuutensa nivotaan myös tekstissä innovointiin, joka myös laajentaa heidän toimijuuttaan, koska he voivat viedä digitaalisuutta valitsemaansa suuntaan tiettyjen kehysten puitteissa.

*“Support third-party specialized bodies to advance big data on-the-job special skills training, launch big data talent job capability certification, and accelerate **talent training** for knowledge, skills, and innovation-based jobs.” s.23*

*“Accelerate the advancement of standardization and uniformization of human resource management services for **talented individuals** as well as information sharing and coordination.”*

s.41

*“Display the role of companies as vehicles to attract **talent** and support foreign **high-level talent** in the informatization area to innovate and start businesses within China.” s.43*

Resursseina pidetyt keskiverto työntekijät ovat täysin erilaisessa asemassa kuin lahjakkuudet. Heitä ovat muun muassa työntekijät, rakentajat, maanviljelijät sekä tietyllä tapaa myös opettajat ja opiskelijat. Opiskelijat voivat kuitenkin edetä osaksi lahjakkuuksia. Näitä subjektipositioita yhdistää keskeisesti näkemys heistä valtion resursseina. Tekstistä tulee sellainen kuva, että näitä ”ihmisresursseja” löytyy Kiinalta loputtomiin, minkä takia kaikki ovat korvattavissa. Heidän

toimijuuttaan supistetaan entisestään suhteessa digitaalisuuteen. Ensinäkin kaikkien heistä on sitouduttava digitaalisuuteen ja sen tuomiin muutoksiin. Sen takia, että he ovat resursseja, pyritään heidän käyttöönsä ja jakamista tehostamaan digitaalisuuden keinoin. Esimerkiksi opettajat, opiskelijat sekä työntekijät halutaan enenevässä määrin siirtää etätyöskentelyyn. Näin ollen heille ei tarjota välttämättä edes mahdollisuutta työtiloihin. Tämän lisäksi tekstissä puhutaan paljon ”joustavasta työskentelystä”, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että työntekijät ovat jaettavissa sekä vaihdettavissa ilman heidän omaa kontrolliaan. Keski- ja työläisen toimijuus suhteessa digitaalisuuteen on siis äärimmäisen suppeaa ja sitä yritetään myös aktiivisesti supistaa vielä lisää. Heidät nähdään passiivisina resursseina, jotka ovat täysin kontrolloitavissa.

“...human resources are abundant...” s.8

*“...and vigorously develop applications of novel commercial models and settings such as **remote working**, cloud exhibitions, non-contact services, and **personnel sharing**.” s.31*

*“Complete a policy system suited to **flexible employment** by sharing platforms, and support enterprises to develop “**shared labor use**.” Further **reduce** the operational, start-up, and **employment costs** of individual operators...” s.32*

Tuottajapuolen lisäksi tekstissä tulee esille myös kuluttajat, kuten aiemmin jo mainitsin. Kuluttajiin kuuluvia subjektipositioita ovat muun muassa ”Kuluttajat” (eng. Consumers), ”Asiakkaat” (eng. Customers), ”Käyttäjät” (eng. Users), ”Matkustajat” (eng. Passengers) sekä ”Nettikansalaiset” (eng. Netizens). Täysin passiivista kansalaista, kuten työttömiä ei huomioida tekstissä ollenkaan ikään kuin heitä ei olisi edes olemassa. Aloitin luvun kertomalla, kuinka kuluttajat nähdään digistrategiassa passiivisina toimijoina, joiden toimijuutta digitaalisuus kaventaa. Oikeastaan lähes missään kohdassa strategiaa ei oteta huomioon kuluttajien mahdollisuuksia toimia. Heidän mielipiteillään tai palautteellaan ei ole painoarvoa, vaan he vain ottavat kaiken annettuna vastaan. Tekstissä luonnehditaan kuitenkin kuinka uudet digitaaliset ratkaisut periaatteessa helpottavat ja parantavat kuluttajien elämää, mutta silti heillä ei ole sanaa siihen, kuinka digitaalisuus integroituu osaksi heidän elämäänsä. Koen, että kuluttajat nähdään hieman samalla tavoin kuin keski- ja työläiset työntekijät.

He ovat resursseja, joita löytyy maansisäisesti niin mittavasti, että yksittäisellä kuluttajalla ei ole kovin paljoa painoarvoa.

Kuluttajien todellinen toimijuus on kuitenkin laajempaa kuin tekstissä annetaan ymmärtää. Strategiassa selkeästi huomioidaan kuluttajien toimijuus tuotannon ohjaamisessa, kuten jo aiemmin totesin. Sitä ei suoraan tuoda esiin kuitenkaan nimenomaan toimijuutena. Kuluttajilla on myös selkeä kytkös ekologisuuteen ja heidän kuluttamistaan pyritään suuntaamaan kohti kestäväää kulutusta. Heidän roolinsa on siis esimerkiksi suhteellisen suuri ekologisuuden edistämässä ja tekstissä mainitaankin, että hallinnon tulee pyrkiä tukemaan kestäväää kuluttamista. Ilmaisuu tukeminen osoittaa kuitenkin, että kuluttajilla on lopullinen valta ja vastuu.

*”...**promote** the creation of production methods, ways of life, and **consumption patterns** that are green and low-carbon, civilized, healthy, and create customs that are favorable for all.” s.16*

Edellä mainittujen subjektipositioiden lisäksi modernisaation yhteydessä nousee esiin myös virkamiehet sekä vapaaehtoiset. Heidän tehtävänsä on ensisijaisesti valvoa modernisaation etenemistä ja ihmisten sopeutumista. Tämä tematiikka on seuraavan lukuni aihe.

4.3. Valvonta

Olen nimennyt kolmannen ja viimeisen digistrategiasta keskeisesti esiin nousevan diskurssin valvonnaksi. Valvonta kattaa koko yhteiskunnan, mutta sen toimeenpanevana voimana toimii hallinto ja kaikki muut yhteiskunnan osa-alueet ovat hallinnolle tilivelvollisia. Kaikkien tulee avustaa mahdollisuuksiensa mukaan hallintoa, jotta se pystyy toteuttamaan valvontaa mahdollisimman tehokkaasti ja kattavasti. Valvonnalla tarkoitetaan tässä kontekstissa sitä, että Kiina pyrkii muuntamaan jokaisen kansalaisensa kokonaisvaltaisesti seurattavaksi dataksi informaatioteknologian avulla. Strategiassa puhutaan muun muassa audiovisuaalisesta valvonnasta, GPS-seurannasta, algoritmien hyödyntämisestä, sosiaalisesta luotosta ynnä muusta. Mikään elämäalue ei käytännössä ole digitaalisuuden ja valvonnan ulkopuolella.

Kiinaa on hallinnut jo vuosia kommunistinen puolue, jonka hallintatapa on perustunut vahvaan keskusjohtoiseen yhteiskunnalliseen harmoniaan. Kommunistista puoluetta ja sen toimintatapoja on tutkittu hyvin laajasti (ks. esim. Gore 2011). Ensisijaisesti harmonialla tarkoitetaan sitä, että opposition äänet vaimennetaan ja sitä kautta harmonian ideologia suojaa kommunistisen puolueen asemaa. Harmonian tehokkaaksi ylläpitämiseksi tarvitaan kattavaa valvontaa. Digistrategiasta tulee hyvin selkeästi esille se, että kaikki elämän osa-alueet on alistettu valvonnalle ja digitaalinen kehitys on suurelta osin valjastettu valvonnan tiivistämiseksi.

Digitaalisuus on kuitenkin tarjonnut väylän myös vastarinnalle. Kansainvälisen politiikan professori Rongbin Han on kirjoittanut kirjan vastarinnan ja hallinnan suhteesta Kiinan digitaalisessa kontekstissa. Hänen mukaansa valtio on ottanut digitaalisen ympäristön vahvasti kontrolliinsa, mutta se ei ole kuitenkaan vielä onnistunut siinä täydellisesti (Han 2018). Kirja on julkaistu vuonna 2018 ja käsittelemäni kolme vuotta myöhemmin julkaistu digistrategia selkeästi pyrkii paikkaamaan nämä valvonnan puutteet.

Digistrategiassa valvonta kehystetään niin, että se parantaa yhteistyötä, kansalaisten elämää sekä yhteiskunnallista harmoniaa. Valvonta useissa kohdin rinnastetaan nimenomaan yhteistyöhön, jonka avulla muun muassa Kiinan taloutta viedään eteenpäin. Valvonnasta puhuttaessa nousee esille termejä, kuten harmonia, vakaus ja turvallisuus, jotka kuitenkin kertovat erilaista tarinaa sen

tarpeesta. Rivien välistä käy hyvin selkeästi ilmi, että valvonnalla pyritään vahvistamaan ja ylläpitämään kommunistisen puolueen asemaa. Valvonta toimii kuitenkin myös esimerkiksi taloudellisena etuna, koska sen avulla voidaan muun muassa stimuloida kuluttamista (ks. Zuboff 2019).

Yleisiä hallinnon narratiivia rakentavia valvontaan liittyviä ilmaisuja tekstissä ovat muun muassa, "Hallinnointi" (eng. Supervising), "Valvonta" (eng. Oversight), "Turvallisuus" (eng. Security), "Tieto" (eng. Data), "Suojelu" (eng. Protection), "Tarkkailla" (eng. Monitoring), "Yksityisyys" (eng. Privacy), "Vastuu" (eng. Responsibility), "Hallinto" (eng. Governance) ja "Kiinan kommunistinen puolue" (eng. The Party). Periaatteessa narratiivi on se, että Kiinan johto pyrkii tekemään kaikkensa suojellakseen kansalaisia ja pitääkseen yhteiskunnan turvallisena. Tämä vaatii hallinnointia, valvontaa, tarkkailua sekä ohjausta, jotta prosessi on johdonmukainen ja toimiva. Jokaisella yhteisöllä ja yksilöllä on myös vastuu kantaa kortensa kekoon turvallisuuden varmistamiseksi. Yksityisyys suoja on toissijainen, mutta se kuitenkin huomioidaan mahdollisuuksien mukaan. Tätä turvallisuuteen ja suojeluun perustuvaa narratiivia rakennetaan läpi digistrategian.

*"...**identify risks early** and provide precise early reports and warnings in areas such as production safety, urban safety, and natural disasters, **reducing harm** to the popular masses' lives and property."* s.34

*"Focus on data management, sharing, and openness, data applications, authorizations and permissions, **security and privacy protection**, risk management and **control**..."* s.22

Hallinnon narratiivin pyrkimyksiä tuetaan adjektiiveilla, kuten "Auktoritatiivinen" (eng. Authoritative) ja "Tehokas" (eng. Efficient). Turvallisuuden ja suojelun takaamiseksi on tehtävä auktoritatiivisia toimia hallinnon johdolla. Toisin sanoen demokraattinen keskustelu käytännöistä ei ole vaihtoehto vaan toimet tehdään määrätietoisesti ja tehokkaasti hallinnon toimesta. Tehokkuuden takaamiseksi myös kaikkien kansalaisten on osallistuttava prosessiin tarjoamalla tietoja hallinnolle.

*“...and open up channels and windows for the **social public to participate in “Internet + oversight.”**” s.22*

Paremmen kuvan todellisuudesta antavat kuitenkin tekstissä käytetyt sanat, kuten ”Epävakaas” (eng. Instability), ”Epämääräisyys” (eng. Indeterminacy), ”Haasteet” (eng. Challenges), ”Ristiriidat” (eng. Contradictions), ”Riski” (eng. Risk), ”Julkiset selkkaukset” (eng. Public incidents), ”Tottelevaisuus” (eng. Compliance), ”Sosiaalinen järjestys” (eng. Social order) sekä ”Kontrolli” (eng. Control), ”Hyödyntäminen” (eng. Exploitation) ja ”Tunnistaminen” (eng. Identification & Recognition). Tekstissä puhutaan jonkin verran siitä, kuinka Kiina ja laajemmin koko maailma ovat haastavassa ja epävakaassa tilanteessa etenkin koronaviruksen johdosta. Tällä perustellaan valvonnan tarvetta esimerkiksi julkiseen terveyteen liittyen. Suurempi huomio tekstissä annetaan kuitenkin Kiinan sisäiselle vakaudelle sekä valtion sisäisille sosiaalisille ristiriidoille.

*“...persist in the overall work style of seeking progress **amid stability**, with promoting high-quality development as the dominant theme, building a digital China as the overall objective, and accelerating digitized development as the general starting point.” s.10*

Sosiaalisia ristiriitoja ei tekstissä oikeastaan avata ollenkaan, mutta ne vaikuttavat viittaavaan eriäviin poliittisiin mielipiteisiin. Tekstissä mainitaan useasti esimerkiksi julkiset selkkaukset, jotka vaikuttavat tarkoittavan esimerkiksi mielenosoituksia ja vastaavia kansalaisten vastarinnan muotoja. Terrorismi muun muassa käsitellään erikseen. Julkisiin selkkauksiin vastaamista pyritään parantamaan ja niitä pyritään ennaltaehkäisemään valvonnan kautta. Julkiset selkkaukset linkittyvät vahvasti sosiaaliseen järjestykseen sekä tottelevaisuuteen. Sosiaalista järjestystä ylläpidetään tekstin mukaan muun muassa audiovisuaalisen valvonnan avustuksella sekä yleisesti ottaen informaatioteknologian tukemana. Digitaalisuus auttaa kontrollin ja tottelevaisuuden saavuttamisessa. Kokonaisuudesta käy selkeästi ilmi se, että pyrkimyksenä on kokonaisvaltainen kontrolli kansalaisista, jotta epätoivottu kansalaisliikehdintä voidaan nujertaa mahdollisimman nopeasti ja äänettömästi.

“Social governance and public security systems should be perfected day by day, advance risk identification, early reporting and early warning capabilities should enhance notably, and

*capabilities to respond to **sudden public incidents** and emergencies should strengthen notably.”*

s.12

*“Deepen public security audiovisual and image network building; accelerate the deeply integrated application of image recognition, the Internet of Things, big data, artificial intelligence, and other such information technologies in public order management, prevention, and control areas such as ringed inspection and control, unit prevention and control, factor management and control, etc.; strengthen prevention and control at national gates and border regions, and **enhance the integration, coordination, and precision of social order management, prevention, and control.**”*

s.33

*“Uphold the **comprehensive leadership of the Party.**” s.10*

Valvonnan legitimoimiseksi se on sidottu vahvasti myös lakipohjaiseen keskusteluun esimerkiksi ilmaisuilla, kuten ”Tuomioistuin” (eng. Court), ”Laki” (eng. Law), ”Normit” (eng. Norms), ”Säännös” (eng. Regulation), ”Poliisityö” (eng. Law enforcement), ”Luvat” (eng. Permissions), ”Laiton” (eng. Illegal), ”Rangaistus” (eng. Punishment) sekä ”Rikollisuus” (eng. Crime). Valvonta toki linkittyy vahvasti lainvoimaiseen toimintaan, koska sen avulla voidaan myös seurata rikollisuutta. Rikollisuuden estäminen ja ennaltaehkäisy saavatkin jonkin verran tilaa digistrategiassa. Toisaalta Kiinassa on myös tiukka sensuuri ja sitä tukee vankka lakiperusta, minkä johdosta myös poliittinen vastarinta on rikollista toimintaa (ks. CIRA 2024). Oikeusvaltaan nojaaminen siis legitimoinnin lisäksi lisää kontrollia yhteiskunnasta, koska poliittinen vastarinta voidaan nujertaa kansallisen turvallisuuden nimissä ja sitä kautta kytkeä myös lakikirjaan. Lain nimissä voidaan myös uhata sen rikkojia rangaistuksella, joka osaltaan ehkäisee poliittista vastarintaa.

*“...guide platform enterprises to publish the self-inspection and handling situation of content violating **laws and regulations** in a timely, active, and open manner; provide timely warnings of and eliminate major risks and vulnerabilities.” s.44*

*“...strictly attack online **law-breaking and crime**. Encourage social subjects to participate in joint online content governance and management according to the **law**, open up closed-loop workflows for social oversight, acceptance, handling, feedback and rewards, incentivizing vigor for joint social*

governance. Forcefully carry forward the view of the Socialist core values; expand diversified online propaganda platforms and channels' strengthen the propagation of positive energy information, and create a clean and crisp cyberspace.” s.45–46

Valvonta on myös konkreettisemmin liitetty kansalliseen turvallisuuteen, muun muassa ilmaisuilla, ”Ennaltaehkäisy” (eng. Prevention), ”Varoitus” (eng. Warning), ”Hätä” (eng. Emergency), ”Vuotaa” (eng. Leaking) sekä ”Arkaluontoinen” (eng. Sensitive). Ennaltaehkäisy, varoittaminen sekä hätä linkittyvät tekstissä Kiinan sisäiseen turvallisuuteen luonnollisten katastrofien kautta. Niiden kohdalla puhutaan luonnonmullistuksista sekä tarttuvista taudeista. Termit arkaluontoinen ja vuotaminen nivoutuvat taas Kiinan ulkoiseen turvallisuuteen. Tekstissä puhutaan siitä, kuinka valvonnan avulla kerättyä dataa pitää suojella, jotta muut valtiot eivät pääse siihen käsiksi. Tähän dataan lukeutuu kansallisten salaisuuksien lisäksi tietotulvat tavallisista kiinalaisista. Kiinassa esimerkiksi kaikki sosiaalisen median palvelut ovat Kiinan valtion kontrollissa (ks. Sulopuisto 2013).

*”Upgrade the ability to **monitor infectious diseases and sudden public health incidents**, and increase the sensitivity and accuracy of monitoring assessments. Establish a multi-prong trigger mechanism for smart early warning; perfect the multi-channel monitoring and early warning mechanism; improve the ability of real-time analysis and concentrated judgments.” s.56*

*”...and **avoid the leaking** of important or sensitive information.” s.16*

Mielenkiintoista on se, että myös valvonnan kontekstissa esille nousee ekologisuus. Strategiassa puhutaan useaan otteeseen siitä, kuinka esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta sekä saastuttamista tulee valvoa. Tämä vahvistaa aiemmin esittämäni käsitystä siitä, että Kiinan hallinnolla on todellinen halu vahvistaa valtion ekologisuutta. Digitaalisuutta pyritään valjastamaan suuressa määrin ekologisuuden lisäämiselle myös valvonnan kautta.

*”Strengthen digitized governance in the ecological environment, **strengthen law enforcement, oversight in the Changjiang marine reserve** and the protection of diversity of aquatic life, perfect joint mechanisms for pollution **prevention and control** regions as well as ecological environment governance systems dealing both with land and water.” s.16*

Valvonnan diskurssi on kompleksinen kokonaisuus, jossa yhdistyy muun muassa Kiinan poliittinen sekä kulttuurinen historia, oikeusperiaatteet sekä kansallinen turvallisuus. Sitä kuvastaa mielestäni historiallinen pyrkimys legitimoida ihmisten yksityisyydensuojan purkaminen täydellisen keskusjohtoisen kontrollin saavuttamiseksi. Tätä koko prosessia on kuitenkin mahdotonta tuoda esille tämän aineiston kontekstissa. Digistrategia rakentaa kuitenkin paikallisempaa kuvaa tästä pitkästä ja laajasta prosessista. Tekstistä käy selkeästi ilmi se, että modernissa Kiinassa ihmiset koostuvat datasta ja se data on täysin valtion kontrolloitavissa.

4.3.1. Valvontaan kytkeytyvät subjektipositiot

Tein aineiston perusteella päätöksen jakaa valvontaan kytkeytyvät subjektipositiot neljään alaluokkaan, jotka ovat hallitsijat, valvojat, mahdollistajat sekä valvotut. Jako on selkeä, mutta alaluokat sekoittuvat myös toisiinsa joiltain osin. Osa valvojista on myös mahdollistajia ja oikeastaan kaikki mahdollistajat sekä valvojat ovat myös valvottuja, mutta heidän toimijuutensa määrittyy siinä roolissa, jota he toteuttavat kunakin hetkenä. Hallitsijat ovat ylin luokka ja he keräävät kaiken tiedon sekä päättävät mitä datalla tehdään. Heidän toimijuutensa on laajinta, aktiivisinta sekä jatkuvaa. Pääasiallisesti valvojat sekä mahdollistajat ovat aktiivisia toimijoita, joskin toimijuus on tekstin perusteella vain rajallista ja hetkellistä. Valvotut ovat täysin passiivisia henkilöitä, joilla ei ole suhteessa valvontaan käytännössä toimijuutta ollenkaan. Esittelen nyt jokaisen alaluokan tarkemmin erikseen ja erottelen niiden sisältä löytyvät spesifimmät subjektipositiot.

Hallitsijoiden subjektipositio kattaa pelkästään Kiinan kommunistisen puolueen johtohahmot. Kiinan kommunistiseen puolueeseen viitataan tekstissä nimellä Puolue (eng. The Party) ja usein ilmaisu tarkennetaan niin, että viitataan nimenomaan ydinpuolueeseen (eng. Party Center). Strategiassa tuodaan hyvin selkeästi ilmi se, että kaikki informaation kerääminen tehdään puolueen hyväksi. Kaikki toimet tähtäävät siihen, että puolueella on parempi kontrolli sekä valmius tehdä päätöksiä ja määräyksiä. Puolueen johtava asema yhteiskunnassa ja sen vankistaminen tuodaan myös esille. Valvontatoimiin viitataan myös niin, että ne ovat puoluejohtoisia (eng. Party-led), mikä vahvistaa kuvaa siitä, että kommunistinen puolue hallitsee valvontaa kokonaisvaltaisesti. Kiinan

kommunistisen puolueen ydinryhmällä on siis rajoittamaton toimijuus suhteessa digitaalisuuteen. He päättävät mihin sitä käytetään ja miten sitä käytetään.

*”Advance informatization projects for the **Party’s governance capacity**, perfect core operational systems for all departments of the **Party Center**, and enhance supporting capabilities serving the **Party Center’s decision making and command**.” s.37*

*”A **Party-led**, service-oriented digital social governance structure with integrated resources, information support, and rule-of-law guarantees should be basically created.” s.12*

*”A **Party** and government body informatization building and management system suited to the **Party governing the country and running the administration** in a new era should be basically created.” s.12–13*

Valvojat toteuttavat käytännön valvontaa hallitsijoiden puolesta. Valvojista suoraan tekstissä mainitaan sellaiset subjektipositiot kuin, ”Virkamiehet” (eng. Government officials), ”Lainpitäjät” (eng. Court) ja ”Poliisit” (eng. Law-enforcement). Valvojien toimijuus on aktiivista, mutta se rajoittuu hallitsijoiden asettamiin viitekehyksiin. Virkamiesten tulee valmistella erilaisia digitaalisia tunnistusmenetelmiä, joiden kautta he voivat sekä valvoa, että jakaa tietoa valvotuista hallitsijoille. Strategiassa mainitaan myös Kiinan suunnittelema ”sosiaalisen luoton” järjestelmä, jonka avulla arvioidaan kansalaisia ja kontrolloidaan heidän toimijuuttaan (ks. Brussee 2023). Virkamiehillä on muun muassa vastuu kyseisen järjestelmän toteutuksesta.

*”Explore linkage mechanisms for public network activities and **the social credit system**; strengthen online-offline coordination and management.” s.45*

Lainpitäjillä on hyvin samanlainen toimijuus kuin virkamiehillä. He valvovat hallitsijoiden asettamien lakien toimeenpanoa ja toimivat tarvittaessa rankaisijoina lakien rikkomisesta. Poliisien toimijuus on laajinta, vaikka myös heidän toimintaansa rajoittaa asetut viitekehykset. Heillä on vapaus käyttää digitaalisuutta parhaaksi näkemällään tavalla toteuttaessaan velvollisuuksiaan. Poliisien toimijuuden laajuus tulee tekstissä selkeästi esille siinä, kuinka heidän kyvykkyyksiään toimia

pyritään parantamaan, mutta heille jätetään tilaa toteutuksen harkinnalle. Valvojien aktiivinen toimijuus on ohjattua, mutta suhteellisen laajaa verrattuna valvottuihin.

*“Establish and perfect digital economy anti-monopoly oversight rules and strengthen the digitized evidence-gathering capability of **law enforcement bodies**.” s.45*

Mahdollistajat ovat moniaineinen ryhmä, joiden pääasiallinen toimijuus on valvonnan mahdollistamisessa erilaisin keinoin. Heidän toimijuutensa representoidaan huomattavasti vähäisempänä, kuin se tosiasiallisesti on. Mahdollistajilla on sen verran suuri rooli valvontakoneiston pyörittämisessä, että heillä olisi todennäköisesti potentiaalia laajentaa toimijuuttaan. Mahdollistajiin kuuluu muun muassa, ”Yrittäjät” (eng. Entrepreneurs), ”Tutkijat” (eng. Scientists), ”Opettajat” (eng. Teachers), ”Lääkärit” (eng. Doctors) sekä ”Vapaaehtoiset” (eng. Volunteers).

Yrittäjät, lääkärit sekä vapaaehtoiset keräävät tietoa ja jakavat sen eteenpäin hallitsijoille. Tekstissä puhutaan useasti siitä, kuinka yritysten tulee avata datapankkejaan, jotta heidän kartuttamaa tietoa voidaan hyödyntää muissakin konteksteissa. Lääkärit keräävät kohdennetummin tietoa asiakkaistaan digitaalisten työkalujen avulla. Tätä dataa voidaan käyttää muun muassa tartuntatautien leviämisen estämiseen. Vapaaehtoiset koostuvat tavallisista kansalaisista, jotka paljastavat virkamiehille tietoa vertaisistaan. Tämänkaltaista itsehallinnointia pyritään lisäämään yhteiskunnassa digistrategian perusteella. Yrittäjien, lääkäreiden sekä vapaaehtoisten toimijuus suhteessa digitaalisuuteen nähdään siis ambivalenttina. Toisaalta heidän tulee ottaa digitaalisuus vastaan passiivisesti annettuna ja hyödyntää sitä ohjatusti, mutta samalla heillä on aktiivista toimijuutta valvonnan mahdollistajina, koska heidän keräämänsä tieto luo valvonnalle pohjan.

“Encourage enterprises to open up data on search, e-commerce, social interactions, etc...” s.22

“Encourage social subjects to participate in joint online content governance and management according to the law, open up closed-loop workflows for social oversight, acceptance, handling, feedback and rewards, incentivizing vigor for joint social governance.” s.46

Tutkijoilla ja opettajilla on erilaiset roolit mahdollistajina. Tutkijoiden tulee kehittää jatkuvasti uusia tapoja sekä kerätä dataa, että myös hyödyntää sitä. He ovat mahdollistajista kaikista aktiivisimpia toimijoita ja heillä on mahdollisuus ohjata digitaalisuutta haluamaansa suuntaan kykyjensä ansiosta. Digistrategiassa näin laajaa toimijuutta heille ei kuitenkaan suoda vaan heidät nähdään vain hallitsijoiden näkemysten toteuttajina. Opettajat taas kouluttavat uusia kyvykkyyksiä digitaalisuuden saralle. Heidän tulee implementoida digitaalisuus osaksi opetustaan. Toisaalta he saavat hyödyntää sitä osittain omien halujensa mukaan, minkä johdosta he eivät ole pelkästään passiivisia toimijoita.

*“Perfect basic artificial intelligence theory systems, **launch cutting-edge intersectional research on artificial intelligence and basic disciplines such as neuroscience, cognitive science, psychology, social science, etc. Build open-source communities for artificial intelligence development and build artificial intelligence public data collections.**” s.48*

*“Advance educational and tuition evolution by integrating **information technologies and smart technologies with education and teaching.**” s.40*

Viimeinen ryhmä eli valvotut kattaa käytännössä kaikki Kiinan kansalaiset sekä myös ulkomaiset ihmiset, vaikka sitä ei suoraan tuoda tekstissä esille. Valvotuista mainitaan suoraan sellaisia subjektipositioita kuten, ”Epäluotettavat” (eng. Untrustworthy), ”Rikolliset” (eng. Criminals), ”Työttömät” (eng. Unemployed), ”Vanhukset” (eng. Elderly) sekä ”Alaikäiset” (eng. Minors). Tällä kuitenkin mielestäni enemmänkin perustellaan valvonnan tarvetta, kuin osoitetaan, keneen se kohdistuu. Valvottujen toimijuus suhteessa digitaalisuuteen on täysin passiivinen sekä erittäin kapea ja heidän toimijuuttaan myös aktiivisesti kavennetaan. Valvotut käytännössä vain tarjoavat itsensä hyödynnettäväksi dataksi ilman, että he edes suostuvat siihen. Heillä ei ole sananvaltaa tietojensa leviämiseen tai käyttöön. Digistrategiassa valvotuille ei anneta minkäänlaista tilaa vastarinnalle, vaan heidän tulee alistua digitaalisuudelle välttämättömästi ja täydellisesti.

*“Accelerate the **application of data in complete processes in all sectors and all areas.** Support the construction of standardized **data exploitation and use settings in areas such as agriculture, industry, commerce, education, healthcare, security protection, natural resources, water***

conservation, urban management, public resource trading, adjudication and enforcement, etc., and enhance the value of data resources.” s.22

”Build and exploit smart community information systems and simple and convenient application software, integrate departmental systems in public security, urban management, healthcare and medicine, transportation, emergency response and other such departments as well as information resources such as grid officers, audiovisual images, mobile terminals to realize “one network” full-time sensing in the jurisdiction, “one map” comprehensive supervision and control, completely enhance grassroots governance sensing, prediction, adjustment, and other such comprehensive capabilities.” s.51

5. YHTEENVETO JA KESKUSTELU

Tämän luvun tarkoitus on esitellä tutkimukseni johtopäätökset, tuoda esille tutkimukseni anti laajemmalle tutkimuskentälle sekä huomioida myös mahdolliset jatkotutkimuksen tarpeet sekä mahdollisuudet. Tutkimukseni päämäärä oli tuoda diskurssianalyysin avulla näkyväksi Kiinan digistrategiasta löytyvät keskeisimmät diskurssit sekä diskursseihin kiinnittyvät subjektipositiot. Pääasiallinen tarkoitus oli valottaa sitä, miten Kiina näkee ihmiset ja heidän toimijuuteensa suhteessa digitaalisuuteen. Muistin virkistämiseksi tutkimuskysymykseni olivat seuraavat;

1. Minkälaisia diskursseja Kiinan digistrategia pitää sisällään?
2. Minkälaisia subjektipositioita näistä diskursseista on hahmoteltavissa ja minkälaisia toimijuuksia niissä ihmisille rakentuu?

Tunnistin digistrategiasta kolme keskeistä diskurssia, jotka nimesin homogenisaatioksi, modernisaatioksi sekä valvonnaksi. Homogenisaatiota kuvastaa valtiollinen pyrkimys yhdenmukaistaa moniaineksista kansaa poliittisen vakauden nimissä. Modernisaatiota taas kuvastaa pyrkimys digitalisoida yhteiskunta talouspoliittisen edun saavuttamiseksi. Valvonta keskittyy vahvemman hallinnan saavuttamiseen sekä digitaalisen tiedon kaupallistamiseen. Jokaiselle diskurssille rakentuu tekstissä myös niitä vastaavat subjektipositiot.

Luku etenee niin, että esittelen ensin tutkimukseni keskeiset johtopäätökset löydettyjen subjektipositioiden kautta. Subjektipositiot olivat tutkimukseni pääasiallinen tutkimuskohde ja tuon esille yhteenvedon siitä, minkälaisia selkeitä toimijuuksia digistrategiassa annetaan eri ihmisryhmille eri diskurssien kontekstissa. Peilaan tuloksiani Foucault'n omaan pohdintaan subjektipositioista. Tämän jälkeen nostan etualalle tutkimuksen alussa esitellyn aiemman tutkimuksen ja sidon työni kansainvälisen politiikan laajempaan tutkimuskenttään osoittaen samalla oman tutkimukseni annin suuremmassa kontekstissa.

Lopuksi käsittelen tutkimusprosessin aikana nousseita ajatuksia mahdollisen jatkotutkimuksen tarpeista sekä mahdollisuuksista. Jäsentelen erityisesti sitä, minkälaisia uusia tutkimusväyliä tutkimukseni avaa.

5.1. Keskeiset johtopäätökset

Foucault'n ajatuksen mukaisesti Kiinan digistrategia ei kuvaile ihmistä ja maailmaa objektiivisella otteella, vaan se tuottaa itsenäisesti tietoa siitä, mitä on totta ja mikä on normaalia. Se maalaa hyvin subjektiivisen kuvan totuudesta, joka ei heijastele todellisuutta vaan aktiivisesti luo sitä diskursiivisten valintojen kautta. Digistrategian kategorisoinnit vaikuttavat implisiittisesti siihen, miten yksilöt näkevät itsensä, muut sekä ympäröivän maailman. Foucault muun muassa näkee, että kieli ja sen rakenteet rajoittavat sitä mitä ihmiset voivat ajatella tai miten he voivat ilmaista itseään verbaalisesti. Rajoittamisen lisäksi kielenkäytön avulla yksilöitä myös luokitellaan erilaisiin kokonaisuuksiin, jotka edelleen rajoittavat ilmaisumahdollisuuksia. (Foucault 1966, 357–401.)

Näiden prosessien seurauksena yksilön näkemys itsestä sekä ympäröivästä maailmasta muodostuu kategorisointien ja luokitteluiden pohjalta. Yksilö sijoitetaan ja toisaalta sijoittaa mahdollisesti itsensä näistä ryhmittelyistä sopivimpaan positioon, joka parhaiten vastaa hänen toimintaansa ja identiteettiään. Oman ryhmän ympärille on rakentunut diskursseissa myös tietty rajattu toimijuus, joka määrittää sitä miten kyseisen ryhmän jäsenenä voit toimia. Kiinan digistrategian kontekstissa nämä diskurssit ovat homogenisaatio, modernisaatio sekä valvonta. Tärkeää on huomata se, että tätä prosessia edeltää aina valtapositio, koska julkisen keskustelun määrittämiseksi ja diskurssien vakiinnuttamiseksi on oltava myös kyvykkyys hallintaan. Kiinalla on valtiona monia muita toimijoita enemmän valtaa, jonka takia se on myös tärkeä tutkimuskohde. (Foucault 1966, 357–401.)

Homogenisaation kontekstissa keskeisintä digistrategiassa on jako ”meihin” ja ”muihin”. Jokaisen kiinalaiseksi identifioituvan ihmisen on laitettava Kiina etusijalle kaikessa. Digistrategiassa rakennetaan vahvasti kuvaa siitä, että ihminen on joko kiinalainen tai hän ei ole kiinalainen. Minkäänlaista välimuotoa ei ole, vaikka esimerkiksi ihminen olisi kahden valtion kansalainen. Kiina vaikuttaa homogenisaation kontekstissa erityisen sulkeutuneelta ja näkee toimijuuden muodostuvan valtion kansalaisuudesta. Mielenkiintoista on se, että jaottelu ei huomioi niinkään

digitaalisuutta, vaikka kyseessä on digistrategia. Tämä kertoo mielestäni siitä, että hallinnon kokonaisvaltaiselle strategialle keskeistä on poliittisen vakauden saavuttaminen ja hallinnan vahvistaminen.

Toinen vahvasti esiin nouseva jako homogenisaation kontekstissa on valtion jakaminen kaupunkeihin sekä periferiaan. Kaupunkilaiset edustavat modernia Kiinaa ja heidät nähdään sivistyneinä digitalisaation edistäjinä. Periferia taas nähdään villinä läntenä, joka on kaikin puolin kaupunkeja jäljessä ja roikkuu jatkuvasti perässä. Kaupunkilaiset ovat digitaalisuuden aktiivisia hyödyntäjiä, kun taas maalaiset ovat digitaalisuuden passiivisia vastaanottajia. Tämä myös kertoo mielestäni valtion keskusjohtoisuudesta ja samalla Kiinan voimakkaaseen talouskasvuun tähtäävästä politiikasta. Ihmiset ovat pelinappuloita, jotka edistävät hallinnon tavoitteita, eikä niinkään esimerkiksi yksilöitä, joiden hyvinvointi ja vapaus on keskiössä. Homogenisaation näkökulmasta ideaali kiinalainen on vahvasti kiinalaiseksi identifioituva kaupunkilainen ja huonoin mahdollinen kiinalainen on esimerkiksi maailmankansalaiseksi identifioituva maaseudun asukas.

Mielenkiintoista edeltävässä jaottelussa on se, että Kiina on kamppailut paljon sen kanssa, että he eivät ole ruoantuotannon suhteen omavaraisia ja he ovat julkisesti ilmoittaneet pyrkivänsä kääntämään tämän kehityksen (ks. esim. Fabbri 2023). Tästä huolimatta he polkevat digistrategiassa maaseutua alaspäin ja rajoittavat maanviljelijöiden toimijuutta. Ruokaturva kyllä mainitaan strategiassa muutamaan otteeseen, mutta se ei nouse mitenkään keskeisesti esiin. Tämä on erittäin pahasti ristiriidassa heidän omien julkilausumiensa kanssa. Digistrategian perusteella näyttää kuitenkin siltä, että Kiinan politiikka kulkee erittäin vahvasti talous edellä. He pyrkivät pitämään talouskasvua yllä niin pitkään kuin mahdollista ja sen jalkoihin jää lähes kaikki muu.

Modernisaation diskurssi painottaa talouspolitiikkaa ja se jaottelee ihmiset karkeasti kuluttajiin sekä tuottajiin. Tuottajat nähdään aktiivisina toimijoina, jotka hyödyntävät digitaalisuutta tuottaessaan palveluita sekä tuotteita kuluttajille. Kuluttajien toimijuus taas esitetään strategiassa täysin passiivisena. Kuluttajat ottavat digitaalisuuden annettuna eikä heillä ole toimijuutta kaupallisella kentällä. Heidän ainut tehtävänsä on tuottaa valtiolle tuloja kuluttamalla. Kuluttaminen nähdään jopa ohjailtavana toimintana, minkä johdosta digistrategian perusteella kuluttajilla ei ole edes toimijuutta kulutus päätöksien tekijänä. Tuottajat taas voivat ohjata digitaalistumista muun muassa innovaatioidensa kautta. On tärkeää kuitenkin huomata, että myös tuottajat nähdään alisteisina Kiinan keskushallinnolle. Heidän tulee toimia hallinnon asettamissa viitekehyksissä.

Modernisaation keskiössä on keskusjohtoinen talouskasvu. Se representoi ihmisiä valtiolle tuottavina hyödykkeinä. Toimijuuden tasot vaihtelevat, mutta jokaisen kiinalaisen rooli on periaatteessa samanlainen. Kaikkien tulee tuottaa taloudellista hyötyä valtiolle. Tämä tietyllä tapaa lisää kuilua esimerkiksi kaupunkien ja periferian välillä. Vuonna 2022 noin 36 % kiinalaisista asui maaseudulla (Macrotrends 2024). Etenkin köyhillä maaseutualueilla eletään hyvin omavaraisesti, jolloin ei myöskään toimita kansallisella tasolla kuluttajina eikä tuottajina. Omavaraisuutta ei kuitenkaan tunnusteta tai tunnusteta Kiinan digistrategiassa. Omavaraiselle kansanosalle ei anneta siis toimijuutta ollenkaan.

Valvonnan diskurssi pyörii pitkälti kansallisen datankeruun sekä tarkkailun ympärillä. Siinä painottuu erityisesti hallinnon pyrkimys täydelliseen kontrolliin sekä poliittiseen vakauteen. Tämän lisäksi se myös painottaa näkemystä yksilöistä arvoa tuottavina hyödykkeinä, jotka antavat kilpailuetua Kiinan taloudelle. Valvonta kattaa koko yhteiskunnan kaikki osa-alueet ja se vie ihmisiltä yksityisyyden käytännössä täydellisesti. Se jakaa ihmisten toimijuudet karkeasti hallitsijoihin, valvojiin, mahdollistajiin sekä valvottuihin. Periaatteessa kaikki ovat myös valvottuja, mutta erinäiset lisäroolit antavat tietyille ihmisille laajemman toimijuuden. Hallitsijat eli käytännössä Kiinan kommunistisen puolueen ydinryhmä on pyramidin huipulla. Heillä on avoin sekä aktiivinen toimijuus ja dataa kerätään heidän käytettäväkseen. Heillä on siis täysi kontrolli siitä, miten digitaalisuutta hyödynnetään ja mitä kerätyllä datalla tehdään. Valvojat ovat käytännötoimijoita, jotka toimeenpanevat hallitsijoiden valtaa, eli tuomareita, poliiseja, armeijan henkilökuntaa ja niin edespäin. Heidän toimijuutensa määrittäyty hallitsijoiden asettamissa rajoissa, mutta digitaalisuus on heille työkalu, jota he voivat hyödyntää parhaaksi näkemällään tavalla.

Mahdollistajat tuottavat innovaatioita tiedonkeruun tueksi ja myös toimivat tiedonkerääjinä. Heidän toimijuutensa on suhteellisen laajaa ja aktiivista innovaattoreina, mutta suppeampaa tiedonkerääjinä. Mahdollistajiin kuuluu muun muassa tutkijat ja yritykset. Innovaatioiden avulla he pystyvät viemään digitaalisuutta haluamaansa suuntaan, mutta tiedonkerääjinä he joutuvat passiivisesti keräämään ja jakamaan dataa. Valvotuilla eli käytännössä kaikilla kiinalaisilla on valvottuina periaatteessa olematon toimijuus. He alistuvat digitaaliselle järjestelmälle, muuntuvat hyödynnettäväksi dataksi ja menettävät yksityisyytensä, vaikka he eivät sitä itse haluaisi.

Kokonaisuutena strategia rakentaa mielestäni kuvaa ihmisistä yhteisöllisinä hyödykkeinä, jotka luovat arvoa yhteiskunnalle eivätkä luo sosiaalisia vastakkainasetteluja, vaan elävät

keskusjohtoisesti harmoniassa. Ihmiset eivät ole niinkään yksilöitä vaan laajemman rakennelman osia, jotka yhdessä muodostavat sosiaalisen järjestelmän. Heidän toimijuutensa rakentuu osana yhteisöjä ja heidän pääasiallinen tehtävänsä on tuottaa yhteiskunnalle arvoa henkilökohtaisen arvontuottamisen sijaan. Strategiasta huokuu vahvasti kiinalainen kulttuuriperimä sekä kommunistinen ideologia.

Liittäen strategia laajempaan kansainvälispoliittiseen keskusteluun, se tuo esille myös jotain Kiinan toiminnasta kansainvälisillä areenoilla. Digistrategian perusteella vaikuttaa siltä, että Kiinan toiminnan ytimessä on talouskasvun ja tiukan valtion sisäisen kontrollin ylläpitäminen. Ensinäkin julkisessa keskustelussa on luotu uhkakuvia Kiinan laajentumispolitiikasta (ks. esim. Common 2023). Mielestäni kuitenkin digistrategiasta huokuu niin vahvasti kontrollin menettämisen pelko, että aggressiivinen laajentuminen näyttäytyy hyvin epätodennäköisenä vaihtoehtona. Kiinalla on ollut jo nyt ongelmia massiivisen kansansa kontrolloinnissa, josta esimerkkinä muun muassa vuosien 2019 ja 2020 suuret protestit Hong Kongissa (ks. Cheung & Hughes 2020).

Aggressiivinen laajentuminen alueiden valloittamisen keinoin tuottaisi valtiolle vain enemmän ongelmia kontrollin suhteen. Kiina kuitenkin tarvitsee resursseja talouskasvunsa tueksi, jonka vuoksi se hyötyy pehmeämmästä laajentumisesta alusmaiden hankkimisen avulla. Tätä se on jo vakaasti harjoittanut muun muassa niin sanotun ”Belt and Road Initiative” (BRI) hankkeellaan (ks. McBride, Berman & Chatzky 2023). Tämänkaltainen pehmeämpi taloudellinen laajentuminen ja sen jatkuminen näyttää mielestäni paljon todennäköisemmältä Kiinan tulevaisuuden suhteen kuin esimerkiksi aggressiiviset sotatoimet.

5.2. Kontribuutio laajemmin tutkimuskentälle

Lawrence Reardonin tutkimuksen mukaan Kiina on pyrkinyt etenkin taloudellisen kehityksensä saralla tasapainottelemaan avoimen talouden ja tiukan kontrollin välillä. Reardon näkee, että Kiina on edennyt syklisesti aina ensin avaten talouttaan, joka on johtanut yhteiskunnallisiin vastaliikkeisiin, joka on taas johtanut kommunistisen puolueen tiukempaan kontrolliin (Reardon 2021, 248–259). Digistrategian perusteella Kiina pyrkii erityisesti digitaalisuuden tukemana nyt

yhdistämään talouden avaamisen ja tiukan sisäisen kontrollin. Ihmisille annetaan digistrategiassa toimijuuksia tuottajina sekä kuluttajina ja suuri osa strategiasta keskittyy arvon luomiseen sekä kilpailukyvyyn parantamiseen. Samanaikaisesti kaikille kansalaisille annetaan kuitenkin myös valvotun subjektipositio digitaalisessa kontekstissa, mikä riistää heiltä kaiken yksityisyyden muuntamalla sen algoritmien tukemana kilpailulliseksi eduksi kontrollin lisäksi. Mielestäni vaikuttaa siltä, että digitaalisuus on luonut Kiinalle pohjan kokeilla avoimen talouden ja tiukan kontrollin yhdistämistä tasapainottelun sijaan.

Lizhi Liun tutkimus datapolitiikan merkityksestä kansainvälisille voimasuhteille saa vahvistusta taakseen tästä tutkimuksesta. Liun mukaan valtioiden valta tulee tulevaisuudessa riippumaan entistä enemmän niiden kyvykkyydestä kerätä, jalostaa sekä hyödyntää dataa (Liu 2021). Kiina on selkeästi tunnistanut tämän ja panostaa nyt äärimmäisen paljon edellä mainittuihin asioihin. Digistrategiassa painottuu läpi tekstin pyrkimys kehittää Kiinan datapolitiikkaa eri näkökulmista. Kiina pyrkii keräämään kansalaisistaan dataa lukemattomin eri keinoin älykkäästä sairaanhoidosta parempaan tunnistusteknologiaan. Tämän lisäksi se keskittyy tieteellisesti sekä kaupallisesti kehittämään sellaista teknologiaa, joka jalostaa sekä hyödyntää dataa. Liun argumenttien puolesta puhuu se, että yksi maailman muutamasta suurvallasta on ottanut asiakseen panostaa mittavasti datapolitiikkaan.

Michael Filimowicsin tutkimus kiinnittyy Liun tutkimuksen tavoin Kiinan datapolitiikkaan, mutta hieman erilaisesta näkökulmasta. Filimowics tuo kirjassaan esille erilaisia tapoja, joilla Kiina kerää dataa kansalaisistaan ja yhdistää datankeruun yksilöiden toiminnallisiin mahdollisuuksiin sekä vapauksiin (Filimowics 2023). Tekemässäni tutkimuksessa käy selkeästi ilmi, että datankeruun kohteina eli valvottuina kiinalaisille ei anneta minkäänlaista toimijuutta. Yksilöiden toimijuus ei kuitenkaan rajoitu pelkästään valvotun subjektipositioon, jonka takia yksilöillä saattaa olla hyvin monen tasoista toimijuutta eri konteksteissa. Mielestäni Filimowics jättää tämän subjektipositioiden monimuotoisuuden ja sekoittuneisuuden huomioitta tutkimuksessaan. Selkeää kuitenkin on se, että datankeruu vaikuttaa yksilöiden toiminnallisiin mahdollisuuksiin ja vapauksiin, mutta vaikutus on hyvin kontekstuaalista.

Yitian Ren on kirjoittanut artikkelin Kiinan maaseudun siirtymästä kohti digitaalista aikakautta. Tämä artikkeli menee hyvin lähelle tässä tutkimuksessa käsittelemiäni teemoja kaupunkien ja periferian eriarvoisuudesta. Renin mukaan Kiinassa on pitkään vallinnut kahtiajako kaupunkialueiden sekä

maaseudun välillä. Tämä kahtiajako on kuitenkin murroksessa digitaalisen kehityksen myötä. Ren näkee, että aikaisemmin käytössä ollut ylhäältä alaspäin kulkeutuva hallinnollisiin menettelytapoihin perustuva hallinta on muuttunut alhaalta ylöspäin sekä ylhäältä alaspäin kulkeutuvaksi teknologiaan ja hallinnollisiin menettelytapoihin perustuvaksi hallinnaksi. Nykyisessä systeemissä maaseudun asukkaiden mahdollisuudet ovat parantuneet ja maaseudun teknologisessa kehityksessä nähdään potentiaalia hallinnon puolesta. (Ren 2023.)

Mielestäni Renin analyysissä on oikeansuuntaisia elementtejä, mutta digistrategian analyysi ei kuitenkaan tue hänen näkemystään täysin. On täysin totta, että Kiinan hallinto näkee potentiaalia maaseudun digitaalisessa kehityksessä ja pyrkii ajamaan sitä eteenpäin. Hallinta ei kuitenkaan digistrategian mukaan ole muuttunut tai muuttumassa eikä hallinto ainakaan luo kuvaa maaseudun väestön laajentuneesta toimijuudesta, vaikka se tosiasiallisesti on saattanut laajentua. Digistrategia keskittyy pitkälti nimenomaan ylhäältä alaspäin kulkeutuvaan määräävään hallintaan, eikä siinä anneta maaseudun väestölle toimijuutta digitaalisuuden kehittämisessä tai vastaanottamisessa. Maaseudun väestön toimijuus nähdään hyvin passiivisena suhteessa digitaalisuuteen ja heidän odotetaan ottavan se annettuna vastaan. Digistrategia rakentaa sellaista kuvaa, että Kiina pyrkii taloudellisten intressiensä ajamana kaventamaan kaupunkien ja maaseudun välistä digitaalista kuilua, mutta näkee silti maaseudun vieläkin alempiarvoisena.

Yuqi Na ja Ngai Pun ovat tutkineet tarkemmin subjektipositioita Kiinan digitaalisessa kontekstissa. Heidän tutkimuksensa kohteena olivat erityisesti internetin parissa työskentelevät kiinalaiset ja se, miten valtion ideologia näkyy heidän työssään. Tyypillinen ajatusmalli ja positio on tutkijoiden mukaan nationalistinen näkemys ystäväistä sekä vihollisista. Tämän lisäksi yleistä on näkemys siitä, että sosiaalinen vakaus on välttämätöntä taloudellisen menestyksen saavuttamiseksi. Tutkimukseni Kiinan digistrategiasta mukailee Nan ja Punin johtopäätöksiä. Digistrategiasta käy ilmi nämä samat ajatusmallit, joita hallinto ajaa hyvin vahvasti eteenpäin. Nan ja Punin tutkimus kuitenkin kertoo myös siitä, että kiinalaiset työntekijät ovat sisäistäneet nämä positiot jollain tasolla, vaikka myös vastarintaa on tutkimuksen mukaan havaittavissa. (Na & Pun 2023.)

Oma tutkimukseni avaa kuitenkin laajemman näkökulman digitaalisuuden ja kiinalaisten ihmisten suhteeseen. Digistrategiasta löytyvät kolme diskurssia kertovat siitä, mitkä asiat ovat Kiinan hallinnon strategisessa keskiössä, ja mikä on koko yhteiskunnan tasolla yksilöiden rooli suhteessa niihin keskeisiin teemoihin. Tämä avaa mahdollisuuden tutkia laajemmin kiinalaisten ihmisten

toimijuutta digitaalisessa kontekstissa ja yksilöiden toimijuutta suhteessa hallinnollisiin tavoitteeseen.

5.3. Mahdollisuudet jatkotutkimukselle

Ensisijaiset tutkimuskohteet, joita tulisi tarkastella tämän tutkimuksen perusteella ovat Michel Foucault'lle keskeiset ajatukset subjektifikaatiosta sekä vastarinnasta. Subjektifikaatio on prosessi, jossa yksilöt sisäistävät tietyn rajatun ja määrätyn toimijuuden. Se liittyy vahvasti Foucault'n objektivoinnin kolmanteen muotoon eli itsekäytäntöihin, sillä yksilöt ovat aktiivisia toimijoita tässä sisäistämisen prosessissa. Kai Alhasen tulkinnan mukaan itsekäytännöt luotsaavat yksilöitä mukautumaan tiettyihin moraalisiin sääntöihin, jotka muodostavat osaltaan heidän subjektipositionsa (Alhanen 2007, 165).

Tutkimukseni kohdistui siihen, minkälaisia subjektipositioita Kiinan hallinto rakentaa ihmisille digistrategiassaan. Tämä jätti kuitenkin huomioitta sen, miten ihmiset sisäistävät nämä heille annetut subjektipositiot. Toimijuuksien sisäistämisen tutkiminen olisi erityisen tärkeää, jotta pystyttäisiin toteamaan se, että realisoituvatko Kiinan hallinnon tavoitteet käytännöissä ja millä tasolla. Tästä suoraan johdannainen tutkimuskohde olisi vastarinnan tutkiminen.

Foucault'n mukaan valtasuhde ei ole ikinä täysin vakiintunut, vaan siitä kamppaillaan jatkuvasti. Alistetussa asemassa olevalla osapuolella on aina mahdollisuus ryhtyä vastarintaan. Foucault näkee asian niin, että valta on symbioottisessa suhteessa vastarinnan kanssa. Hallitsevalla osapuolella on aina valtaa vain niin paljon, kuin alistetun osapuolen vastarinta antaa myöden. Mikäli alistettu osapuoli siirtyy täydelliseen vastarintaan valtaa kohden, hajoaa valta-asetelma joko luonnollisesti tai siirtymällä vallasta väkivaltaan. Foucault pohti paljon sitä, kuinka ihmiset voisivat nousta vastarintaan normalisoivaa hallintaa vastaan. Normalisoiva hallinta on juuri sellaista luokittelevaa ja jaottelevaa hallintaa, jota muun muassa Kiinan digistrategiassa esiintyy. (Foucault 1982.)

Vastarintaa on jonkin verran tutkittu jo Kiinan digitaalisessa kontekstissa, mutta tutkimus on ollut yleistä selvitystä siitä, miten internettiä hyödynnetään vastarinnassa Kiinassa (ks. Wang 2019).

Tutkimukseni myötä olisi hedelmällistä selvittää laajemmin minkälaista vastarintaa yksilöt ja yhteisöt tekevät Kiinan rakentamia toimijoita kohtaan. Tämä toisi yhteen Kiinan hallinnolliset tavoitteet ja niiden käytännölliset realiteetit. Vastarinnan tutkiminen saattaisi nostaa myös esiin uusia näkökulmia Kiinan tulevaisuuden toimintaan.

Foucault teemalla jatkaen olisi myös mielenkiintoista tutkia kiinalaisen yhteiskunnan objektivointeja. Erityisesti sekä minun tutkimuksessani, että muiden tutkimuksissa esiin nousut urbaanin alueen ja maaseudun välinen kuilu olisi otollinen kohde objektivoinnin tutkimiselle. Se saattaisi paremmin avata sitä, miksi maaseutu nähdään nykypäivänä niin kuin se Kiinassa nähdään ja minkälaiseen asemaan se asettaa maaseutualueen sekä siellä asuvat ihmiset. Tutkimuskirjallisuuden perusteella tämä jaottelu on ollut kuitenkin jo pitkään voimassa Kiinassa.

Kiinan sisäpolitiikkaa tulisi myös paremmin peilata sen harjoittamaan ulkopolitiikkaan, jotta päästäisiin Kiinan todellisten maailmanpoliittisten tavoitteiden ytimeen. Yksilöiden huomioiminen tässä yhtälössä on myös äärimmäisen tärkeää, koska valtio koostuu viimekädessä ihmisten muodostamasta yhteisöstä. Yksilöt ja niiden muodostamat yhteisöt voivat viedä valtion politiikan täysin uusille urille esimerkiksi juuri vastarinnan keinoin.

Esimerkiksi talouspolitiikan keskeisyys selkeyttää mielestäni Kiinan toimintaa suhteessa kansainvälisiin konflikteihin. Kiina on jatkuvasti lähihistoriansa aikana ottanut neutraalin aseman suhteessa konflikteihin kuitenkin osallistumatta konflikteihin itse suoranaisesti. Hyvä esimerkki tästä on Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan. Kiina on lähentänyt suhteitaan Venäjään ja hyötynyt siitä taloudellisesti samalla kun EU ja Yhdysvallat ovat katkaisseet kaikki siteensä Venäjään ja tukeneet avoimesti Ukrainaa. Konfliktin aikana Kiina on kuitenkin jatkuvasti myös näpäytellyt Venäjää ja tuominut joitain sen toimia ylläpitäen suhteitaan myös länsimaihin (ks. esim. Salminen 2023). Näin Kiina on tehnyt ulkopolitiikkaansa talouspainotteisesti hyötyen konflikteista taloudellisesti eniten ylläpitäessään kauppasuhteitansa joka paikkaan.

Kiina osallistuu kuitenkin kansainvälisiin selkkauksiin välillisesti ja antaa lausuntoja niihin liittyen. Tämänkin voidaan nähdä olevan hyvin pitkälti talouspoliittinen toimi. Kiinan lietsoessa muita suurvaltoja konflikteihin, se voi itse keskittyä muun muassa taloudellisen ja teknologisen edun kehittämiseen. Konfliktit ovat kätevä tapa ohjata muiden valtioiden huomio muualle. Samalla

Kiinalla on ollut aikaa keskittyä innovaatioihin sekä esimerkiksi lähentymiseen Aasian ja Afrikan alueiden kanssa BRI hankkeen avulla. Näistä kytköksistä pitäisi kuitenkin tehdä lisää tutkimusta niiden osoittamiseksi toteen.

Kaiken kaikkiaan tämän tutkimuksen yksi kantavista osatarkoituksista on avata uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia Kiinan tutkimiselle. Tulevaisuutta silmällä pitäen on ensisijaisen tärkeää oppia ymmärtämään Kiinaa ja sen harjoittamaa politiikkaa paremmin. Toivottavasti tutkimukseni innostaa myös muita tarttumaan tähän aiheeseen.

LÄHTEET

Primaariaineisto

The Chinese Central Commission for Cybersecurity and Informatization (2022/2021), *14th Five-Year Plan for National Informatization*. Käännös Roger Creemers, Hunter Dowart, Kevin Neville, Kendra Schaefer, Johanna Costigan & Graham Webster. Stanford: DigiChina. Saatavilla: <https://digichina.stanford.edu/work/translation-14th-five-year-plan-for-national-informatization-dec-2021/>. Valtion julkaisun käännös. Luettu 11.04.2024.

Kirjallisuus

Alhanen, Kai (2007), *Käytännöt ja ajattelu Michel Foucault'n filosofiassa*. Tampere: Tammer-paino.

Brussee, Vincent (2023), *Social Credit: The Warring States of China's Emerging Data Empire*. Singapore: Palgrave Macmillan.

Chow, Gregory C. (2012), *China as a Leader of the World Economy*. Singapore: World Scientific.

Daji, Lü & Gong Xuezheng (2014), *Marxism and Religion*. Käännös Chi Zhen. Leiden: Brill.

Filimowicz, Michael (2023), *China's Digital Civilization: Algorithms and Society*. Iso-Britannia: Taylor & Francis.

Foucault, Michel (2005/1969), *Tiedon arkeologia*. Käännös Tapani Kilpeläinen. Tampere: Vastapaino.

Foucault, Michel (1991), *Madness and Civilization: A History of Insanity in the Age of Reason*.
Lontoo: Routledge.

Freedman, Lawrence & Jeffrey Michaels (2019), *The Evolution of Nuclear Strategy*. Lontoo:
Palgrave Macmillan.

Gore, Lance (2011), *The Chinese Communist Party and China's Capitalist Revolution: The Political
Impact of the Market*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.

Habermas, Jürgen (1995/1985), "Nuolella suoraan nykyisyyden ytimeen". Käännös Kauko Pietilä.
Teoksessa: Juha Koivisto, Markku Mäki & Timo Uusitupa (1985), *Mitä on valistus?*, 261-268.
Tampere: Vastapaino.

Han, Rongbin (2018), *Contesting Cyberspace in China: Online Expression and Authoritarian
Resilience*. New York: Columbia University Press.

Harrell, Stevan (2013), *Cultural Encounters on China's Ethnic Frontiers*. Seattle, Washington:
University of Washington Press.

He, Qinglian (2002), *Academic Freedom in China. Vol. 88*. Washington: American Association of
University Professors.

Inglehart, Ronald & Christian Welzel (2001), *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The
Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jackson, Robert H. (2005), *Classical and Modern Thought on International Relations From Anarchy
to Cosmopolis*. New York: Palgrave Macmillan.

Jiang, Qing (2023), *Digital China: Big Data and Government Managerial Decision*. Berliini: Springer.

Jokinen, Arja, "Laadullisen tutkimuksen näkökulmat". Teoksessa: Jaana Vuori, *Laadullisen
tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Saatavilla:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-nakokulmat/>. Viitattu 11.04.2024.

Keller, Reiner (2016), *Doing Discourse Research: An Introduction for Social Scientists*. Käännös Bryan Jenner. Los Angeles: SAGE.

Kironska, Kristina & Richarch Q. Turcsanyj (2024), *Contemporary China: A New Superpower?* Milton: Routledge.

Loenhoff, Jens (2018), Objectification and verbalization: Social constructivism and the problem of language. Teoksessa: Michaela Pfadenhauer & Hubert Knoblauch (2018), *Social Constructivism as Paradigm? The Legacy of the Social Construction of Reality*, 105–117. Lontoo: Routledge.

Neumann, Iver B. (2008), "Discourse analysis". Teoksessa: Deepa Prakash & Audie Klotz (2008), *Qualitative Methods in International Relations: A Pluralist Guide*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Pietikäinen, Sari & Anne Mäntynen (2009), *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Pinch, Trevor (2018), The social construction of technology: Where it came from and where it might be heading. Teoksessa: Michaela Pfadenhauer & Hubert Knoblauch (2018), *Social Constructivism as Paradigm? The Legacy of the Social Construction of Reality*, 152–164. Lontoo: Routledge.

Porttikivi, Merja (2016), *Organisaatioiden diskursiivinen legitimaatio kiistelevässä verkkojulkisuudessa*. Helsinki: Aalto-yliopisto.

Pinker, Steven (2002), *The Blank Slate: The Modern Denial of Human Nature*. Lontoo: Penguin Books.

Rae, Heather (2002), *State Identities and the Homogenisation of Peoples*. Cambridge: Cambridge University Press.

Reardon, Lawrence C. (2022), *A Third Way: The Origins of China's Current Economic Development Strategy*. Leiden: Brill.

Seemiller, Corey & Meghan Grace (2019), *Generation Z: A Century in the Making*. Milton: Routledge.

Suoninen, Eero, "Diskurssianalyysi". Teoksessa: Jaana Vuori, Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehykset/diskurssianalyysi/>. Viitattu 11.04.2024.

Taylor, Stephanie (2013), *What is Discourse Analysis?* Lontoo: Bloomsbury Academic.

Tompkins, Jane P. (1980), *Reader-response criticism*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2018), *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, Hanna (2015), *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wang, Jing (2019), *The Other Digital China: Nonconfrontational Activism on the Social Web*. Cambridge: Harvard University Press.

Zhang, Youguo (2020), *Environmental Economics Research and China's Green Development Strategy*. Singapore: China Social Sciences Press.

Zuboff, Shoshana (2019), *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. New York: Public Affairs.

Artikkelit

Aro, Jari (2001), "Retoriikka, refleksiivisyys ja sosiologia". Teoksessa: *Sosiologia* 38/1, 31–34. Helsinki: Westermarck-seura.

Averill, Stephen C. (2002), "The Transition from Urban to Rural in the Chinese Revolution". Teoksessa: *The China journal* 48/48, 87–121. Chicago: University of Chicago Press.

Colaci, Anna Maria (2019), "Subjugation and Subjectification According to Foucault: For a Pedagogy of the Body and Spaces". Teoksessa: *Ricerche di pedagogia e didattica* 14/3, 127–142. Bologna: Dipartimento di Scienze Dell'Educazione.

Creemers, Rogier & Paul Triolo (2022), *Analyzing China's 2021–2025 Informatization Plan: A DigiChina Forum*. Saatavilla: <https://digichina.stanford.edu/work/analyzing-chinas-2021-2025-informatization-plan-a-digichina-forum/>. Artikkelit. Luettu 11.04.2024.

Fabbri, Valerio (2023), *China struggles to achieve food self-sufficiency*. Saatavilla: <https://www.geopolitica.info/china-struggles-to-achieve-food-self-sufficiency/>. Artikkelit. Luettu 11.04.2024.

Foucault, Michel (1982), "The Subject and Power". Teoksessa: *Critical inquiry*, 8/4, 777–795. Chicago: Chicago journals.

Heiskala, Risto (2001), "Kulttuurinen konstruktionismi ja yhteiskunnalliset pakot". Teoksessa: *Sosiologia* 38/1, 35–42. Helsinki: Westermarck-seura.

Herzog, Benno (2016), "Discourse Analysis as Immanent Critique: Possibilities and Limits of Normative Critique in Empirical Discourse Studies". Teoksessa: *Discourse & society* 27/3, 278–292. Thousand Oaks: SAGE.

Jiang, Hong & Johann Peter Murmann (2022), "The Rise of China's Digital Economy: An Overview". Teoksessa: *Management and organization review* 18/4, 790–802. Cambridge: Cambridge University Press.

Kincheloe, Joe L. & Peter L. McLaren (2006), "Rethinking Critical Theory and Qualitative Research". Teoksessa: *Business and Management Research Methodologies* 32, 285–326. Lontoo: SAGE.

Kuortti, Joel, Anne Mäntynen & Sari Pietikäinen (2008), "Kielen Rakennustelineillä: Kielellisen ja Yhteiskunnallisen Käänteen Merkitys". Teoksessa: *Media & viestintä* 31/3. Helsinki: Mevi.

Lehti, Lotta, Lauri Haapanen & Liisa Kääntä (2018), "Diskurssintutkimus – Monitieteinen ja monimenetelmäinen ala. Teoksessa: *Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 11, 4–19. Helsinki: AFinLA-teema.

Liu, Lizhi (2021), "The Rise of Data Politics: Digital China and the World". Teoksessa: *Studies in comparative international development* 56/1, 45–67. Berliini: Springer Nature Group.

McBride, James, Noah Berman & Andrew Chatzky (2023), *China's Massive Belt and Road Initiative*. Saatavilla: <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-massive-belt-and-road-initiative>. Artikkel. Luettu 11.04.2024.

Na, Yuqi & Ngai Pun (2023), "Internet as an Ideology: Nationalistic Discourses, and Multiple Subject Positions of Chinese Internet Workers". Teoksessa: *Inter-Asia cultural studies* 24/3, 367–381. Lontoo: Routledge.

Ren, Yitian (2023), "Rural China Staggering towards the Digital Era: Evolution and Restructuring". Teoksessa: *Land* 12/7, 1416. Basel: MDPI AG.

Taylor, Charles (1986), "Foucault on Freedom and Truth". Teoksessa: David Couzens Hoy (1986), *Foucault. A Critical Reader*. Oxford: Basil Blackwell Ltd.

Wang, Qianqian, Tsun-Feng Chiang & Jing Jian Xiao (2024), "Attitude toward Gender Inequality in China". Teoksessa: *Humanities & social sciences communications* 11/1, 353–414. Berliini: Nature Publishing Group.

Muut

Associated Press News (2023), *Press group: China biggest global jailer of journalists*. Saatavilla: <https://apnews.com/article/china-press-censorship-hong-lai-2caeedd86717ef4667ada868abf67eba>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

Cheung, Helier & Roland Hughes (2020), *Why are there protests in Hong Kong? All the context you need*. Saatavilla: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-48607723>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

Common, David (2023), *China's new territorial claims show "intent of expanding," says Philippines*. Saatavilla: <https://www.cbc.ca/news/china-new-map-philippines-expansion-1.6968340>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

DigiChina (2024), *About DigiChina*. Saatavilla: <https://digichina.stanford.edu/about/>. Tutkimusverkoston nettisivut. Luettu 11.04.2024.

Green, Kieran, Andrew Sprott, Ed Francis, Dr. Brian Lafferty, Hartley Wise, Molly Henry, Grace Faerber & Frank Miller (2024), *Censorship Practices of the People's Republic of China*. Saatavilla: https://www.uscc.gov/sites/default/files/2024-02/Censorship_Practices_of_the_Peoples_Republic_of_China.pdf. Tilaustutkimus. Luettu 11.04.2024.

IQAir (2024), *Air quality in China*. Saatavilla: <https://www.iqair.com/china>. Tilasto. Luettu 11.04.2024

Kielitoimiston sanakirja (2024), *Homogeeninen*. Saatavilla:

<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/homogeeninen>. Sanakirja. Viitattu 11.04.2024.

Ma, Josephine (2021), *From Mao Zedong to Xi Jinping: how China's Communist Party leaders have shaped its ideology*. Saatavilla: <https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3139347/mao-xi-how-chinas-communist-party-leaders-have-shaped-its>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

<https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3139347/mao-xi-how-chinas-communist-party-leaders-have-shaped-its>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

Macrotrends (2024), *China Rural Population 1960–2024*. Saatavilla:

<https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/CHN/china/rural-population>. Tilasto.

Luettu 11.04.2024.

Minority Rights Group International (2017), *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples – China*. Saatavilla:

<https://webarchive.archive.unhcr.org/20230518080023/https://www.refworld.org/docid/4954ce5b23.html>. Kolmannen sektorin tutkimus selvitys. Luettu 11.04.2024.

Salminen, Anne (2023), *Kiina näytti Venäjälle kaapin paikan – Näin arvioivat asiantuntijat*.

Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2624bee6-2468-4105-a1b4-11b1af46618b>.

Uutinen. Luettu 11.04.2024.

Skön Kirsi & Maria Tolsa (2022), *Sorto sai kasvot: Kiina sanoo heitä opiskelijoiksi. Oikeasti he ovat vankeja*. Saatavilla: <https://yle.fi/a/3-12386159>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

<https://yle.fi/a/3-12386159>. Uutinen. Luettu 11.04.2024.

Sulopuisto, Olli (2013), *Kiinassa kasvaa omanlainen sosiaalinen media*. Saatavilla:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/02/12/kiinassa-kasvaa-omanlainen-sosiaalinen-media>. Uutinen.

Luettu 11.04.2024.

United Nations Development Programme (2024), *Gender Equality and Women's Empowerment in China*. Saatavilla: <https://www.undp.org/china/gender>. Järjestön selvitys. Luettu 11.04.2024.

<https://www.undp.org/china/gender>. Järjestön selvitys. Luettu 11.04.2024.

Vasamies, Elmeri (2021), *Valvontakapitalismin vaikutukset länsimaiseen demokratiaan. Tapaus: Yhdysvaltojen presidentinvaalit 2008–2020 Facebookin vaikuttamisen prosessin näkökulmasta*. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/132798>. Kandidaatintutkielma. Luettu 11.04.2024.

Vásquez, Ian, Fred McMahon, Ryan Murphy & Guillermina Sutter Schneider (2023), *The Human Freedom Index 2023*. Saatavilla: <https://www.cato.org/human-freedom-index/2023>. Ajatushautomon tutkimus. Luettu 11.04.2024.

